

Környezeti nevelésen, környezetvédelmen alapuló

Pedagógiai Program

Telki Zöldmanó Óvoda

2022.

Környezeti nevelésen, környezetvédelmen alapuló

Pedagógiai Program

TELKI ZÖLDMANÓ ÓVODA

2089 Telki, Harangvirág utca 3.

Intézmény OM azonosítója: 090037	Iktatószám: .... / 2022.
Legitimációs eljárás	
<p>Elfogadta a Telki Zöldmanó Óvoda Nevelőtestülete.</p> <p>.....</p> <p>a Telki Zöldmanó Óvoda Nevelőtestülete nevében</p>	
<p>Véleményezési jogával élt</p> <p><i>20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ (8 a)</i> <i>20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118.§ (3) a) alapján</i></p> <p>.....</p> <p>Óvodapszichológus A szakmai munkaközösségek nevében</p>	
<p>Megismerte a Telki Zöldmanó Óvoda Alkalmazotti közössége:</p> <p>.....</p> <p><i>Nkt.72.§ (5) alapján a Szülői Szervezet a Pedagógiai Programról szóló tájékoztatást megkapta:</i></p> <p>.....</p> <p>Szülői Szervezet elnöke</p>	
<p>Egyetértési jogát gyakorolta:</p> <p>Telki Község Önkormányzatának Képviselő -Testülete a Pedagógiai Program azon pontjait illetően, melyekkel kapcsolatosan a Fenntartóra nézve többletköltség hárul: a „Zöld Óvoda” -program, hagyományos ünnepek megvalósításához, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátásához [Nkt.8.§. (3)], a költségeket szükség szerint az intézmény mindenkori költségvetésében biztosítja</p> <p>A Fenntartó nevében:</p> <p>PH. .....</p> <p style="text-align: center;">Polgármester</p>	
<p>A dokumentum jellege: NYILVÁNOS Megtalálható: az óvoda honlapján http://ovoda.telki.hu/ovirol.html</p>	
Érvényessége, hatályos: 2022. november 20-tól	
<p><i>Nkt. 26. §. (1)bekezdése alapján jóváhagyta:</i></p> <p>PH. .....</p> <p style="text-align: right;">Petrovszkiné Krizsán Adrienn intézményvezető</p>	

Tartalom

AZ ÓVODA ÁLTALÁNOS ADATAI.....	4
A PEDAGÓGIAI PROGRAMOT MEGHATÁROZÓ TÖRVÉNYI HÁTTÉR.....	5
1 A MI ÓVODÁNK.....	6
1.1 BEVEZETŐ.....	6
1.2 TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS.....	7
1.3 INTÉZMÉNYÜNK FÖLDRAJZI, TÁRSADALMI, SZOCIOKULTURÁLIS KÖRNYEZETÉNEK BEMUTATÁSA.....	7
2 NEVELÉSI KONCEPCIÓNK, PEDAGÓGIAI HITVALLÁSUNK.....	9
2.1 GYERMEKKÉPÜNK, PEDAGÓGUSKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK.....	10
2.2 ÓVODÁNK HELYI NEVELÉSI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLKITŰZÉSEI.....	12
3 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	15
3.1 AZ ÓVODA SZEMÉLYI FELTÉTELEI.....	15
3.2 AZ ÓVODA TÁRGYI FELTÉTELEI.....	15
3.3 AZ ÓVODAI ÉLET SZERVEZETI KERETEI.....	17
3.3.1 <i>Napirend</i>	17
3.3.2 <i>Heti rend</i>	19
3.4 A NEVELŐ-FEJLESZTŐ MUNKA TERVEZÉSE, DOKUMENTÁLÁSA.....	20
4 AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	23
4.1 EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA, KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MEGALAPOZÁSA.....	23
4.1.1 <i>Egészségnevelési és környezeti nevelési elveink, céljaink, feladataink</i>	24
4.1.2 <i>Egészségfejlesztő program</i>	28
4.2 AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS.....	41
4.3 AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	45
5 AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI, AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	50
5.1 A JÁTÉK.....	50
5.2 KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE – „ZÖLD ÓVODA” PROGRAM.....	54
5.2.1 <i>Környezetismereti tapasztalatok szerzése</i>	55
5.2.2 <i>Matematikai tapasztalatok szerzése</i>	61
5.3 VERSELÉS, MESÉLÉS.....	63
5.4 ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	65
5.5 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	68
5.6 MOZGÁS.....	71
5.7 MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	73
5.8 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS, DIFFERENCIÁLT FEJLESZTŐ MUNKA.....	75
6 GYERMEKVÉDELEM.....	79
7 KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK ELLÁTÁSA.....	81
7.1 A KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEK.....	81
7.1.1 <i>A sajátos nevelést igénylő gyermek befogadása és fejlesztése</i>	81
7.1.2 <i>Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek</i>	88
7.1.3 <i>Kiemelten tehetséges gyermek</i>	89
7.2 A HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK.....	91
7.3 A TARTÓS GYÓGYKEZELÉS ALATT ÁLLÓ GYERMEK.....	93
7.4 LOGOPÉDIAI ELLÁTÁS.....	94
7.5 ÓVODAPSZICHOLOGUSI ELLÁTÁS.....	96

8	AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	98
8.1	AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA	98
8.2	AZ ÓVODA – FENNTARTÓ KAPCSOLATA	101
8.3	AZ ÓVODA KAPCSOLATA MÁS INTÉZMÉNYEKKEL, SZERVEZETEKKEL.....	101
9	ÓVODAI ÜNNEPEINK, HAGYOMÁNYAINK.....	107
10	ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	112
	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	113
	FÜGGELÉK - TEHETSÉGGONDOZÁS – INTÉZMÉNYI PROGRAMTERV	115
	FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	121

Az óvoda általános adatai

Intézményi adatok	
Az intézmény neve	Telki Zöldmanó Óvoda
Az intézmény székhelyének címe Elérhetősége	2089 Telki, Harangvirág utca 3. Tel.: 06 26 920-815 06 26 920-814 e-mail: ovoda@telki.hu honlap: http://ovoda.telki.hu/
Az intézmény telephelyének, címe Elérhetősége	2089 Telki, Tengelice utca 3. Tel.: 06 26 920-824
Az intézmény OM azonosítója	090037
Az intézmény Alapító Okiratának száma; kelte	8628-2/2019.; kelte: 2019. október 08..
Maximálisan felvehető gyermeklétszám összesen:	203 fő
Engedélyezett csoportok száma összesen:	7

Az intézmény fenntartója : Telki Község Önkormányzata
 Címe : 2089 Telki, Petőfi utca 1.
 Telefon : 06 26 920-800
 Az intézmény irányító szerve: Telki Község Önkormányzatának Képviselő-testülete

A Pedagógiai Programot készítette a Telki Zöldmanó Óvoda Nevelőtestülete.

A program benyújtója, az intézményvezetője.

Az óvodai nevelőmunka magyar nyelven folyik. Nemzetiségtől függetlenül fogadunk gyermekeket.

A törvényi elvárásoknak megfelelően szülői igény szerint lehetőséget biztosítunk 2011. évi CCVI. törvény Melléklete szerint az Országgyűlés által elismert magyarországi egyházak szabad vallásgyakorlására.

Az óvodaköteles gyermekek felvétele a hatályos törvényi rendelkezések figyelembe vételével intézményünkben egész évben folyamatos.

A Pedagógiai Programot meghatározó törvényi háttér

- 2016. évi CLXV. törvény egyes gyermekvédelmi és egészségügyi tárgyú törvényeknek a gyermekek biztonságának és védelmének fokozása érdekében történő módosításáról
https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1600165.TV&timeshift=ffffff4&txref=00000001.TXT
- 363/2012.(XII. 17.) Kormányrendelet Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1200363.kor
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1200020.emm
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1200229.kor
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi. CXC. törvény és hatályos módosításai
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700031.TV

1 A Mi Óvodánk

1.1 Bevezető

Óvodánk első Pedagógiai Programját 2002-ben az akkori nevelőtestület lelkes tagjai alkották meg. Az óvoda arculatát a nevelőtestületben együtt tevékenykedő óvodapedagógusok folyamatosan alakítják pedagógiai hitükkel, módszereikkel, közösen vállalt értékeikkel. Pedagógiai Programunk ennek hatására az eredeti értékeket, nevelési koncepciót megtartva folyamatosan, a hatályos törvényi rendelkezéseket figyelembe véve új elemekkel bővül.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján 2018-ban felülvizsgált és módosított Pedagógiai Programunkat, az elmúlt évek jogszabályváltozásai, az intézmény Alapító Okiratának tartalmi (az intézmény névváltozása) miatt, valamint a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelésének ellátása tekintetében történt változások miatt szükséges módosítani.

Intézményünk a Zsámbéki-medence egyik legszebb községében Telkiben működik. Óvodánk központi épülete az Újfaluban 1999-ben nyitotta meg kapuit, majd a lakosság növekvő igénye és a népesség növekedése miatt 2011-ben az Öreg-hegyen új telephellyel bővült.

Intézményünk ellátja a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek közül a többi gyermekkel együtt, azonos csoportba integrálható a Szakértői Bizottság javaslata alapján: beszéd fogyatékos, mozgáskorlátozott, gyengénlátó, nagyot halló és a fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermekek nevelését.

A község határában elhelyezkedő Pilisi Parkerdő sok kirándulásra, élményszerzésre, megfigyelésre ad lehetőséget, ezáltal elősegítve környezeti programunk megvalósítását.

Óvodai Pedagógiai Programunk legfontosabb területe a környezeti nevelés és a környezetvédelem. A szabadjáték prioritása mellett a környezeti nevelés kiemelésével felismertjük a gyermekekkel a minket körülvevő élő és élettelen természeti értékeket, megértjük a természetvédelem fontosságát, és alapvető viselkedéskultúrává alakítjuk ki bennük az óvó, féltő, megelőző és megőrző környezettudatos magatartást. Az óvodai tevékenységek és az óvodán kívül szervezett színes programok lehetőséget teremtenek, hogy gyermekeink változatos mozgásos, érzékszervi tapasztalatszerzések során fedezzék fel a közvetlen és tágabb természeti és társadalmi környezetüket. Valljuk, hogy hatékony fejlesztő-nevelőmunkát csak a családokkal való kölcsönös bizalmon és tiszteleten alapuló együttműködéssel, valamint szakmailag felkészült alkalmazotti közösség közreműködésével lehet végezni.

1.2 Történeti áttekintés

Telki Magyarország egyik legrégebbi települése, a Zsámbéki-medence keleti szélén helyezkedik el. A falu és a telki bencés monostor első oklevélbeli említése 1198-ból származik, de kutatók véleménye szerint alapítása a XI. század első évtizedeire, esetleg Szent István uralkodásának idejére tehető. Rendszerint egyházi, időnként földesúri birtok volt. A magyar falu a török uralom alatt szinte teljesen elpusztult, a megmaradt lakosság az erdőkben keresett menedéket. A török elvonulása után, Mária Terézia szász- és német telepések beköltöztetésével keltette új életre a megfogyatkozott lélekszámú falut. A törökök által lerombolt templom helyett 1807-ben építettek újat, korai klasszicista stílusban, mely ma is áll. A második világháború végén a német lakosságot jórészt kitelepítették, helyükre Erdélyből elűzött székelyek jöttek.

1.3 Intézményünk földrajzi, társadalmi, szociokulturális környezetének bemutatása

A falu közigazgatásilag 1990-ben nyerte el függetlenségét, s hamarosan gyors fejlődésnek indult. Lakossága megtöbbszöröződött, kiépült az Ófalu mellett az Újfalu is. A község fejlődése saját óvoda és iskola létesítését tette szükségessé.

Óvodánk Telki újfalu részén épült, családi házas övezetben. Működését 1999-ben kezdte meg. Az óvoda utcája csendes, nincs nagy forgalom. A házak kertje általában rendezett, gondozott. A természeti adottságok kiválóak nagy sétákhoz, erdei túrákhoz is. A község határának nyugati részén a Zsámbéki-medence 200-240 m magas, lösztakaróval fedett dombvonulatai, keleti felén pedig a Budai-hegységhez tartozó 420-440 m magasságot is elérő mészkő és dolomit hegyek húzódnak. A falut északkeletről a Budai Tájvédelmi Körzet határolja.

A körzetben élő családok többségének kulturális és anyagi háttere jó, gyermekeik nevelésében igényesek. A gyermekek általában jól ápoltak, gondozottak. A munka, vagy a több gyermek nevelése miatt azonban kevés idővel rendelkeznek. Gyakori a kettőnél több gyermek a családokban, ami biztosítja az óvoda gyermeklétszámát a jövőre nézve is. Az óvoda összetételét nézve kevés azon családok száma, akik szerényebb körülmények között élnek. A gyermekek ellátottsága ezekben a családokban is megfelelő illetve az óvoda is minden támogatást biztosít számukra a hátrányok enyhítése érdekében.

A szülők gyakran viszik gyermekeiket kulturális rendezvényekre (báb-, gyermek-színházi, balett előadásokra, koncertekre), sporteseményekre. Rengeteg tapasztalattal, élménnyel gazdagodnak a közös családi utazások alkalmával, melyet szívesen osztanak meg társaikkal és a velük foglalkozó felnőttekkel. A gyerekek óvodán kívül is gyakran játszanak együtt. A gazdag szociokulturális háttér, az otthonról hozott értékközvetítő élmények, pozitív hatással vannak a gyermekek játékára, a csoportok mindennapi életére, nevelőmunkánkra, mely nagymértékben elősegíti a gyermekek harmonikus fejlődését.

Az 1999 szeptemberétől működő Harangvirág utcai épület építésekor figyelmet fordítottak arra, hogy sok természetes anyagot – elsősorban fát – használjanak az épület külső és belső kialakításakor.

Az udvaron esztétikus és a gyerekek igényeinek megfelelő játékok találhatóak. Felújításukról, karbantartásukról és időnkénti felülvizsgálatáról folyamatosan gondoskodunk. Az óvoda udvarának nagy része füves terület, ahol az általunk ültetett fákat és bokrokat, virágokat, gyógynövényeket, sziklakertet a hivatásos kertészek mellett az óvodában dolgozó felnőttek, lelkes szülők és a szorgos gyermek kezek rendszeresen gondozzák.

Óvodánk központi tere, közösségi életünk színtere az aula, ahol különböző rendezvényeket szervezünk, ünnepségeket tartunk, amelyen az óvoda összes gyermeke részt vesz.

2011 szeptemberétől óvodánk a Tengelye utcában új, akadálymentes telephellyel bővült. Az épületben a csoportszobákba, kiszolgáló helyiségekbe beépített anyagok is tükrözik a természethez való közelséget, ugyanakkor a modern működés és működtetés kritériumainak is megfelelnek. Az épület faburkolata meleg, barátságos hangulatot sugároz, lapos tetején, a két csoportszoba fölött, extenzív zöld tető készült.

2016. szeptember 01-től hét csoportban: a székhelyen 5, a telephelyen 2 csoportban fogadjuk a gyermekeket.

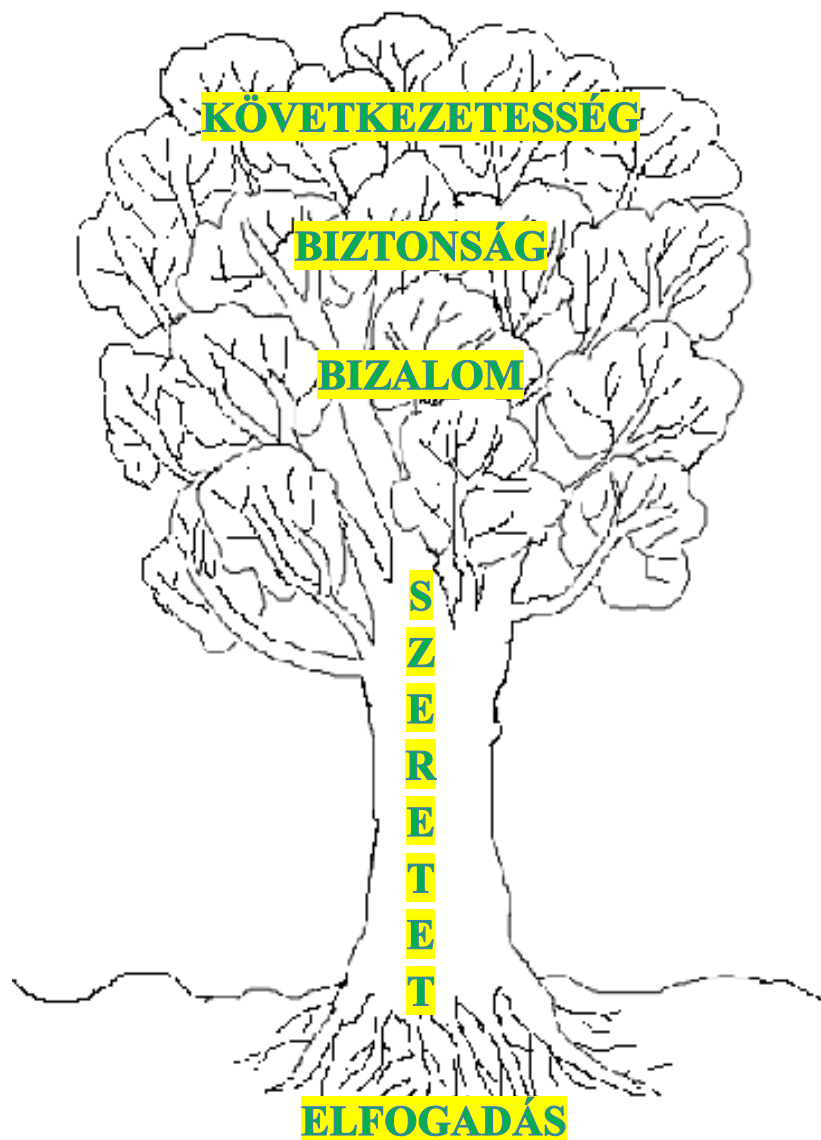
A csoportszobák berendezésénél törekszünk a természetes anyagok használatára, olyan esztétikus színharmóniára, gazdag tárgyi környezet megteremtésére, mely kedvezően befolyásolja gyermekeink egészséges életmóddal kapcsolatos szokásainak kialakítását, fejlesztését. A játékeszközök beszerzése során előnyben részesítjük a jó minőségű, természetes alapanyagú játékokat.

A gyermekek optimális fejlődése érdekében a csoportlétszámok meghatározásánál arra törekszünk, hogy köznevelési törvény által meghatározott maximális 25 fő-t ne lépje túl.

2 Nevelési koncepciónk, pedagógiai hitvallásunk

"A szeretetet az elfogadás talaján csírázzik ki.

*A biztonság és bizalom az elfogadásban és a szeretetben gyökerezve tud fává növekedni.
Azért, hogy a kis fánk egészséges nagy fává növekedhessen, következetesen kell nevelnünk,
folyamatosan metszegetve róla a vadhajtásokat."*

2.1 Gyermekképünk, pedagógusképünk, óvodaképünk

Gyermekképünk

Minden gyermek egyedi személyiség. Fejlődését genetikai adottságok, sajátos, egyéni ütemű érési fázisok, spontán és tervezett környezeti hatások befolyásolják, határozzák meg.

A gyermekek személyiségének optimális fejlődése, kibontakoztatásának elősegítése érdekében nevelőmunkánk során érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, nyugodt légkört, a gyermekek igényeit kielégítő, gyermekközpontú, befogadó, szeretetteljes, előítélettől mentes környezetet alakítunk ki. Gyermekeinket életkori sajátosságaik, egyéni képességeik figyelembe vételével differenciált módon, játékosan, főként tapasztalati úton szerzett megfigyeléseikre építve neveljük.

Fontosnak tartjuk, hogy boldog, érzelmileg gazdag, a környezetével harmóniában együtt élő, együttműködő, egészségesen fejlődő gyermekeket neveljünk.

Gyermekeink szívesen járnak óvodába, jól érzik magukat a gyermekközösségben. Felszabadultan játszanak. Környezetükhöz kötődnek, abban jól tájékozódnak, fogékonyak a szépre.

Tisztelik a velük foglalkozó felnőtteket, bizalommal fordulnak hozzájuk.

Bátran, egészséges önbizalommal, jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbális és nonverbális módon is kifejezni, érdeklődőek, sok-sok tapasztalattal felvértezettek.

Tevékenységeik során megfelelő önállósággal, kezdeményezőképeséssel, aktivitással, nyitottsággal, alkalmazkodóképességgel, rendelkeznek.

Szívesen és ügyesen mozognak.

Szeretik és örömmel végzik a különböző művészeti, alkotó tevékenységeket, melyek során gyakran használják fel az újrahasznosítható hulladékokat.

Képesek együttműködni társaikkal, az alá- és fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására.

Magatartás-és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően fejlett, udvariasak, illemtudóak.

Elfogadják, tolerálják, segítik a különleges bánásmódot igénylő társaikat.

Környezetük rendben tartása során figyelnek a szelektív hulladékgyűjtésre.

Szeretik, óvják és védik a természetet.

Pedagógusképünk

Az óvodai nevelőmunka kulcsszereplője a pedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modelt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodánkban dolgozó pedagógusok a szabadjáték prioritását hangsúlyozzák, szívesen és örömmel végzik nevelő-fejlesztő munkájukat.

Az egész nap során harmóniát, érzelmi biztonságot, elfogadó légkört teremtenek. A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítják a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét. Figyelembe veszik a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát és ehhez igazítják a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit.

Színes, változatos módszereket alkalmaznak. Az ismeretek átadásakor a komplexitásra törekednek, melyet a gyermekek tevékenykedtetésével, cselekvésbe ágyazottan valósítanak meg. Munkájukban a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezelik.

Értékeléseikkel, visszajelzéseikkel a gyermekek fejlődését segítik.

A gyermekeket az egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevelik.

Munkájuk során olyan munkaformákat, módszereket alkalmaznak, amelyek önellenőrzésre, önértékelésre ösztönzik a gyermekeket, elősegítik önértékelési képességeik kialakulását.

Kommunikációjukat minden partnerrel a kölcsönösség és konstruktivitás jellemzi.

Tudatosan ösztönzik a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.

Saját pedagógiai gyakorlatukat folyamatosan elemzik és fejlesztik.

Az óvodai nevelés eredményességének alapja az óvodapedagógusok, a logopédus, óvodapszichológus magas szintű szakmai tevékenységének, a pedagógiai munkát közvetlen segítő munkatársak (pedagógiai asszisztens, dajka, óvodatitkár), valamint a technikai munkatársak (konyhai dolgozók) összehangolt munkája.

Óvodaképünk

Olyan óvoda megteremtésére törekszünk, ahol a gyermekek és a velük foglalkozó felnőttek szeretik, elfogadják, meghallgatják egymást. Örömmel vesznek részt a közös tevékenységekben. Nap, mint nap új élményekben részesülnek, együtt fedezik fel környezetük kincseit sok-sok játékon keresztül.

Az óvoda vezetése az intézmény stratégiai és operatív dokumentumaink koherenciájára törekszik, mely elősegíti az óvodában dolgozók holisztikus látásmódját, megalapozza az eredményes nevelőmunkát.

Az intézmény nevelési céljai határozzák meg az óvodai nevelés folyamatában a módszerek, eljárások kiválasztását, alkalmazását.

Az óvodában folyó nevelő-fejlesztő munka alapjaként a gyermekek adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik. A pedagógusok a pedagógiai programban meghatározottak alapján és az egyéni fejlesztési tervekben rögzítettek szerint végzik nevelő-fejlesztő munkájukat, a gyermekek egyénre szabott értékelését.

Az intézményben folyó nevelő-fejlesztőmunka segíti a gyermekeket, hogy felfedezzék és kibontakoztassák egyéni képességeiket, a lemaradó gyermekek segítséget kapnak a felzárkózásra, a tehetségigéretnek kiemelkedő képességeik gyakorlására.

Nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmódra nevelésre, a rendszeres mozgásra, a szabad levegőn való tartózkodásra, a délutáni pihenés fontosságára, az egészséges táplálkozásra, személyes higiéniaira.

Az óvodában folyó nevelő-fejlesztőmunka közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások, képességek fejlődését.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását (szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság). Intézményünk fontosnak tartja, hogy gyermekeink megismerkedjenek nemzeti hagyományainkkal, a zöld jeles-napok jelentőségével.

2.2 Óvodánk helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

Az óvodai nevelés országos alapprogramjának elveivel összhangban a gyermeket szeretetteljes gondoskodás, és különleges védelem illeti meg.

Alapelveink:

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A gyermekeket olyan fejlődő személyiségnek tekintjük, akiknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
- Az óvoda inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására.
- Egyéni különbségeket toleráló légkörben adunk esélyt minden gyermek erősségei felismerésére, sikerélményeire.

- Óvodás életkorban a nevelés eszközei közül a játék a gyermek legelemibb pszichikus szükséglete. A játék semmi mással nem helyettesíthető, a gyermek számára a legfőbb tevékenység és élményforrás, a személyiségfejlesztésének színtere, a tanulás, a készség-, képességfejlesztés leghatékonyabb módja.
- Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítve a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, kompetenciáinak alakítását.
- A gyermekek differenciált egyéni fejlesztését elsősorban a csoport, a közösség keretein belül valósítjuk meg, szükség esetén kompetens szakember segítségét kérjük.
- Tiszteletben tartjuk a hátrányos megkülönböztetés tilalmát.
- Mindenkor és minden helyzetben figyelembe vesszük a gyermekek érdekeit, tiszteletben tartjuk, megerősítjük jogukat, emberi méltóságukat.

Értékeink:

- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, a célok, feladatok meghatározásakor mindig a gyermeki szükségletekből indulunk ki.
- A tevékenységekhez derűs, nyugodt, az ismeretek hatékony befogadására alkalmas, cselekvésre ösztönző környezetet biztosítunk.
- Az életkori sajátosságokat, egyéni érési ütemet figyelembe véve alapvető jelentőségűnek tartjuk a játéktevékenységet, játékosságot, a minél több érzékszervet igénybe vevő tapasztalatszerzést, élményhez juttatást, a gyermekek mozgásigényének kielégítését.
- Óvodánkban gyermekeinket az elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Az óvoda kialakult pedagógiai értékeinek megőrzésére törekszünk.
- Az óvodapedagógusok szakmai önállóságának tiszteletben tartását hangsúlyozzuk.
- Az együtt gondolkodás, optimizmus, gyermekszeretet, elkötelezettség és a jövő iránti felelősség határozza meg nevelőmunkánkat.

Nevelési céljaink:

- az emberi jogok és a gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartásával **a gyermekek mindenek felett álló érdekének képviselése;**
- **a gyermekek személyiségének teljes körű kibontakoztatása**, sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és eltérő fejlődési ütem figyelembevételével;

- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges **testi, lelki, szociális és értelmi képességeik fejlődésének elősegítése, egyéni és életkor specifikus alakítása;**
- a közvetlen és tágabb természeti és társadalmi környezet felfedezése, felfedeztetése változatos mozgásos és érzékszervi tapasztalatszerzések által. Az élménypedagógia módszereinek alkalmazása révén a környezet értékeihez, esztétikájához fűződő pozitív érzelmi-, cselekvő viszony kialakítása a megismerési folyamatban. A gyermek természetet szerető, óvó, védő, **környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása.**
- **a gyermekek egészséges életmóddal kapcsolatos szokásainak, életvitelének kialakítása;**
- **a különleges bánásmódot igénylő gyermekek differenciált, egyéni fejlesztésével esélyegyenlőség biztosítása:** az Alapító Okiratban meghatározott sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek befogadásának segítése, integrálása; a hátrányos (HH) gyermekek hátrányának kompenzálása; a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel, részképesség-gyengeséggel, küzdő (BTM) gyermekek fejlesztése;
- **tehetségigéretnek felismerése, képességkibontakoztatásuknak elősegítése;**
- a magyarországi népcsoportokhoz tartozó, valamint kettős/külföldi állampolgárságú gyermekek nevelése során az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének biztosítása. **Lehetőség teremtése ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját és anyanyelvét, tolerálják a másságot** (nyelvi különbözőségek, étkezési szokások...).

3 Az óvodai élet megszervezése

3.1 Az óvoda személyi feltételei

Óvodánk pedagógusai sokoldalúan képzettek, szakmailag jól felkészültek, magasan kvalifikált szakemberek. A nevelőtestület minden tagja felsőfokú végzettségű. A kötelező továbbképzések során igyekeztek és igyekeznek olyan területeken kompetenciákat szerezni, mely összhangban van pedagógiai programunk céljaival, feladataival illetve az egyéni érdeklődésüknek is megfelel. A különböző területeken szerzett korszerű ismeretek biztosítják számukra a magas szakmai színvonalú minőségi munkavégzést. Az óvodapedagógusok a nevelési folyamatban kulcsszereplő, elfogadó segítő, támogató attitűdje modell értékű a gyermekek számára.

Az egyéni fejlesztő pedagógiai munkát, az arra rászoruló gyermekeknél egy teljes munkaidős logopédus és egy félállású pszichológus segíti.

Az óvodapedagógusok hatékony nevelő-fejlesztő munkájának megvalósításában, minden csoportban dajka, illetve mind a két épületben pedagógiai asszisztens közreműködik. Az intézmény sikeres működéséhez nélkülözhetetlen a pedagógusok és pedagógiai munkát segítők szakmai együttműködése, összehangolt nevelőmunkája.

Az óvodavezető munkáját főállású óvodatitkár, valamint a Telki Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának Pénzügyi Csoportja segíti.

Az intézményi étkeztetés feladatait mindkét épületben a tálaló konyhán dolgozó technikai munkatársak látják el.

Naponta 1 alkalommal mindkét épületben külsős takarítócég munkatársai végzik a takarítást, részmunkaidőben.

Az épületek karbantartását, az udvari növények gondozását Telki Község Önkormányzatának megbízásából külsős cégek végzik.

Az Alapító okiratban rögzített intézményi férőhely figyelembevételével a fenntartó határozza meg az adott nevelési évre vonatkozó engedélyezett csoportok számát, illetve az alkalmazottak létszámát.

3.2 Az óvoda tárgyi feltételei

Szakmai nevelő-fejlesztőmunkánk, a gyermekek fogadása két igényesen kialakított belsőépítészeti megoldásokkal ellátott épületben történik.

Az épületek nagy ablakfelületei lehetővé teszik a természetes fény nagymérvű kihasználását, ezáltal a villanyvilágítással takarékoskodni tudunk. Óvodánkban energiatakarékos izzók üzemelnek, a csoportszobákban, a mosdókban és a folyosókon a világítás megfelel az egészségügyi előírásoknak. Fűtési rendszerünk energiatakarékos, a kazánházban központi, a csoportszobákban egyéni termosztátok vannak felszerelve. A napi nyitva tartáson kívüli időszakban a fűtésünk éjszakai, takarékos üzemmódban működik a fűtési idényben.

A csoportszobák és a folyosók tágasak, világosak, berendezésük esztétikus és praktikus a gyermekek mindennapi tevékenységeihez, életkori sajátosságaihoz alkalmazkodik.

A mellékhelyiségek kialakítása is igényes, könnyen tisztán tartható. A gyermekek számára könnyen kezelhető egykaros csaptelepek vannak felszerelve. Az öltözködés számára kialakított hely is megfelelő, az épületek adottságai lehetővé teszik a csoportok zavartalan tevékenységét. Az új (telephely) óvoda akadálymentesített, itt mozgáskorlátozott mosdó is található.

A régi (székhely) óvoda bejárata, közlekedő folyosói és öltözői akadálymentesek, a galériák és az emelet nem. A délutáni pihenésre a csoportszobákhoz tartozó galérián, vagy a csoportszobákban nyílik lehetőség a gyermekek számára.

Sajnos egyik épületben sincs tornaterem.

Baleset, betegség gyanúja estén (rosszullét, láz, hányás...), a szülők érkezéséig az orvosi szobában különítjük el a gyermekeket.

Az egyéni és mikrocsoportos fejlesztő foglalkozásokhoz is külön helyiség áll a logopédus, óvodapszichológus és a gyermekek rendelkezésére.

Az óvodában dolgozó felnőttek számára biztosítottak a kiszolgáló helyiségek: a nevelői szoba, ami az értekezlet színtere is, ezen kívül a vezetői és az óvodatitkári iroda.

Mindkét épületben megfelelő számú mellékhelyiség és zuhanyzó valamint szertár és mosókonyha is található. Technikai-, infokommunikációs eszközeinket folyamatosan felülvizsgáljuk és fejlesztjük, korszerűsítjük. A háztartási gépek kiválasztásánál fontos szempont, hogy környezetbarát, energia- és víztakarékos gépeket helyezünk használatba.

Környezetbarát tisztítószeret használunk. Az évente két alkalommal előírt rovarirtást bioszerekkel végzik.

Az óvodáink főzőkonyhával nem rendelkeznek, a gyermekek saját csoportszobájukban étkeznek.

Az ételek kiosztását és a mosogatást a tálalókonyhán végzik a konyhai alkalmazottak.

A gyermekek napi háromszori, továbbá a speciális étrendre szoruló gyermekek étkezése biztosított.

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését úgy alakítottuk ki, hogy szolgálja a gyerekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Óvodánk udvarán változatos játékok szolgálják a gyermekek mozgásigényének kielégítését, amelyek használata során ügyesednek, nagymozgásuk összerendezettebbé válik. A homokozóban elsajátítható és gyakorolható tevékenységek biztosítják a gyermekek számára a finommozgások fejlődését. Udvari játékaink folyamatos fejlesztése az EU szabványai szerint történik.

Meglévő udvari árnyékolók biztosítják a gyermekek és dolgozók számára a tűző nap elleni védelmet. Az árnyékolók számát folyamatosan bővítjük. A meleg nyári napokon gyermekeink számára a megfelelő folyadékpótlás lehetőségét az udvarainkon elhelyezett ivó-kutakból is biztosítjuk.

Madárvédelmi berendezések (madáretetők, madáritató és odúk) elhelyezéséről is gondoskodunk, biztosítva számukra a folyamatos táplálékot, és a fészkelési lehetőséget.

Az óvoda udvarát úgy alakítottuk ki, hogy vonzóvá tegyük a hozzánk látogató kisebb állatok (sün, vakond, pele...), rovarok, illetve a nálunk fészkelő madarak számára.

3.3 Az óvodai élet szervezeti keretei

Óvodánk hétfőtől-péntekig 6³⁰- 17⁰⁰-ig tart nyitva.

A csoportszerkezet kialakításánál figyelembe vesszük az egyes csoportokba felvehető gyermekek számát, a gyermekek személyiségét, a szülők igényeit, a gyermekek nemek, korcsoport szerinti megoszlását, így lehetőség nyílik vegyes életkorú és időnként homogén csoportok működtetésére is. Az azonos életkor szerint szerveződő, részben osztott illetve osztatlan szervezeti keretek a különböző fejlettségű gyermekeknek egyaránt kedvező fejlődési környezetet nyújtanak. Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt.

3.3.1 Napirend

A napirend segítségével alakítjuk ki a csoport stabil szokásrendszerét, amely biztosítja a gyermekek egészséges fejlődését, helyes életritmusát, és minden tevékenységhez, fejlesztéshez a szükséges időkeretet.

A napirendben meghatározott tevékenységek megvalósítása során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni szükségleteit, aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítjuk a tevékenységek időtartamát, tempóját, módszereinket.

Napirendünkben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek (étkezés, pihenés), melyek segítik a gyermekeket eligazodni az időben, ritmust adnak a napjuknak, és érzelmi biztonságot nyújtanak számukra.

Az időtartamok meghatározása során a tevékenységek közötti harmonikus arány megteremtésére törekszünk. A tevékenységek közötti belső arányok meghatározása az óvodapedagógus feladata, melyet az adott csoportban dolgozó felnőttek (óvodapedagógus – dajka - pedagógiai asszisztens) közösen valósítanak meg.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, az egészséges életmóddal kapcsolatos szokások alakulását. A gondozási feladatok ellátását a csoportban dolgozó dajka végzi az óvodapedagógusok útmutatása alapján. A gondozási tevékenységeknél is nagyon fontos az óvodapedagógus – dajka - pedagógiai asszisztens együttműködése.

A napirenden belül az idő legnagyobb részét a gyermekek legalapvetőbb tevékenysége, a játék tölti ki. Az évszakokhoz igazodva határozzuk meg a szabad levegőn töltött tevékenységek időtartamát, mely az egészséges életmódra nevelésben, a mozgásigény kielégítésében fontos szerepet játszik. Fontosnak tartjuk a téli időszakban is a rendszeresen szabad levegőn végzett testmozgást, mellyel a gyermekek szervezetének ellenálló képességét növeljük, immunrendszerét erősítjük.

Javasolt napirend

Időtartam	Tevékenységek
<p>6³⁰ - 12⁰⁰</p> <p><i>8⁰⁰ - 9⁰⁰</i></p>	<p>Érkezés az óvodába.</p> <p>Szabadjáték a csoportszobában/udvaron</p> <p>közben párhuzamosan szervezett tevékenységek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - testápolási teendők; - reggeli- folyamatosan szervezett; - az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tapasztalatszerzések/tanulási tevékenységek; - differenciált, egyéni fejlesztések; - mozgásos tevékenységek; - gyümölcsfogyasztás. <p>Szabadjáték az udvaron/séta/kirándulás.</p>

Időtartam	Tevékenységek
12 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰	Testápolási teendők.
12 ⁰⁰ -13 ⁰⁰	Ebéd.
	Testápolási teendők.
	Mese.
	Pihenés.
14 ³⁰ -15 ⁰⁰	Folyamatos ébredés.
	Testápolási teendők.
	Uzsonna-folyamatosan szervezett.
	Szabadjáték a csoportszobában/udvaron.

3.3.2 Heti rend

A hetirend tartalmazza a szervezett tevékenységekben megvalósuló tanulás rendjét. A napirendhez hasonlóan a heti rendben is vannak stabil, rendszeres, a szokásokat megalapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van arra, hogy az óvodapedagógus rugalmasan valósítsa meg a heti tervben meghatározott tevékenységeket. Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtését, a komplexitás és az egymásra épülés érvényesülését.

A heti rend nem mereven napokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy - egy környezeti téma köré csoportosított tapasztalatszerzési, élmény-feldolgozási lehetőséget.

A heti rendtől az óvodapedagógus eltérhet, a tevékenységek megvalósítását rugalmasan változtathatja a hét folyamán.

A tervszerű tevékenységek rendje és időkerete csoportonként változik.

A heti rendben a gyermekek életkorát és egyéni fejlettségét figyelembe véve naponta biztosítani kell a gyermekek mozgásigényének a kielégítését, rendszeres mozgásfejlesztését. Hetente egy alkalommal minden korcsoportban kötelező egy kötött formában szervezett mozgásfejlesztő tevékenység. A befogadás tapasztalatait figyelembe véve a 3-4 éveseknél az óvodapedagógus döntési jogkörébe tartozik, hogy mikor vezeti be a mozgásos tevékenységnél a kötött szervezeti formát.

Javasolt heti rend

Az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tapasztalatszerzések, tervezett tevékenységek.

Kötetlen vagy kötött formában:

- Verselés, mesélés: naponta
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: heti egy alkalommal
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka: heti egy alkalommal
- Külső világ tevékeny megismerése: környezeti nevelés, környezetismereti tapasztalatok szerzése: heti egy alkalommal
- Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tapasztalatok szerzése: heti egy alkalommal
- Mozgás: heti egy alkalommal (kötött formában); játékos mozgásos tevékenységek, mozgásfejlesztő játékok: naponta

3.4 A nevelő-fejlesztő munka tervezése, dokumentálása

A nevelő-fejlesztő munka tervezése önálló, kreatív munka, amit az anyaggyűjtés, a tevékenységek átgondolása, összehangolása jellemez. Ennek középpontját a külső világ tevékeny megismerése: a környezeti nevelés témakörei, „zöld” ünnepek, jeles napok képezik, figyelembe véve hagyományos és nemzeti ünnepeinket, óvodai hagyományainkat, majd e köré csoportosítjuk az egyéb tevékenységformákat: matematikai tapasztalatok szerzése; verselés, mesélés; ének, zene, énekes játék, gyermektánc; rajzolás, festés, mintázás, kézimunka és a mozgás éves tervét.

Az éves terv alapján állítjuk össze a **heti, vagy kétheti tématerveket/projektterveket** kiemelve az adott időszak fő környezeti nevelés témáját, amelynek feldolgozása komplex módon történik. A témák feldolgozásához az óvodapedagógusok felhasználják többek között a „Natura 2000” óvodapedagógusoknak szóló módszertani segédanyagot, valamint a „Hulladékgazdálkodásról óvodapedagógusoknak” c. oktatási segédkönyvet.

A gyermekek számára érdekes témákat, hosszabb ideig is feldolgozhatják, akár több hétig is a csoportok, valamint lehetőség van arra is, hogy a gyermekek által kezdeményezett ötletek alapján évközben az óvodapedagógusok új témákkal/projektekkel gazdagítsák az éves repertoárt.

A hatályos törvényi szabályozásnak és az Alapprogramnak megfelelően **féléves időszakra szóló nevelési tervet** készítünk, mely tartalmazza a játéktevékenység, munkajellegű tevékenység, az egészséges életmód alakításával, az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés biztosításával; az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításával kapcsolatos tevékenységeket, fejlesztési elképzeléseinket, óvodapedagógusi feladatainkat.

A tervek megírásakor figyelembe vesszük az adott csoport korcsoportonkénti összetételét, életkori sajátosságait, valamint a gyermekek egyéni képességprofilját.

Az óvodapedagógus szakmai munkájának egyik legfontosabb dokumentuma a **Csoportnapló**, mely a hatályos jogszabályok alapján többek között tartalmazza a csoport adatait, a pedagógiai programban meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit, éves tervet, féléves nevelési terveket, a nevelő munka tapasztalatait, értékeléseit, szervezési feladatokat, heti-kétheti téma/projektterveket, egyéni fejlesztéseket, feljegyzéseket a csoportéletéről, szociometriai vizsgálat eredményeit.

A csoportnaplót az óvodában elektronikusan vezetjük, folyamatosan nyomtatjuk, majd a nevelési év végén spirálozva, bekötve, az óvodapedagógusok a megfelelő részeknél aláírással/szignózzva; az óvodavezető által lepecsételve, aláírva hitelesíti.

A gyermek megfigyelése, fejlődésével kapcsolatos tapasztalatok, mérések dokumentálása

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció kötelező tartalmi elemeit a 22/2013. (III. 22.) EMMI rendelet 93/A. § (2) tartalmazza.

Óvodánkban 2013. szeptember 1-től a nevelőtestület által elfogadott és jóváhagyott egyéni "**Fejlődési Napló**"-ban rögzítjük a gyermekek fejlődésével kapcsolatos megfigyeléseinket, a képességmérések eredményeit, az egyéni fejlesztési javaslatokat. A gyermek anamnézisének a szülő tölti ki. Az anamnézis a dokumentáció fontos és kötelező része.

Célunk:

- a gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követése,
- képességfejlesztés irányának meghatározása, rehabilitáció-habilitáció segítése.
- a gyermekek optimális fejlődésének, képességeinek kibontakoztatásának elősegítése.

Feladataink:

- Az egyéni képességek fejlődésének folyamatos megfigyelése, a képességprofil időszakos meghatározása, rögzítése.
- A gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumainak értékeléséből kapott adatok elemzése.
- Az életkori sajátosságokat és a gyermekek egyéni képességeit és fejlődési ütemét figyelembe véve egyéni fejlesztési terv kidolgozása, megvalósítása.
- Az értékelés időszakos eredményeiről a szülők tájékoztatása.

Az óvodába lépést követő két hónap a gyermek megismerését, megfigyelését szolgálja. Az óvodai pedagógiai munka legfontosabb módszere a megfigyelés, mely a gyermek megismerésének, nevelésének, fejlesztésének az alapja.

Az első mérést, a „befogadás tapasztalatait” egy hónapon belül készítik el az óvodapedagógusok az új gyermekeknél.

Az adott nevelési évben **3. 4. életévüket betöltő gyermekek** esetén a tapasztaltak alapján fejlesztési tervet, majd a nevelési év végén rövid szöveges értékelést készítenek a gyermek fejlődésével kapcsolatos megfigyelésekről, tapasztalataikról az óvodapedagógusok.

Az adott nevelési évben **5. illetve 6.-7. életévüket betöltő gyermekek** esetén évente kétszer: bemeneti és kimeneti méréseket, megfigyeléseket rögzítenek az óvodapedagógusok. A gyermekek fejlettségéről, a nevelési év elején két hónapon belül részletes (bemeneti) képességfelmérést, majd ezt követően egyéni fejlesztési tervet, a nevelési év végén (kimeneti) kontrollmérést készítenek a csoportvezető óvodapedagógusok. A bemeneti mérést október 31-ig kell elvégezni. Annál a gyermeknél, aki év közben érkezik óvodánkba, másik óvodába járt, vagy felmentés miatt később kezdi el az óvodát, a befogadás tapasztalatainak rögzítése után el kell végezni a részletes képességmérést is. A kimeneti mérést május 31-ig kell elkészíteni.

Az óvodapedagógusok további szakképesítésük alapján kiegészítő méréseket, vizsgálatokat is végezhetnek, illetve fejlesztést elősegítő eljárásokat alkalmazhatnak, a gyermek fejlődésének elősegítése, képességeinek kibontakoztatása céljából (Sindelar-program; Mese-zene; „Így tedd rá!”; mozgásterápiák: PEK torna, DIFER; Mozgás-kotta; Kulcsár féle...).

A gyermekek méréséhez, az egyéni fejlesztési tervek összeállításához belső használatra összeállított módszertani segédanyag áll az óvodapedagógusok rendelkezésére, melyet folyamatosan bővítenek saját ötleteikkel.

Az óvodapedagógusok a Fejlődési Naplóban rögzített fejlesztési terv alapján a Csoportnaplóban határozzák meg, illetve rögzítik az egyéni fejlesztés folyamatát, megvalósítását.

A szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás, a gyermek fejlődésével kapcsolatos tapasztalatokról való konzultáció, egyeztetés fontos feladata pedagógiai munkánknak.

A tapasztalatokról, megfigyelésekről, a mérések eredményeiről, fejlesztési javaslatokról a szülők fogadó órák keretében kapnak tájékoztatást.

4 Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodáskor végére a nevelő és személyiségfejlesztő tevékenység eredményeképpen a gyermekekben kialakulnak a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés feltételei.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése:

- **Az egészséges életmód alakítása:** egészségnevelési-fejlesztési program alkalmazása.
- **Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés biztosítása:** a gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek gyakorlása, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek inkluzív nevelése; a környezeti értékekhez fűződő pozitív attitűd formálása, különös tekintettel: a környezettudatos szemléletmód, a természetvédelemmel kapcsolatos ismeretek megalapozására, továbbá a nemzeti identitástudat alakítására, a közlekedésbiztonsági ismeretek elmélyítésére.
- **Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:** a spontán játék elsődlegességének biztosítása a tevékenységek során; az egyéni, differenciált képességfejlesztés alkalmazása; komplexitás elvének érvényesülése a tevékenységek szervezésében, megvalósításában.

4.1 Egészséges életmód alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása

A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, hiszen ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják.

A gyermekek már bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva, ezt tovább erősítve, vagy korrigálva alakítjuk a testápolás, étkezés, öltözködés, mozgás, testedzés, pihenés szokásrendszerét.

A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése elősegíti növekedésüket, fejlődésüket, megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit.

A folyamatos, rugalmas, napirendünkkel, a stressz-mentes, kiegyensúlyozott, biztonságos, nyugodt, légkör megteremtésével biztosítjuk a betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítását, a gyermekek testi képességeinek, harmonikus, összerendezett mozgásának optimális fejlődését.

Az egészség megőrzése érdekében fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek évszaktól függetlenül minél több időt töltsenek a szabadban, rendszeresen mozogjanak.

Az idegrendszer megfelelő éréséhez, fejlődéséhez, az élmények nyugodt feldolgozásához, és az információk elraktározásához, a dinamikus délelőtti tevékenységek után, a délutáni pihenés fontosságát hangsúlyozzuk.

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül, és egymást kiegészíti. A természet, a környezet óvása, védelme pedig nélkülözhetetlen az egészséges emberi élethez, hiszen az ember a természet része. Ezért nagyon fontosnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás, a környezetvédelemhez és megóvásához kapcsolódó szokások megalapozását.

A személyi és tárgyi feltételek biztosításával elősegítjük az egészséges és biztonságos környezet megteremtését (környezet tisztántartása, jó világítás, levegőcsere, zöld növények...), mely pozitív hatást gyakorol a gyermekek fejlődésére és fejlesztésére.

4.1.1 Egészségnevelési és környezeti nevelési elveink, céljaink, feladataink

Egészségnevelési és környezeti nevelési elveink

- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása
- globális életszemlélet, holisztikus látásmód alakítása (rendszerszemléletre nevelés)
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elősegítése: „ökológiai lábnyom gyermekszemmel” a fenntartható fejlődés sokféle érzékeltetése, bemutatása, tudatosítása;
- optimista életszemlélet kialakítása;
- a játékos cselekedtetés, a cselekedve gondolkodás, a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés;
- tolerancia és segítő életmód kialakítása.

Célunk olyan óvodai környezet biztosítása, ahol:

- természetessé válik a gyermekekben az egészséges életmód, életvitel igénye és kialakulnak bennük az ehhez szükséges alapvető (testápolással, öltözködéssel, táplálkozással, mozgással, edzéssel, egészségvédelemmel, pihenéssel kapcsolatos) szokások;
- az óvoda által nyújtott érték- és szabályrendszer, a rendszeresség, rugalmasság és helyes életritmus alkalmazásával növekszik a gyermekek általános „jó” egészségi állapota; fizikailag és lelkileg is egyre edzettebbé válnak, erősödik immunrendszerük, növekszik a teherbírásuk, állóképességük;
- egyre jobban tudnak alkalmazkodni a környezetükhöz, a környezet változásaihoz;

- a gyermekekben kialakulnak a környezettudatos gondolkodás és magatartás alapjai;
- az egészséges életmód területén kialakított szokások segítséget nyújtanak, mintául szolgálnak a családok számára.

Feladataink:**A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése:**

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek, valamint mozgásigényének kielégítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, stressz-mentes és biztonságos környezet megóvására irányuló szokások alakítása.
- A gyermekek életkorának megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben.
- Az időkeretek rugalmas alkalmazása a gyakorlatban.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése a csoportban.
- A szokás-és szabályrendszer közös alakítása a gyermekekkel.
- A kialakított szokás-és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, reális, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított fejlesztő értékelése.
- Erősítjük a gyermekekben a betegségmegelőzés fontosságát: folyadékpótlás, zöldség/gyümölcsfogyasztás, tüsszentés/köhögés zsebkeendőbe történjen; kézmosás, orrfújás helyes technikájának elsajátíttatása.
- Biztosítjuk, hogy a gyermekek a nap folyamán bármikor ihassanak vizet, rendszeresen fel is ajánljuk azt.
- A gyermekek egészségmegőrzése érdekében biztosítjuk a mindennapos levegőzést, mozgást, testedzést.
- Támogatjuk önállósági törekvéseiket.
- A lefekvés utáni meséléssel, testközeli jelenléttel, igény szerint simogatással, a gyermekek érzelmi biztonságának, nyugalmi állapotának támogatása, a nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek napirendjéhez igazodva, egyéni és életkori sajátosságaik figyelembe vételével biztosítjuk a mindennapos pihenést számukra, kizárva a külső, zavaró tényezőket. Optimális feltételek a pihenéshez: szellőztetünk, függönyöket behúzzuk, redőnyöket leengedjük, halk zenét/csöndet biztosítunk, betakarítjuk őket. A kevesebb alvást igénylő

gyermeknek könyvnézegetési lehetőséget, egyéb csendes tevékenységet biztosítunk a pihenés vége felé.

[Jelzés értékűnek tekintjük az alvás közben előforduló szokatlan viselkedést (nyugtalan alvás, kényszermozgások...). Ezekben az esetekben tapintatosan megbeszéljük tapasztalatainkat a szülőkkel, szükség esetén szakember felkeresését tanácsoljuk.]

- A gyermekek játékos balesetvédelmi oktatása a nevelési év elején, kirándulások előtt, baleset esetén a szabályok felelevenítése az adott csoportban; dokumentálása a Csoportnaplóban.
- Beteg lázas, hasmenéses gyermek szüleinek értesítése, a gyermek elkülönítése, gondoskodás felügyeletéről, magas láz esetén fizikális lázcsillapítás (borogatás) elkezdése a szülők érkezéséig.
- Prevenációs és korrekciós testi, lelki, nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakemberek bevonása, együttműködésre törekvés.
- Odafigyelünk, hogy a csoportszobában a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés megtörténjen.
- Folyamatosan kapcsolatot tartunk az óvodai védőnővel.
- A szokások alakítása, fejlesztése során minden gyermeknél, de különösen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél, komplex példaadásra (bemutatás és magyarázat), az utánzási kedvük felkeltésére, fenntartására törekszünk.
- A hátránykompenzáció területén folyamatosan együttműködünk a gyógypedagógusokkal, óvodapszichológussal.
- Folyamatosan keresünk és munkánkba beépítünk olyan egészségfejlesztő programokat, melyekkel preventív tevékenységet tudunk folytatni a dohányzás, az alkoholizmus, a drog, az erőszak, a gyermekbántalmazás területén.
- Feladatainkat a gyermekek érdekében, a családokkal együttműködve, közös szemléletmód kialakítása alapján végezzük.

A kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása:

- Evőeszközök megfelelő használata (kanál, villa, kés); étkezés közbeni kulturált kommunikáció; csukott szájjal rágás; szalvétahasználat...
- Az asztalterítés technikájának elsajátíttatása, esztétikumára való odafigyelés.
- Új ízek megismertetése, a gyermekek motiválása a számukra ismeretlen ételeket megkóstolására.

- Mindennapi gyümölcs-, zöldségfogyasztás ösztönzése (szülői támogatás, együttműködés)
- Táplálkozás közben is törekszünk az egyéni igényeknek megfelelő bánásmód megvalósítására (keveset evő, túlevő, válogató, ételallergiás gyermekek).

A tisztálkodással kapcsolatos szokások alakítása, fejlesztése:

- A toalett használat intimitásának biztosítása.
- A toalettpapír önálló használatának ösztönzése, gyakoroltatása.
- A zsebkendő használat megfelelő technikájának gyakoroltatása.
- A WC lehúzásának igénnyé alakítása, elvégzésének figyelemmel kísérése.
- A gyermekek helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatása.
- A gyermekek a tisztaság, ápoltság iránti igényének alakítása.
- A fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, a fogmosás eszközeinek rendben tartására ösztönzés.
- A víz, tisztálkodó szerek energiatakarékos használatára nevelés.
- A fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerint segítségnyújtás.

Az öltözködéssel kapcsolatos szokások alakítása és fejlesztése:

- Az öltözésnél, vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtás, önállóságra nevelés.
- Az időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatás.
- A ruhák összehajtásának, az öltözőszekrényben való rendben tartásának megismertetése, elvárása.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- Szívesen mozognak a szabadban évszaktól függetlenül.
- Életkoruknak megfelelően edzettek testileg és lelkileg.
- Ismerik és betartják az egészséges életmóddal kapcsolatos alapvető szokásokat, szabályokat.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- A felnőttekkel és társaikkal szemben is használják az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezéseket. Ismerik az ételek és az étkezéshez kapcsolódó tárgyak, tevékenységek megnevezését.
- Képesek önállóan eldönteni, miből mennyit tudnak elfogyasztani.
- Kulturáltan étkeznek.
- Megfelelő kéztartással, rendeltetésszerűen használják az evőeszközöket (kanál, kés, villa).

- Terítés során az edényeket biztonságos fogással viszik a megfelelő helyre,
- Ügyeljenek az asztal, illetve környezetük rendjére, tisztaságára.
- Szükség szerint használják a szalvétát.
- Szívesen fogyasztanak zöldséget, gyümölcsöt.
- A gyermekek képesek szükségleteiket kielégíteni.
- Szükségleteiket képesek önállóan kielégíteni.
- Fontosnak tartják saját higiénijukat.
- WC-zést követően a kislányok és a kisfiúk is szükség esetén önállóan használják a toalettpapírt, használat után lehúzzák a WC-t.
- Szükség esetén, önállóan használják a zsebkendőt.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, tisztán tartják, használat után a helyére teszik.
- WC-zés és egyéb szennyező tevékenység végzése után kezet mosnak, kezüket szárazra törlik.
- A tisztálkodó szerekből a szükséges mennyiséget használják, a vízcsapot elzárják maguk után.
- Szükség esetén, önállóan használják a fésűt.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek (a szoros ruhadarabok le- ill. felvételéhez segítséget kérnek).
- Szükség esetén, időjárástól függően változtatnak öltözködésükön.
- Ruhájukat képesek ki- és begombolni, összehajtva a helyére tenni.
- Ruháikat óvják, számon tartják.
- Cipőjüket befűzik, megkötik a cipőfűzőjüket.
- Vigyáznak környezetük rendjére, tisztaságára.

4.1.2 Egészségfejlesztő program

Az egészségfejlesztés célja [20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. §. (1)(2)], hogy az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki-szellemi jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen az óvodapedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-

oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Az egészség fogalma az Egészségügyi Világszervezet meghatározása alapján: „Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya.”

Az élet és az egészség, az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke.

Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják.

A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, így az óvodai egészségnevelés meghatározó szerepet tölt be a gyermekek személyiségfejlesztésében.

Az óvodai egészségnevelés-egészségfejlesztés célja:

- a gyermekek egészségi állapotának megőrzése és erősítése;
- képessé tenni őket - életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően - a saját egészségüket meghatározó és befolyásoló tényezők felismerésére, az egészségvédelemmel kapcsolatos alapvető ismeretek elsajátítására.

A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra.

A teljes körű egészségfejlesztés feladatai:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testnevelés, testmozgás,
- testi és lelki egészség, a tanulási eredményesség, társas kapcsolati készségek fejlesztése, az ezeket veszélyeztető negatív hatások, folyamatok, tevékenységek megelőzése
- bántalmazás és erőszak megelőzése,
- egészséget támogató ismeretek elsajátításának segítése, készségek fejlesztése.

Egészséges táplálkozás

Célunk: az egészséges élelmiszerek, ételek, a korszerű táplálkozás iránti igény felkeltése.

Feladataink:

- A megfelelő étkezési szokások kialakítása.

- Az egészséges táplálkozásra nevelés.
- A helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység.
- A családdal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak alakítása terén.

A gyermekekkel közösen végzett előkészületek során biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit. A szükséges eszközök (tányérok, evőeszközök, poharak, terítő, szalvéta) megfelelő méretben és mennyiségben elérhető helyen, biztonságosan tárolva rendelkezésre állnak.

A feltálatl ételek elnevezését megtanítjuk a gyermekeknek, egy-egy ismeretlen étel bevezetésénél gondolunk arra, hogy a gyermek először kóstolja meg, így kedvesítő ismereteket nyújtunk az ételről. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, ezzel igyekszünk megszerettetni az új ízeket.

A gyermekek az óvodai tevékenységek során folyamatosan ismerkednek meg a gyümölcsökkel, zöldséggel. Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére.

Az intézményi háromszori étkezési kereten felül a szülői támogatások révén a mindennapi zöldség és gyümölcs fogyasztás maximálisan biztosított.

Arra törekszünk, hogy az étkezések során minél több gyermek kóstolja meg a különböző, számukra ismeretlen tejtermékeket. A szabadjáték során, valamint tervezett projektek keretében beszélgetünk a tej fontosságáról, miért is szükséges az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a minden évben megrendezett vitaminhét keretében egészséges ételrecept csereberét tartunk.

A különleges étrendet igénylő gyermekek étkeztetésére fokozott figyelmet fordítunk.

A folyamatos folyadékpótlást a nap bármely szakában biztosított.

Fokozott figyelmet fordítunk a gyerekek (közvetett módon a családok) étkezési szokásaira, Táplálkozási rendellenesség esetén (túlsúlyos, kórosan válogatós gyerekeknél) nagyon fontosnak tartjuk a családdal való konstruktív együttműködést, kompetens szakember bevonását a probléma megoldása érdekében.

Tanácsot adunk a szülőknek (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. Felhívjuk a figyelmet, az otthoni reggeli és vacsora fontosságára, illetve arra, hogy kerüljék a családi étkezések során a túlzottan cukros, sós, zsíros ételek, és szénsavas, színezett italok fogyasztását. Részesítsék előnybe az egészséges, az alacsony zsírtartamú ételeket, a tejtermékeket, halat, baromfihúst, barna kenyeret.

Mindennapos testmozgás

Célunk:

- A testmozgás, a szabadban való tartózkodás igényének felkeltése.
- A rendszeres testedzés szokássá alakítása.
- A rendszeres testmozgással kapcsolatos egészséges életvitel megalapozása.

Feladataink:

- A gyermekek mozgásigényének kielégítése.
- A természetes mozgáskedv megőrzése.
- A szervezet edzése.
- A rendszeres kondicionálás, ezen belül a testi erő és állóképesség fejlesztése.
- Az időjáráshoz való alkalmazkodás és a teherbíró képesség fejlesztése.

A játékos mozgásra a szabad levegőn, rossz idő esetén a csoportszobában (aulában), eszközzel és eszköz nélkül, spontán és szervezett formában, minden nap lehetőséget biztosítunk. Folyamatos feladatunk a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, az alapvető szabályok megtanítása, valamint a gyermekek teherbíró képességének, fizikai fejlődésének, ügyességének, állóképességének nyomon követése, fejlesztése.

A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások.

Időjárástól függően minimum napi 2-3 órát „levegő és napfény edzést” biztosítunk a fokozatosságot betartva. A szabadban való levegőzés csak akkor mellőzhető, ha kánikula,

hőségriadó (II. illetve III. fokozat, extrém meleg) vagy zivatar, erős havazás, orkánszerű szél, sűrű köd vagy rendkívüli hideg van (-5 C fok alatti hőmérséklet). Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést.

A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építjük (kivétel az erős napsugárzás miatt a 11-15 óra közötti időszak, hőség- és UV-riadó esetén). Ezekben a hónapokban fokozott figyelmet fordítunk a bőrvédelemre (fényvédőkrémek alkalmazásával) és a folyamatos folyadékpótlásra.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére. Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk.

Fokozott figyelmet fordítunk a betegségből lábadozó, gyenge fizikumú gyerekek fokozatos tevékenykedtetésére, illetve a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek egyéni speciális szükségleteire.

Évente kétszer szervezünk mozgásos tevékenységekre épülő **családi napot**, ezzel is megalapozva a rendszeres mozgás megszerettetését, felkelteni az életen át tartó sporttevékenység iránti igényt óvodásainkban.

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzésének feladata:

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (leburnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok...
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkérmények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabadlevegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: milyen ember szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni.
- A témával kapcsolatosan drámajátékok, bábjátékok kezdeményezése.

A bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, értelmi, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A **gyermekbántalmazás** azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az **érzelmi bántalmazás** azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem-, és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhethet.

Feladataink:

- Intézményünk közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.
- A pedagógus alapvető feladata a rábizott gyermekek nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a

gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvoda gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.
- Az óvodáskorú gyermekek bűnmegelőzési programjának az „Ovi-zsaru program” témaköreinek (1-4) alkalmazása, feldolgozása a csoportokban. (Ismerkedés szabályai; Szabályok, utasítások betartásának fontossága; Idegen személlyel történő találkozás, kapcsolat, ajándékelfogadás szabályai: utcán, játszótéren, idegen lakásban; Otthon tartózkodás szabályai: telefonálás, idegen beengedése a lakásba)

Egészséget támogató ismeretek elsajátításának elősegítése, készségek fejlesztése

Baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Elsősegély doboz kötelező minden óvodában. Intézményünkben a székhely és a telephely épületében az orvosi szobákban kerültek elhelyezésre, illetve van egy mobil elsősegély doboz, amit a csoportok minden kirándulás alkalmával magukkal viszik.

Fontos, hogy rájöjjenek a gyermekek, hogy egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek játékos tevékenységek során megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, hogyan kell mentőt hívni), a sérülttel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása.

A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszerek: a szerepjáték, mesélés, bábozás, drámajáték, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Az óvodáskorú gyermekek bűnmegelőzési programjának az „Ovi-zsaru program” témaköreinek (5-6) alkalmazása, feldolgozása a csoportokban (Veszélyes eszközök is lehetnek, nem játékszer: háztartási eszközök, szűrő-vágó eszközök használata, testi épség megóvása; Közlekedés szabályai).

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk.

A gyermekekkel az óvodai nevelési év elején, valamint szükség szerint, az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tapasztalatszerzések (tanulási-, párhuzamos tevékenységek, kirándulás stb.) előtt ismertetjük a következő védő-óvó előírásokat:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- az irányított tevékenységek során előforduló veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük.

Az ismertetés ténye a Csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Személyi higiéné

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokás rendjével.

Célunk: a gyermekek egészségének védelme, a személyi higiéné iránti igény alakítása.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja.

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel.

A napirend keretei között elegendő időt és amennyiben szükséges (az egyéni tempót, sajátos nevelési igényt és életkori sajátosságokat figyelembe véve) segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására.

Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Feladataink:

- A tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása.
- A test tisztántartásának (bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolásának) igényné alakítása, az ezzel kapcsolatos szokások alakítása, fejlesztése.
- A legfőbb személyi higiéniai nevelési feladatunk: a kézmosás és fogmosás szokássá fejlesztése, valamint a WC- és a WC-papír használatával kapcsolatos helyes szokások kialakítása.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzésének és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben.
- A saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t.
- Észre veszik, ha bepiszkolódott a kezük, bőrük és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzik.
- Csak a saját felszerelésüket használják.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Öltözködés

A napirend keretei között az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint (az egyéni tempót, sajátos nevelési igényt és életkori sajátosságokat figyelembe véve) segítünk, és elegendő időt biztosítunk.

A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket az időjárásnak megfelelően, rétegesen öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. A ruházat legyen kényelmes (hosszú zsinóroktól, csatoktól... mentes), ne akadályozza a gyermeket, tudjon benne mozogni és érezze magát jól benne. Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, a kinti

cipő/lábbeli és a kötelező, irányított mozgás tevékenység során használt tornacipő. Általános elvárások: legyen kényelmes, hajlékony a talpa, széles az orr-rész, és megfelelő a mérete. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat, cipőjüket mindig a helyére tegyék.

Feladataink:

- Az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása.
- Saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,
- Az önállóság fokozatos kialakítása.
- Az öltözködéssel kapcsolatos technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzárzás, ruhakifordítás elsősorban a szülő feladata. Az óvodai nevelés során e technikai elemek gyakorlása, gyakoroltatása, valamint a gyakorlás során fejlődő képességek, készségek: a testtudat, finommotorika, szem-kéz, szem-láb koordináció, téri orientáció, reláció szókincs (eleje háta... bal-jobb megkülönböztetése), aktív szókincs... fejlesztése a feladatunk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Teljesen önállóan öltöznek.
- Képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet.
- Önállóak az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.
- Ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik.
- Tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- begombolni.
- Segítenek a kisebbeknek az öltözködésben

Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Az alvási szokások alakítása, az ezzel kapcsolatos tudatosság és következetesség éppolyan fontos, mint az egészséges táplálkozás és a rendszeres testmozgás.

Az óvodában a változatos, minden érzékszervet igénybevevő tevékenységek, játékok során a gyermekek elfáradnak, ezért kiemelt figyelmet fordítunk a mindennapos pihenés biztosítására. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat. Az óvodában, kényelmes ruhában, korszerű, a higiénés feltételeknek megfelelő gyermekfektetőkön alszanak a gyermekek; az ágynemű mosásáról a szülők gondoskodnak.

Feladataink:

- Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény megalapozását, kialakítását (rendszeres életritmus, megfelelő napirend) nyugtató, lazító technikák (stressz oldó, drámapedagógiai módszerek) segítségével.
- A pihenéshez nyugodt, meghitt légkört biztosítunk: éneklés, zenehallgatás, mesélés elalvás előtt.
- Figyelünk az egyéni szokásokra is: alvókákkal, „otthoni kedvencekkel” való alvás biztosítása.
- Pihenés alatt a gyermekeket az egymás iránti toleranciára szoktatjuk: legyenek csendben, ne zavarják a társaikat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Ismerik és betartják a pihenő alatti szabályokat.
- Képesek nyugodtan, csendben pihenni minimum 1 órát.

Környezeti higiéné

Célunk: a természetvédelemmel, a hulladék kezeléssel, az energiatakarékossággal kapcsolatos feladatok tudatosítása.

Feladataink:

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára neveljük.
- Az óvoda tisztaságának megóvására, rendben tartására nevelés.
- Az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása.
- A csoportszobák rendszeres szellőztetése.
- A megfelelő (egészséget óvó) fűtés-hűtés és világítás biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Rendeltetésüknek megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját.

- Ismerik, szükség szerint rendeltetésüknek megfelelően használják a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök).
- Takarékoskodnak a vízzel, árammal, papírral.
- Szívesen és aktívan vesznek részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem; kisállatok, növények óvása, gondozása).

Az egészségfejlesztési program megvalósítása, ellenőrzése, értékelése

Az egészségfejlesztési program megvalósítása érdekében nagyon fontosnak tartjuk a család és az óvoda nevelési elveinek összehangolását. A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvoda egészségfejlesztési programjáról, az egészséges életmóddal kapcsolatos óvodai szokásokról a szülőket már az óvodába lépés előtt („Kukucsáló”; szülői értekezlet, ismerkedési délelőtt, honlap...) tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának elengedhetetlen feltétele az egységes szemlélet megteremtése. A program megvalósításához számítunk a szülők együttműködésére.

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése kiterjed a gyermekek egészségügyi ellenőrző vizsgálatára, az óvodai egészségnevelésre, egészségmegőrző preventív tevékenységeire. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink koordináltak, nyomon követhetők. Az egészségfejlesztési programban megfogalmazott feladatok elvégzését és az elért eredmények dokumentálását az óvodapedagógusok végzik.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása („Fejlődési Napló” vezetése) az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig tart. Az ellenőrzési folyamat a gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségi szintjének folyamatos megfigyelésére, vizsgálatára irányul, melyben megtalálhatók az egészséges életmódhoz kapcsolódó testi, lelki és pszichés készségek és képességek is.

Az egészség védelme az egyén (saját) és a társadalom (közös) érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgálatnak, a köznevelési rendszernek és más társadalmi szervezetnek alkotmányos feladata van.

Az óvodai egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az egészségügyi-védőnői szolgálat véleményének kikérésével készítette el.

4.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„Az ember „valahová tartozási” szüksége olyan, mint egy fa gyökérzetének a talaj: be kell kötődni ahhoz valahová, hogy a viharoknak ellen tudjunk állni.” (Bagdy Emőke)

A gyerekek fejlődésének tempója élet- és nevelési körülményei eltérőek. Különböznek egymástól testi, lelki, idegrendszeri sajátosságaikban, értelmi képességeik, nyelvi kifejezőkészségük, társas magatartásuk, érzelmeik, érdeklődésük, aktivitásuk terén. Ezért nagyon fontos a gyermekek életkörülményeinek, családi szokásainak, egyéni, sajátos nevelési szükségleteinek, anamnézisének ismerete, mely alapja a sikeres és hatékony nevelő-fejlesztő munkánknak.

A **befogadás** időszaka alapvetően befolyásolja a gyermek óvodához fűződő későbbi kapcsolatát, ezért lehetőséget biztosítunk arra, hogy a szülő és a gyermek a kezdeti időszakban (az első héten) együtt ismerkedhessen az óvodai élettel, továbbá az érzelmi biztonságot nyújtó kedvenc játékukat, vagy tárgyukat magukkal hozzák az óvodába. Augusztus utolsó hetében új óvodásaink és szüleik számára ismerkedési napot szervezünk, melynek keretében megismerhetik egymást, a csoportban dolgozó felnőtteket, a házirendben rögzített, az óvodai élettel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat.

A gyermekek megfelelő szocializációjához, egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen az **érzelmi biztonságuk megteremtése**. A gyermekkel foglalkozó felnőtt és a gyermek kapcsolatában fontos a következetesség, a határozott, de barátságos, toleráns és őszinte magatartás, a biztonságot nyújtó, az egészséges függőségi törekvéseket kielégítő, szerető és megértő pozitív nevelői attitűd. Ez biztosítja a gyermekek számára a jó közérzetet, nyugodt légkört, mely harmonikus tevékenységet tesz lehetővé, megkönnyítve ezzel a közösségbe való beilleszkedést.

Az óvodában a **közös tevékenységek** során alakulnak ki a társas kapcsolatok, bontakoznak ki a csoportra jellemző etikai szabályok, a gyermekek erkölcsi tulajdonságai. A személyes érintkezésnek, a kommunikációnak és az együttműködésnek közösségformáló szerepe van. A közösségi tevékenységek során formálódik a közösségi tudat, a közösségi érzés, a toleráns magatartás, alakulnak ki a közösségi szokások és hagyományok.

Az óvodában a sokszínű és változatos tevékenységek során a gyermekek megtanulják az egymás felé fordulást, az együttműködést, az egymás, a másság és különbözőségek elfogadását, tiszteletét, melyek összehasonlítási lehetőséget kínálnak, ebből következően reális-önismeret, önértékelés kialakulását teszik lehetővé.

Az óvodai élet szervezése (a **szabadjáték**, a **korszerű pedagógiai módszerekkel** megvalósuló párhuzamosan végezhető tevékenységek, **rugalmas, folyamatos napirend...**) segíti a gyermekek

erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, figyelmesség, önzetlenség, elfogadás, igazmondás, tisztelet...) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat...) a szokás-és normarendszerének megalapozását.

A gyermekek modellkövetés útján sajátítják el azokat a magatartásmódokat, melyek szükségesek a közösségi léthez. Az együttjátás során felmerülő konfliktusok kezelésében, megoldásában fontos szerepe van a felnőtteknek. Ennek elsődleges forrása a szülő által nyújtott modell. Az óvodában felmerülő gyermekek közti konfliktusok megoldásának elősegítése, a gyermekekkel az erőszakmentes konfliktuskezelési technikák megismertetése elsősorban óvodapedagógusi feladat, de a helyzet mérlegelése után esetenként a szülőket is tájékoztatni kell a felmerülő problémáról, extrém esetekben szakember bevonása is indokoltá válhat.

Az óvodában dolgozó felnőttek viselkedésmintái meghatározó szerepet játszanak a gyermekek közösségi, társas viselkedésének alakulásában. Az óvodapedagógus személyisége, kommunikációja, bánásmódja modell értékével hat a csoporttevékenységek folyamatára és a gyermekek egyéni fejlődésére, továbbá az óvodapedagógus viszonya egy-egy gyermekhez hat a csoporton belüli gyermek-kapcsolatokra is.

Az érzelmi intelligencia és pozitív gondolkodás fejlesztése - Boldogságóra program

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek érzelmi intelligenciájának és pozitív gondolkodásának a fejlesztésére. Nevelőtestületünk tagjai illetve a nevelő-oktató munkát közvetlen segítő munkatársak közül is többen részt vettek az elmúlt években a témával kapcsolatos képzéseken.

A Boldogságóra foglalkozások a 2018-2019-es nevelési évtől kerültek bevezetésre a székhely illetve telephely épület 1-1 csoportjában a Jobb Veled a Világ Alapítvány által indított Boldogságóra program keretében. A Boldogságórák Magyarországon a pozitív pszichológia széles körben elfogadott és kísérleti eredményekkel bizonyított tudományág kutatásaira épülnek. Célja, hogy megerősítse a gyerekek önbecsülését és elősegítse boldogságukat. A pozitív pedagógia és nevelési program módszertana könnyen elsajátítható és minden pedagógus számára elérhető kincsestár. Hasznos kiegészítője az óvodai munkánknak, hiszen általa lehetőség nyílik arra, hogy a hagyományos tudásmegosztást, valamint az életben szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztését összhangba hozzuk. A pozitív pszichológia segít a gyerekeknek, hogy a lehető legtöbbet hozzák ki önmagukból. A boldogságórák hozzájárulnak a gyermekeink pozitív lelki fejlődéséhez, érdeklődőbbé, nyitottabbá válnak. Nemcsak a hangulatukat javítja, hanem olyan

képességek fejlesztésében is segíti őket, melyek hozzájárulnak ahhoz, hogy sikeres és boldog felnőttek legyenek.

Kiemelt feladatunk a pozitív énkép kialakítása, a különböző játékos feladatok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése, derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása.

A program 10 egymásra épülő témából áll. Minden hónapban más-más téma kerül feldolgozásra játékos tevékenységek keretében. A programban résztvevő csoportok az alábbi témákkal ismerkednek: a hála; az optimizmus gyakorlása; társas kapcsolatok ápolása; boldogító jócselekedetek; célok kitűzése és elérése; megküzdési stratégiák; apró örömök élvezete; a megbocsátás gyakorlása; testmozgás; fenntartható boldogság.

A Boldogságórák alapja a bátorító megerősítő pedagógiai attitűd. A foglalkozásokon helyet kap a relaxáció, feszültségoldás, közös gondolkodás, élmények megosztása játékos feladatokon, meséken keresztül.

A Boldogságóra Program foglalkozásait a tematikát ismerő és vizsgakövetelményeket teljesítő pedagógusok (óvodapedagógusok, óvodapszichológus) tartják a gyermekcsoportoknak.

A Boldogság órák tematikája megjelenik az érintett csoportok naplójába, éves tervébe, heti terveiben és az óvodapszichológus fejlesztő munkájában.

A program lehetőséget biztosít a szülők aktív bevonására, a módszertan elemeinek intézményi szintű felhasználására is.

Célunk:

- A gyermekek „lelki egészségének”, érzelmi intelligenciájának optimális fejlődésének elősegítése, érzelmi biztonságának megteremtése. Érzelmileg kiegyensúlyozott, őszinte, motivált gyermekek nevelése.
- A társadalom, a közösségi élet szempontjából fontos értékek, tulajdonságok közvetítése (hagyományápolás, környezettudatosság, a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása, hazaszeretet...), megismertetése a gyermekekkel. Közösségi érzés, közösségi magatartás, közösségtudat kialakítása.
- Alapvető etikai normák, szokások szabályok megismertetése, elfogadtatása, elsajátíttatása és betartatása a gyermekekkel.

- A gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.
- az iskolai élethez szükséges szociális képességek fejlődésének segítése, fejlesztése.

Feladataink:

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, derűs, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- Pozitív attitűd, érzelmi viszonyulás kialakulásának segítése, ösztönzése a gyermek-gyermek; megteremtése, biztosítása a gyermek-felnőtt, felnőtt-felnőtt kapcsolatokban.
- Az inkluzív nevelés megvalósulása érdekében olyan mintát közvetítünk, hogy a gyermekek elfogadják és megértsék, hogy az emberek különböznek egymástól és képesek legyenek a különbözőségek tiszteletben tartására és elfogadására.
- A változatos és sokszínű tevékenységek során hozzásegítjük a gyermekeket ahhoz, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Az óvodai élethez kapcsolódó szokások, hagyományok megteremtésével és ápolásával, ünnepekre és jeles napokra készülődéssel, élmények és tapasztalatok biztosításával segítjük a gyermekek közötti együttműködést, a közösség alakulását és fejlődését.
- A mesékkel, a drámajáték eszközeivel, bábozás, dramatizálás során, szituációs, társas játékok kezdeményezésével a gyermekek erkölcsi, akarati tulajdonságainak (szociális érzékenység, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat...) szokás és normarendszerének megalapozása.
- Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka példaadásával és modellértékű szerepével a gyermek szociális magatartásformáinak (egymáshoz való alkalmazkodás, együttműködés, erőszakmentes konfliktuskezelés...) viselkedéskultúrájának fejlesztése, formálása.
- Éntudatuk, pozitív énképük kialakulásának segítése, önfejlesztő törekvéseik támogatása.
- Fontosnak tartjuk a gyermekek személyiségére pozitívan ható baráti kapcsolatok támogatását.
- A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő, nehezen beilleszkedő, magatartási nehézséggel küzdő, lassabban fejlődő, sajátos nevelési igényű gyermekek optimális fejlődése és fejlesztése érdekében az óvodapedagógusnak kötelessége gyanú esetén a

szakértői vizsgálat és szakértői szakvélemény kérése, a megfelelő, kompetens szakemberek bevonása a nevelésbe; a kompetencia határok betartása mellett a gyermekek egyéni fejlesztése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek kötődnek az óvodához, szívesen járnak az óvodába, jól érzik magukat; elfogadják, szeretik egymást és a velük foglalkozó felnőtteket.
- Környezetükben jól eligazodnak, képessé válnak a kapcsolatteremtésre és együttműködésre felnőttekkel, gyerekekkel egyaránt.
- Képesek felmérni saját helyzetüket a csoportban.
- Éntudatuk kialakult, érzelmeiket érthetően kifejezik, szándékaikat képesek érvényesíteni.
- Társas kapcsolataik megszilárdultak, baráti kapcsolatokat könnyen kialakítanak.
- Megértik, elfogadják és tolerálják, hogy az egyes emberek különbözőek. Szükség esetén a tőlük elvárható módon segítséget nyújtanak.
- Magatartásuk érzelem- és indulatvezéreltsége csökken, képesek vágyaik teljesülésének késleltetésére /önfegyelem/, a kudarcok elviselésére.
- Képesek az akadályokat leküzdeni és a felmerülő problémákat önállóan, változatos módon megoldani, konfliktusaikat megfelelő módon erőszakmentesen kezelni.
- A szabályokat elfogadják és betartják /szabálytudat/.
- Az elkezdett tevékenységet befejezik /feladattudat/.
- Kialakul a szülőföldhöz való kötődés, tisztelik és becsülik szűkebb és tágabb környezetüket, fejlődik hazaszeretetük.
- Az alapvető viselkedési normákat követik, életkoruknak megfelelő erkölcsi és akarat tulajdonságokkal, szokásokkal rendelkeznek.

4.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés és anyanyelvi nevelés az óvodai nevelő-fejlesztő munka egészét, minden területét áthatja. Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása a nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv a környezettel való kapcsolat, az önkifejezés, a gondolkodás legfőbb eszköze. Az értelmi nevelés a gondolkodási folyamat fejlődésén keresztül megalapozza az információszerző, az információkat feldolgozó és azokat alkalmazó tanulási stratégiákat. Ezáltal az értelmi- és anyanyelvi nevelés egymásra épülő, egymástól elválaszthatatlan kapcsolatot alkot.

A mozgás, beszéd és gondolkodás egymással szoros kölcsönhatásban fejlődnek. A megkésett mozgás gátolja a beszédfejlődést, a beszédfejlődés megrekedése pedig lassítja a gondolkodás fejlődését.

Anyanyelvi fejlesztés és nevelés

A nyelv elsajátítása során két folyamat – a beszéd megértése és a beszéd létrehozása – egymást feltételezve és támogatva fejlődik. Az optimális beszédfejlődéshez állandó társas kötődés (anya, gyermek, család...), megfelelő környezet, az idegrendszer megfelelő érettsége, ép beszéd és hallásszervek kellenek.

Az óvodában az anyanyelvi fejlesztés és nevelés alapja: az óvoda szóbeli közlést kiváltó derűs légköre, a beszélő környezet és a modellértékű mintaadás.

Célunk:

- A gyermekek érthető, tiszta, kifejező, hatásos és meggyőző, megfelelő tempójú és hangsúlyú kommunikációjának, beszéd készségének a kialakítása.
- A gazdag aktív szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel, metakommunikációs bázissal rendelkező, az önmagát, gondolatait, élményeit, elképzeléseit, érzelmeit kifejezni és megértetni, valamint másokat meghallgatni tudó gyermekek nevelése, akik helyesen használják a magyar nyelvet.

Feladataink:

- Biztonságot nyújtó, elfogadó, beszédet motiváló (képek, könyvek, újságok...) környezet megteremtése, ahol a gyermekek bátran megszólalhatnak és beszélhetnek.
- A gyermekek beszédállapotának felmérése, megismerése.
- A gyermekek meghallgatása, kérdéseik megválaszolása, beszédkedvük felkeltése és fenntartása.
- A nyelvtani szabályoknak megfelelő beszédmodell nyújtásával a helyes beszéd kialakítása: a hangsúly, hanglejtés, hangszín, hangerősség, beszédritmus megfelelő használata.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Beszédészlelés, beszédhallás és beszédmegértés fejlesztése.
- Az érzelmek, gondolatok, tapasztalatok szóbeli kifejezőkészségének fejlesztése.
- Új fogalmak értelmezése, aktív szókinccs bővítése.
- Metakommunikációs játékok alkalmazásával metakommunikációs bázis bővítése.
- Ismert, kitalált mesék, történetek elmondására ösztönzés.

- Együttműködés a logopédus szakemberrel (rögzített hangok gyakorlása).

Az anyanyelvi fejlesztés alapja a gyermek beszédállapotának az ismerete. A gyermek kommunikációs nehézségei, interakciós zavarai, beszédfejlődésének nagymértékű elmaradása esetén az óvodapedagógusnak logopédus segítségét kell kérnie.

A beszédfejlesztés leghatékonyabb eszköze az óvodapedagógus példamutató beszéde, kommunikatív viselkedése. A gyermek azt utánozza, amit hall és úgy, ahogyan hallotta, ezért lényeges a környezetében élők helyes és szép beszéde. Az óvodapedagógusnak, pedagógiai asszisztensnek, dajkának törekednie kell beszélgetés közben a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására, mely segíti a gyermek gondolkodásának, képzeletének fejlődését is.

Az óvodában a beszélő környezet hatására, a beszédhelyzetekben szerzett tapasztalatai során a gyermek átveszi, szinte észrevétlenül tanulja meg környezetétől a nyelvtanilag helyesen felépített mondatok szerkesztését.

A felnőttel való beszédkapcsolat az óvodában kiegészül a gyermektársakkal való tevékenység közbeni beszélgetéssel. A szabadjáték során több társ beszédét, viselkedését kell a gyermeknek követnie, megértenie, metakommunikatív jeleiket (tekintet, mimika, gesztus...) megfejtenie. Fontosnak tartjuk, hogy a szabadjátékon túl, életszerű helyzetekben, természetes módon minden gyermek beszélgessen arról, ami foglalkoztatja, érdekli.

Az óvodapedagógusok igyekeznek olyan kommunikációs helyzeteket teremteni, amik lehetőséget biztosítanak a párbeszédok gyakorlására, az önkifejezésre, az élmények felelevenítésére, mely növeli a gyermekek beszédkedvét, interaktív kommunikációs aktivitását.

A magyar népmesék, a népi mondókák, versek, népdalok a legszebb és legértékesebb anyanyelvi fejlesztési eszközök. A mindennapos mesélés, verselés, éneklés mellett számos hagyományos és korszerű módszerrel (bábozás, dramatizálás, dramatikus és szituációs játékok segítségével; anyanyelvi és beszédtechnikai játékokkal) igyekszünk gyermekeink optimális anyanyelvi fejlődését elősegíteni, biztosítani.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Gyermekeink képesek a hangok észlelésére, helyes képzésére, a szavak, illetve mondatok megértésére, alkotására.
- Mondataikban változatosan és helyesen használják a főneveket, igéket, mellékneveket, számneveket, névutókat, igeidőket...
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.

- Beszédüket érzelmeik által kiváltott természetes gesztus, arcjáték kíséri.
- Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókészletüket, választékosan, gazdag szókinccsel beszélnek, mesélnek. Az új és ismeretlen kifejezések jelentésére rákérdeznek.
- Beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos, törekszenek a történések logikai, időrendi sorrendjének követésére.
- Ismerik és használják az udvariassági szófordulatokat.
- A jellemző mesefordulatok kifejezései is megjelennek a mindennapi beszédjükben.
- Szívesen nézegetnek könyveket, folyóiratokat, beszélnek, mesélnek a képekről.
- Figyelmesen, nyugodtan képesek végighallgatni mások megnyilatkozásait.

Értelmi fejlesztés és nevelés

Az értelmi képességek kibontakoztatása, az önálló, az alkotó, az aktív gondolkodás alapjainak lerakása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben. A mindennapokban komplexen megvalósuló értelmi nevelést és fejlesztést a gyermekek kíváncsiságára építjük, melyhez változatos tevékenységeket, tapasztalatszerzési alkalmakat (látens és perceptuális tanulási lehetőségeket) biztosítunk. A gyermekek a színes, változatos tevékenységeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Célunk

- Az értelmi képességek optimális fejlődését elősegítő feltételek megteremtése.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendezése, célirányos bővítése, kognitív képességeiknek fejlesztése.
- A gyermekek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítsanak el, értelmi képességeik úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudják oldani, tudjanak eligazodni a világban.
- A tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá tegyék őket az iskolai tanulás megkezdéséhez.

Feladataink:

- A belső érést, fejlődést segítő külső ráhatások, inger- és élmény gazdag környezet biztosítása.
- A gyermeki érdeklődés, kíváncsiság felébresztése, illetve fenntartása, a figyelem ráirányítása a környező világ szépségeire, érdekességeire, eseményeire.
- A gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása.

- Játékos cselekedtetéssel, szenzitív, kooperatív tanulási módszerekkel, a projekt módszer, az élménypedagógia eszközeivel az észlelés, érzékelés, figyelem, emlékezet, képzelet, kreativitás, gondolkodás, elemi számolási készség fejlesztése.
- Önálló ismeretszerzésre, cselekvésre, aktív, alkotó gondolkodásra készítetés.
- A képességfejlesztést differenciáltan, az egyéni képességek, és fejlődési ütem figyelembevételével végezzük.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek kíváncsiak, érdeklődőek környezetük változásai, eseményei iránt.
- Motiváltak, keresik, kutatják, vizsgálják a jelenségek okát.
- Képesek a velük kapcsolatos élmények feldolgozására.
- Koruknak megfelelően észlelésük differenciált, megfigyeléseik egyre pontosabbak, felismerik és megnevezik a mennyiségi, térbeli, geometriai és időbeli viszonyokat, képesek összehasonlítani, csoportosítani; ok-okozati, időbeli összefüggések értelmezésére (kauzális gondolkodás); elemi következtetéseket megfogalmazására.
- A cselekvő szemléletes és szemléletes képszerű gondolkodáson túl megjelenik az elvont, nyelvi gondolkodás szintje.
- Képesek egyszerű problémák önálló megoldására, ismereteiket, tapasztalataikat (egyéni sajátosságaikhoz mérten) jól alkalmazzák a különböző élethelyzetekben.
- Élményeiket képesek kreatív, sajátos, egyéni módon, szabadon kifejezni: mozgásban, játékban, vizuális alkotásokban.
- Rendelkeznek az iskolába lépéshez, a tanuláshoz szükséges pszichikus funkciókkal, kognitív képességekkel (figyelemösszpontosításra való képesség, reprodukív emlékezet, gazdag képzelet, problémamegoldó gondolkodás, kommunikációs készség)

5 Az óvodai élet tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai

5.1 A játék

A játék a gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, ezért az óvodai nevelés leghatékonyabb nevelési, fejlesztési eszköze. A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális, társas fejlődéstől, a mozgástól, a világkép és a tudat kialakulásától. A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek és vágyainak, lelkiállapotának önkifejezése, fejlettségének legjobb mutatója. A játék fejlődése a gyermek személyiségfejlődésének a tükré.

A gyermek személyiségfejlődése a szabadjátékban a legintenzívebb. Az utánpótlás, a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, motoros képességek, a kommunikációs készség, az érzelmi, akarati tulajdonságok, a szociális magatartás mind-mind a játékban fejlődik ki.

Az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermekek esetében az egyéni szintek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés kifejlődésének lehetőségét, a tehetségigéretes kompetenciáinak kiemelt fejlesztését támogatjuk, ehhez adunk érzelmi biztonságot, inger gazdag környezetet, és biztosítjuk a szabadjáték minden feltételét.

Az egyenlőtlen fejlődés, regresszió esetén a plasztikus, fejlődőképes idegrendszer öngyógyító tendenciáinak erősítését támogatjuk. A szabadjáték feltételeinek megteremtésével, a tevékenységek megszervezésével, de elsősorban a gyermek saját aktív tevékenységén keresztül segítjük fejlődését, illetve kezdeményezett játékok segítségével a kompetencia határok betartása mellett fejlesztjük képességeit.

Játék közben a gyermek derűs, felszabadult, **a játék örömforrás** számára, maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. A saját értelmezésben, újra átélt élmények **feszültségoldó hatásúak**, melyek pozitívan hatnak a fejlődő gyermeki személyiségre.

A szabadjáték közben az óvodapedagógus támogatása, segítsége, ötletadása a gyermek igényeihez igazodik. A gyermek kötetlenül, szabadon eldöntheti, hogy a játékból mikor kíván kilépni, illetve meddig akar benne részt venni.

A gyermek játék közben szinte észrevétlenül tanul. Ezért napirendünkben a rugalmasságot szem előtt tartva a párhuzamosan végezhető tevékenységekre helyezük a hangsúlyt, így a gyermekek elsődleges tevékenységére a játékra fordított egybefüggő, viszonylag hosszú idő biztosított.

A játék lehet a gyermek szabadjátéka és lehet az óvodapedagógus által kezdeményezett játék.

Szabadjáték során az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot:

- a játéktevékenység kiválasztásában,
- játékeszközök megválasztásában,
- társak megválasztásában,
- a gyermeki játékelgondolás, játéktéma megvalósulásában,
- a játszóhely megválasztásában és kialakításában.

A szabadjáték folyamatosságának érdekében az óvodapedagógus elegendő időt ad az elmélyült játék kibontakozására, a játék befejezésére, a játék megszakítása esetén lehetőséget ad a játék későbbi folytatására.

Kezdeményezett játék

Az óvodapedagógus által pedagógiai szándékkal kezdeményezett, tervezett játéksituáció, játékos cselekedtetés, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet.

Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása

Mivel a gyermek legfőbb fejlődési mutatója a játék, így a gyermekek játéktevékenységének megfigyelése során az óvodapedagógus értékes tapasztalatokat szerezhet az egyes gyermekek fejlődéséről (érzelmi-hangulati állapot, érzelmi sérülések, értelmi képességek, beszédfejlődés), valamint társas kapcsolatainak (barátságok, együtt játszó csoportok, alá-, fölé-, mellérendeltségi viszony, irányítás, elfogadás) alakulásáról.

A **gyakorlójáték** legfőbb jellemzője a funkció öröm. A tevékenység során a gyermekek megismerik önmagukat, gyakorolják a nagymozgásokat, megtanulják összehangolni a mozdulataikat, ismerkednek tárgyi környezetükkel, az őket körülvevő tárgyi világ fizikai jellemzőivel. A játék, gyakorlás során fejlődnek érzékszerveik, fejlődik nagymozgásuk, finommotorikájuk, mozgáskoordinációjuk, térészlelésük, tapintásos észlelésük, verbális készségük. A gyakorló játék elemei (mászás, futás, rakosgatás...) a későbbiekben bonyolultabb, összetettebb játékokban is megőrződik.

A **szimbolikus szerepjátékok** (a színlelő, fantázia, fikciós, alkotó, dramatikusjátékok) során a gyermekek az őket körülvevő világból szerzett benyomásaikat, élményeiket képezik le. Eljátszhatják örömeiket, vágyaikat, félelmeiket, haragjukat, a valóság számukra lényeges elemeit. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek irodalmi, és személyes élményeiket szabadon

választott kötetlen módon **dramatizálással** és/ vagy **bábozással** is feldolgozhatók, megjeleníthetők. A játék során alakul szocializációs készségük, közösségi magatartásuk, társas kapcsolataik, kommunikációjuk, erkölcsi, akarati tulajdonságaik, kognitív képességeik.

A szerepjátékban a gyermekek élethelyzeteket alkotnak újra. Ehhez számos eszközre van szükségük.

A **barkácsolás** a játék igényéből indul ki, tehát kötetlen, szabadon választott tevékenység. Időpontját a játékhelyzet határozza meg. Feladatunk: a barkácsoláshoz szükséges hely, alapanyagok, és kifogástalan, a gyermekek számára megfelelő szerszámok biztosítása. Az óvodapedagógus a barkácsolás folyamata során csak annyi segítséget nyújt, amennyit a gyermekek igényelnek, és amennyi feltétlenül szükséges.

Az **építő- és konstruáló játékok** alkalmával, a létrehozás öröme kerül előtérbe: az „én alkottam”, majd a „mi csináltuk” élménye. Fiatalabb gyermekeknél a gyakorlójáték fejlettebb formájaként jelentkezik, az idősebbek már tudatosan konstruálnak. Csoportszobáinkban változatos játékeszközökkel ösztönözzük a gyermekeket egyszerűbb vagy bonyolultabb építmények létrehozására (pl. legó, fa- és műanyag építőeszközök, geomag, java, pötyi stb.).

Játék közben fejlődik szem-kéz koordinációjuk, finommotorikájuk, térészlelésük, alak-és formaállandóság érzékük, a rész és egész viszonyának észlelése, képzeletük, kreativitásuk, vizuális memóriájuk.

A **szabályjátékok** előre meghatározott szabályok szerint folynak. A leggyakrabban játszott óvodai szabályjátékok a mozgásfejlesztő (pl. fogócska, bújócska, labdajáték) és értelmi képességeket fejlesztő játékok (pl. memória, kirakó, társas, kártya, logikai, stratégiai...), valamint az énekes játékok és népi játékok.

A tevékenységek során fejlődnek a gyermekek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságaik, fejlődik szocializációs készségük, szabálytudatuk, önfegyelmük, önismeretük, önértékelésük.

Célunk:

- a gyermekek személyiségének optimális, harmonikus fejlődésének biztosítása;
- képességeik, kompetenciáik fejlesztése;
- a játéktevékenységen keresztül érzelmi, akarati tulajdonságaik alakítása; szociális, társas viselkedésük, magatartásuk formálása.

Feladataink:

A játéktevékenységhez szükséges feltételek biztosítása:

- Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, és folyamatos fenntartása.
- Inger gazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó környezet kialakítása.
- A különböző játékfajták eszközeinek a gyermekek számára által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése. (Áttekinthető tárolás, optimális mennyiségű játékeszközök, és a játékcseré biztosítása.)
- A játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek játékigényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék.
- A csoportszobában is használható mozgásos játék biztosítása (pl. hopp-labda, mini-trambulín, bobo-car, mozgáskotta...).
- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, mely élményforrás lehet a gyermek számára.
- A gyermekek ismeretében élményeket előhívó, az önálló tapasztalatszerzést elősegítő tárgyakról való gondoskodás.
- A szülők szemléletformálása: ötletadás játékvásárláshoz.

A játék támogatása:

- A gyermekjáték választásának tiszteletben tartása.
- Reflektív szemléletű jelenlét a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése, differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása.
- Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel, együttjátás.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- A gyermekekkel foglalkozó felnőttek (óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka) modellértékű viselkedése, kongruens (hiteles) kommunikációja.
- Csak szükség esetén történő beavatkozás: testi épségüket veszélyeztetik, a konfliktust nem képesek önállóan megoldani, zavarják egymást; továbbá a játékok épségének megóvása, baleset megelőzés céljából.
- Ha a szituáció úgy kívánja, és a gyermekek igénylik, a felnőttek is játszótársként vegyenek részt a játékban.
- A játék fenntarthatósága érdekében szolgáló szabályrendszer a gyermekekkel együtt történő alakítása.
- Egészséges versenyszellem megalapozása.

- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- Örömmel, önfeledten játszanak.
- Játékukban elmélyültek, kitartóak.
- Képesek játékukhoz szükséges eszközök kiválasztására, élményeik eljátszására.
- Akár több napon keresztül is képesek egy játéktémában együttjátszani, együttműködni.
- Szívesen vállalnak szerepet.
- Örömmel báboznak, vesznek részt dramatikus játékokban.
- Képesek egyéni ötleteik vagy élményeik alapján építeni, konstruálni.
- Képesek építmények lemásolására.
- A játéktémákhoz konstruktív módon képesek létre hozni - a rendelkezésre álló tárgyakból, tárgyak segítségével – különböző játékeszközöket, építményeket.
- A barkácsoláskor létrehozott eszközöket felhasználják játékukban, továbbfejlesztik.
- Szabályjáték során betartják a szabályokat, másokat is figyelmeztetnek a szabályok betartására.
- Játéktevékenységük során, társas kapcsolataikban megjelennek az óvodában elsajátított viselkedési szabályok, gesztusok, beszédbeli kifejezésformák is.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykednek.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszenek.

5.2 Külső világ tevékeny megismerése – „Zöld Óvoda” program

A gyermekek környezettel való ismerkedése az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Miközben felfedezik környezetüket, különböző tevékenységek során tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő társadalmi és természeti környezetről, amely segíti őket az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodásban.

Megismerik a szülőföldjüket, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit.

A megfelelő érzelmi viszony kialakítása mind a természeti, mind a társadalmi környezetünk iránt a környezetvédelmi nevelés alapjául szolgál. A gyermek ismereteiben, környezethez való alkalmazkodásában a családi nevelésnek alapozó, döntő jelentősége van és a fejlődés folyamán az elsődleges szerepe meg is marad. Ezért tartjuk kiemelkedően fontosnak, hogy óvodánk tudatosan fejlesztő eljárásaival kiegészítse ezt a nevelést és az esetleges hátrányokat kompenzálja.

A külső világ tevékeny megismerése magában foglalja a környezet megismerése mellett az elemi matematikai tapasztalatok szerzését is.

Programunkba beépítjük a „Zöld óvoda” kritériumrendszerének megvalósítását.

Igyekszünk gyermekeinkben megalapozni a „zöld szemléletet” a Föld kincseivel való takarékoság, a fenntarthatóságra való nevelés szemléletét.

5.2.1 Környezetismereti tapasztalatok szerzése

Az ismeretszerzés alapja a gyermekek minél több érzékszerven keresztül történő tapasztalatszerzésének biztosítása, játékos cselekedtetéssel és folyamatos tevékenykedtetéssel.

A környezeti, **környezetvédelmi nevelés** kiemelésével igyekszünk ráirányítani a gyermekek figyelmét a bennünket körülvevő zöld természet értékeire, próbáljuk felismertetni velük a természetvédelem fontosságát, kialakítani bennük a természetszerető, óvó, védő, megelőző és megőrző magatartást. A gyermekekben felidőződik és mélyül a természet, az élőlények, az állatok iránt érzett felelősség, ha nap, mint nap tapasztalják saját környezetükben, a velük foglalkozó felnőttek felelős tevékenységét.

A **fenntarthatóság** pedagógiájának egyik fontos célja a természettisztelő magatartás megalapozása, kialakítása mellett, a személyes felelősség érzésének megérettetése a gyermekekkel. A **környezettudatos környezeti nevelés** azzal szolgálja a fenntarthatóság iránti törekvést, hogy tapasztalati úton, a személyes tudás gyarapításával segíti elő a gyermekek számára, a jövőről való gondolkodás és gondoskodás modelljeinek tapasztalását, a környezetért felelős életvitelt, az anyagi javak tekintetében a mértékletes és a takarékos szemléletmódot.

Célunk:

- A környezet tevékeny megismertetése és megszerettetése.
- A közvetlen és tágabb természeti és társadalmi környezet felfedezése, felfedeztetése változatos mozgásos és érzékszervi tapasztalatszerzések által.
- A környezet értékeihez, esztétikájához fűződő pozitív érzelmi-cselekvő viszony kialakítása (élménypedagógia módszerek alkalmazásával).
- A környezetvédelem, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A változatos tevékenységek során a gyermekek készségeinek, képességeinek alakítása, személyiségük formálása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki érdeklődés kielégítéséhez, a tapasztalatszerzési lehetőségekhez megfelelő hely, időt, eszköz és élmény biztosítása.
- A spontán és a tervezett, szervezett irányított tapasztalatszerzések, megfigyelések, munka jellegű tevékenységeket, szimulációs játékok segítségével a megismerő funkciók és önálló felfedezés gyakorlása.
- A környezet, a természeti jelenségek megismerésében, megértésében, az összefüggések felfedezésében a gyermekek segítése, ok-okozati összefüggések megláttatása, beszédértés, nyelvi kifejező készség, értelmi képességek fejlesztése.
- A gyermekek szociális érzékenységének formálása.
- Önálló véleményalkotásuk segítése, döntési képességük fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és környezet alakításában.
- Környezetvédelemmel kapcsolatos alapvető szokások kialakítása, tevékenységek megismertetése a gyermekekkel.
- A környezetbarát életvitel megalapozása, az emberi és tárgyi környezethez, a természethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulásának segítése, a természet védelmére, szeretetére nevelés a családok bevonásával.
- A környezet és a természet törvényeivel harmonizáló értékrend kialakítása.
- A szülőföld, az itt élő emberek, hazai tájak; a község építészeti, történeti, természeti jellemzőinek, értékeinek, adottságainak szokásainak megismertetése, megszerettetése; hagyományápolás.

A pedagógiai asszisztens feladatai:

- Segíti a szervezési feladatok megvalósulását, az irányított tevékenységhez szükséges feltételek megteremtését.
- Szaktudásával segíti a csoportban folyó pedagógiai munkát.
- Szükség esetén segítséget nyújt a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek.
- Az óvodapedagógus útmutatásai alapján a környezeti nevelés témájával kapcsolatos mikrocsoportos szenzitív játékot irányít, játszik a gyermekekkel.
- A gyermekek egyéni fejlettségét figyelembe véve segíti az önálló tapasztalatszerzési folyamatokat.
- Részt vesz az udvari életben, az intézmény környezetének alakításában, szépítésében.
- Kertészkedik a gyermekekkel, egyszerű munkafolyamatokat megtanít számukra.

- Részt vesz a csoportok által szervezett környezeti neveléssel kapcsolatos óvodán belüli és kívüli programok, kirándulások szervezésében, lebonyolításában.

A dajka feladatai:

- Az óvodapedagógus útmutatása alapján előkészíti, majd a tevékenység végén a helyére teszi a tervezett, irányított tapasztalatszerzésekhez, tevékenységekhez szükséges eszközöket; a gyermekeket egyéni fejlettségüket figyelembe véve bevonja a munkafolyamatokba.
- Segítséget nyújt számukra az öltözködésben, a higiénias tevékenységekben.
- Gondozza a csoportban lévő növényeket, állatokat; a gyermekeket egyéni fejlettségüket figyelembe véve bevonja a munkafolyamatokba, példát mutat számukra.
- Részt vesz az udvari életben, az intézmény környezetének alakításában, szépítésében.
- Részt vesz a környezeti neveléssel kapcsolatos óvodán belüli és kívüli programokon, ellátja a gondozási feladatokat.

Az óvodapedagógusok módszertani szabadságukkal élve, a gyermekcsoport életkori sajátosságait, a gyermekek érdeklődési körét, előzetes ismereteit figyelembe véve dolgozzák fel az ajánlott, valamint az óvodapedagógusok illetve a gyermekcsoport által preferált egyéb témákat.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit az évszakokba ágyazottan, illetve különböző projektek, témahetek keretében dolgozzuk fel.

A természeti- és társadalmi környezettel kapcsolatos témaköröket gyakran egymással összekapcsoltan tárgyaljuk, komplex módon valósítjuk meg. A környezetismereti témákhoz kapcsolódó, érzelmi átélést fokozó versek, mondókák, énekek, ábrázoló és barkácsoló tevékenységek, mozgásos játékok által a gyermekek élményeit, ismereteit bővítjük, elmélyítjük, ezzel is elősegítve a természetszerető, a környezetet óvó-védő attitűd kialakulását.

Ajánlott témák: hagyományos, nemzeti ünnepek; „Zöld” – jeles napok, évszakok, napszakok, a természet, az időjárás változásai, színei, a helyes közlekedés szabályai, növények, állatok, ezekhez kapcsolódó emberi tevékenységek, testünk, lakóhelyünk, a család, foglalkozások, fizikai jelenségek játékos feldolgozása.

Óvodánk 2006. óta vesz részt az országos **„Zöld Óvoda”** programban. A program fenntarthatósága lelkes, elhivatott nevelőtestülettel, a teljes alkalmazotti közösség bevonásával biztosított. A program tárgyi feltételeit fenntartói támogatással tudjuk megvalósítani. A „Zöld

Óvoda” kritériumrendszerének megvalósítása az adott nevelési év intézményi munkatervében foglaltak alapján történik. 2002-től (Alapítványi majd szülői támogatással) „Madarász-ovi”, 2005-től minden évben (fenntartói és szülői támogatással) „Zöldmanó Erdei Óvoda” programokat, foglalkozásokat szervezünk gyermekeinknek; a 2014/2015-ös nevelési évtől fenntartói illetve alapítványi támogatással „Zöld-tanulmányi utat” – csapatépítő kirándulást szervezünk az óvoda dolgozóinak.

Az óvodapedagógusok által irányított tapasztalatszerzések, **a témák feldolgozásának többsége természetes környezetben zajlik.** Egy-egy téma feldolgozása több héten keresztül is tarthat.

A közeli erdő számtalan megfigyelési lehetőséget nyújt az élő és élettelen természeti környezet megismerésére. Csoportjaink gyakran bebarangolják az **Öreg Tölgy Tanösvényt**, „meglátogatva” az „Óvodánk Fáját” a telki erdő legöregebb tölgyfáját, amit örökbe fogadtunk.

A nevelési év során több alkalommal szervezünk **kirándulásokat** a környezeti témákhoz és a jeles napokhoz kapcsolódóan: pl.: szüret, cseppkőbarlang látogatás, Szentendrei Falumúzeum, Állatkert látogatások, Repülőtéri Múzeum, Közlekedési Múzeum, Természettudományi Múzeum, várlátogatás, Gyermeekvasút, Hadtörténeti Múzeum, Mezőgazdasági Múzeum, stb.

Rendszeresen látogatjuk a közelünkben található Budakeszi Vadasparkot, ahol az erdei állatok és őshonos magyar háziállatok megfigyelésére nyílik lehetőségünk.

Az élőlényekkel való kapcsolatteremtés alapvető igénye a gyermeknek, amely sokféle érzellemmel, sokféle formában jelenik meg. Megpróbáljuk népszerűsíteni a „nem szeretem állatokat” is (a hernyókat, bogarakat, gilisztákat...). Az egyes állatokkal való megismerkedés folyamán felhívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy a biológiai körforgásban és a táplálékláncban minden állatnak fontos szerepe, így létjogosultsága van, ezért életüket nekünk is tiszteletben kell tartanunk.

Minden csoportszobában található **természetsarok**, amelyek alkalmasak mind a folyamatos, mind az alkalmasszerű megfigyelések végzésére. A zöld növények, hajtattott faágak, hagymák, csírázó magvak változásairól tapasztalatokat, ismereteket szerezhetnek gyermekeink. A növények ültetése, rügyeztetése, csíráztatása során, nyomon követhetik a kinti-benti hőmérséklet, víz, napfény hatásai és a növények fejlődése közötti összefüggéseket. A természetsarokot évszaknak megfelelően bővítjük terményekkel, kavicsokkal, stb., amelyeket barkácsoláskor is felhasználunk. Az **akváriumokban** élő halak, teknősök esztétikus látványt nyújtanak, mozgásuk figyelemfelkeltő, színük, életmódjuk, táplálkozásuk jól megfigyelhető.

A növények és az állatok gondozása közben megjelenik az irántuk való felelősség érzése és az érzelmi kötődés. A természetsarok adta lehetőségek mellett a csoportszobában, illetve a

természetben végzett kísérletek (pl.: halmazállapot változások megfigyelése, növények fejlődésének megfigyelése kedvező és kedvezőtlen feltételek esetén, fény-árnyékhatás stb.) által jó alapot nyújtunk a tágabb környezet iránti felelősségérzet kialakításához.

A felkínált tevékenységek során a gyermekek megismerkednek a természeti és tárgyi környezet anyagainak tulajdonságaival is. Változatos tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk a főbb elemek pl.: talaj, víz, levegő, tűz stb. tulajdonságainak felfedezésére.

A szelektív hulladékgyűjtés során a tárgyi környezet anyagainak jellemzőiről szereznek tapasztalatot, miközben többféle újrahasznosítási lehetőségbe is betekintést nyernek.

Óvodánk **udvarát** tudatosan alakítjuk úgy, hogy gyermekeink számára árnyékos játszó- és pihenőhelyeket biztosítson, és közben az apróbb állatoknak (madarak, béka, sün...) is megfelelő életteret nyújtson, s így rendszeresen megfigyelhessük életmódjukat.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink megismerkedjenek lakóhelyük, óvodánk környékén élő fákkal, bokrokkal, az ott található védett növényekkel. Szeretnénk elérni, hogy környezetünk élőlényei jó ismerőssé váljanak a gyermekek számára, így alakul ki bennük többek között az, hogy a virágok és védett növények ott a legszebbek, ahol élnek és vétek letépni őket.

A virágok és egyéb növények ültetésében, gondozásában a gyermekek is szívesen részt vesznek. Kiskertünkben sziklakerti fűszer- és gyógynövényeket, a **magas-ágyásokban** zöldségféléket, gyümölcsöket termesztünk a gyermekekkel közösen.

A gyermekek a növények gondozása során rendszeresen használnak kerti szerszámokat.

A fűszer- és gyógynövények megismertetésével felhívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy az erdőn-mezőn található - és kertben is termesztendő - növényeket az emberiség régóta használja különböző bajaira gyógyírként, vagy az egészség megőrzése érdekében. („*Fűben-fában orvosság!*”)

Óvodánk 2002 óta „**Madárbarát óvoda**”. Az épületekhez tartozó udvarokat úgy alakítjuk (fák, cserjék ültetésével, folyamatos gondozásával), hogy a madaraknak megfelelő fészkelő- és búvóhelyet nyújtson és terméseikkel táplálják is őket. Az óvoda udvarain elhelyezett madáretetőbe egész évben várjuk a közelben élő madarakat, télen a gyermekek segítségével állítjuk össze különböző magvakból táplálékukat. Egész évben folyamatosan cseréljük a madáritatóban lévő vizet, így tudatosítjuk a gyermekekben, hogy a friss víz életfontosságú az állatok számára is. Nyáron fokozottan ügyelünk arra, hogy ne maradjon üresen a madáritató.

Élményszerző kirándulásainkat óvodai tablóinkon, illetve elektronikus adathordozón örökítjük meg.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják teljes nevüket, lakcímüket, családtagjaik nevét.
- Tudják saját születési helyüket, idejüket.
- Testsémájuk életkoruknak megfelelő, testrészeiket megnevezik, megmutatják, funkcionális szerepükről alapvető ismeretekkel rendelkeznek.
- Téri tájékozottságuk megfelelő, a jobb és bal fogalmát ismerik, jobb és bal oldalukat meg tudják különböztetni.
- Ismerik az alapvető közlekedési szabályokat, gyakorlottak az elemi gyalogos közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket, csoportosítani tudják azokat aszerint, hogy hol közlekednek.
- Szívesen bekapcsolódnak a környezeti tevékenységekbe, cselekvő, aktív részvétellel.
- Érzelmi nyitottság, befogadás, érdeklődés jellemzi őket a természeti és társadalmi környezettel kapcsolatban.
- Megkülönböztetik az évszakokat, ismerik jellemző jegyeit, tudják, hogyan következnek egymás után.
- Felismerik a napszakokat.
- Néhány elemi összefüggést felismernek a természeti jelenségekben.
- Felismerik az időjárás és az öltözködés közötti összefüggéseket.
- Ismerik az időjárás és a növények fejlődése közötti kapcsolatot.
- Felismerik környezetük növényeit, elvégzik gondozásuk egyszerű műveleteit.
- Ismernek néhány háziállatot, madarat, vadon élő állatot, azokat szempontok alapján csoportosítani tudják.
- Az alap és kevert színeket felismerik, megnevezik, a sötét és világos árnyalatokat meg tudják különböztetni.
- Az egyes anyagokat felismerik, megnevezik, főbb jellemző tulajdonságaival tisztában vannak.
- Óvják zöld környezetüket, az ismert védett növényeket, és erre másokat is figyelmeztetnek.
- Szeretik és védik az állatokat, megóvják élőhelyüket, életfeltételeik javításában tevékenyen részt vesznek, így segítve fennmaradásukat. (pl.: madárvédelem)
- Az óvodában elsajátított erkölcsi normáknak megfelelően viselkednek a közvetlen és a távolabbi környezetben egyaránt.

5.2.2 Matematikai tapasztalatok szerzése

A matematikai képzetek, elemi szintű fogalmak és a matematikai gondolkodás kialakítása már az óvodás korban elkezdődik. A matematikai ismereteket nyújtó lehetőségek átszövik a gyermekek mindennapi életét. Legfőbb színtere a játék, hiszen a matematikai nevelés olyan játékok sorozata, melyek gondolkodásra, cselekvésre készítetik a gyermeket, felismerések, tapasztalások által.

Az óvodában a matematikai nevelés komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg.

Az optimális fejlődés érdekében a spontán helyzeteken kívül tervezett, irányított tapasztalatszerzési lehetőségeket is biztosítanunk kell számukra.

Célunk:

- A matematikai jellegű tevékenységekhez való pozitív viszonyulás kialakítása.
- A gyermekekkel megismertessük a külső világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit, a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat és biztosítsuk számukra a felfedezés, a közvetlen tapasztalatszerzés lehetőségeit.
- A játékos matematikai tevékenységek során fejlődjenek megismerési képességeik.
- Az elemi számolási készség optimális fejlődésének elősegítése, logikus gondolkodás megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékok során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése.
- Matematikai tartalmú játékok, tevékenységes tervezése, szervezése, kezdeményezése, a gyermekek önálló tapasztalatszerzésének elősegítése.
- A gyermekek kíváncsiságára épülő problémahelyzetek megteremtése, a problémahelyzetek sokoldalú megközelítésére való ösztönzés.
- Matematikai fogalmak, kifejezések megismertetése a gyermekekkel.
- A matematikai fogalmak megértéshez szükséges képességek fejlesztése: az azonosítás, a megkülönböztetés, az összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése.
- Elemi számolási készség fejlesztése.
- Logikai alpműveletek gyakoroltatása: tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, szétválogatása, sorba rendezés...; logikai ítélőképesség fejlesztése.
- Geometriai tapasztalatok szerzése.

- Térbeli viszonyok, irányok pontos megnevezése, játékos gyakoroltatása.

A pedagógiai asszisztens feladatai:

- Segítséget nyújt a tevékenységszervezés zökkenőmentes kivitelezésében.
- Szaktudásával segíti a csoportban folyó pedagógiai munkát.
- Az irányított matematikai tevékenységek során, szükség esetén segítséget nyújt a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek.
- Szükség esetén koordinálja, segíti azoknak a gyermekeknek a játékát (pl. új játéktéma felajánlása; hatékony konfliktus kezelés elősegítése), akik nem vesznek részt az óvodapedagógus által irányított tevékenységben.

A dajka feladatai:

- Az óvodapedagógus útmutatása alapján előkészíti, majd a tevékenység végén a helyére teszi a tervezett, irányított matematikai tartalmú tapasztalatszerzésekhez, tevékenységekhez szükséges eszközöket; a gyermekeket egyéni fejlettségüket figyelembe véve bevonja a munkafolyamatokba.
- Szükség esetén segítséget nyújt az óvodapedagógus által irányított tevékenységben részt nem vevő gyermekeknek (pl. testápolással kapcsolatos feladatok).

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Szívesen vállalkoznak felismert problémák megoldására.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.
- Becsléseket- méréseket végeznek, szívesen kísérleteznek, elemi mennyiségi ismereteik vannak.
- Az ok-okozati összefüggéseket felismerik, megnevezik, tudnak analizálni, szintetizálni, általánosítani.
- Elő tudnak állítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb-rövidebb, több-kevesebb, alacsonyabb-magasabb, sok-kevés, semmi-valami, szélesebb-keskenyebb, könnyebb-nehezebb, vastagabb-vékonyabb, ugyanannyi, ugyanolyan...)
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig) az elemek különféle nagysága, színe, elrendezése alapján is.
- Helyesen használják a tőszámneveket legalább 15-20-ig, a sorszámneveket legalább 10-ig.

- Vonalakat, síkbeli térformákat, geometriai alakzatokat megneveznek, térben jól tájékozódnak.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, és helyesen használják a névutókat.
- Azonosítani tudnak különböző helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Képesek másolással megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből is térbeli és síkbeli alakzatokat.

5.3 Verselés, mesélés

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfontosabb eszköze. Képi és konkrét formában tárja fel a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedési formákat, ezáltal segíti szemléletmódjának, világképének alakulását.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme, továbbá olyan lelki táplálék, mely életre szóló nyomokat hagy a gyermekekben.

A mesék, versek az anyanyelvi nevelés eszközei is. Az irodalmi művek szókészlete, a szójelentések megértése, a mesék fordulatai ösztönzik a gyermekeket a szóbeli kifejezésre. Hozzásegítik őket szorongásaik leküzdéséhez, gátlásaik oldásához, képzeletük erősödéséhez, önbizalmuk „én” képük alakulásához.

A gyermekeknek lehetőséget teremtünk arra, hogy irodalmi élményeiket és saját érzelmeiket bábozással, dramatizálással dolgozzák fel, miközben kiélhetik szereplési és cselekvési vágyukat. A bábozás elősegíti a képzeleti képek előhívását, és az érzelmi kötődés kialakulását.

Célunk:

- A mondókák, versek, mesék megszerettetésével a gyermekek anyanyelvi fejlődésének támogatása.
- A mindennapi meséléssel az érzelmi intelligencia, erkölcsi érzék, erkölcsi gondolkodás fejlődésének elősegítése, belső világkép formálása.
- Az irodalmi fogékonyság megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az életkori sajátosságoknak megfelelő mesék, versek, mondókák kiválasztása igényes forrásanyagból (népköltészet, klasszikus, kortárs irodalmi anyag).
- A meséléshez szükséges hely, idő, eszköz, élmény biztosítása.

- A mindennapos meséléssel, verseléssel a mese-vershallgatáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulás kialakítása (olvasóvá nevelés alapozása)
- A dramatizálás, dramatikus játékok, bábozás feltételeinek biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek: a helyes légzés, a tiszta kiejtés, az artikuláció, a beszédtempó, a hangsúly, a beszéddinamika, a szókincse, a helyes nyelvtani struktúra, a verbális és nem verbális kommunikáció illetve a ritmusérzék fejlesztése.
- Újszerű irodalmi élmények szervezése, nyújtása: báb-, élő mese előadások..., IKT eszközök bevonása a témafeldolgozáshoz, szemléltetéshez (Web-oldalak, projektor...).
- A szabadjáték során megjelenő spontán gyermeki verselés, mesélés, mondókázás, halandzsázás támogatása, pozitív megerősítése.
- Az önálló mesélés, verselés, bábozás, dramatizálás lehetőségének biztosítása, támogatása.
- A szakértői véleményben foglaltak alapján, a kompetencia határok figyelembe vételével a kiemelt figyelmet igénylő (beszéd fogyatékos...) gyermekek egyéni differenciált fejlesztése.

A pedagógiai asszisztens feladatai:

- Segítséget nyújt a tevékenységszervezés zökkenőmentes kivitelezésében (pl. díszletek, szemléltető eszközök készítése...).
- Szaktudásával segíti a csoportban folyó pedagógiai munkát.
- Figyelemmel kíséri a csoportra, gyerekekre vonatkozó terveket, azok megvalósítását, időnként mesél a gyermekeknek (pl. pihenés előtt, délutáni szabadjáték keretében...)
- Nyugodt hangvétellel, érthető, tiszta, nyelvtanilag helyes beszéddel segédkezik az óvoda egész napos nevelőmunkájában.
- Szükség esetén koordinálja, segíti azoknak a gyermekeknek a játékát (pl. új játéktéma felajánlása; hatékony konfliktus kezelés elősegítése), akik nem vesznek részt az óvodapedagógus által irányított tevékenységben.
- Részt vesz az irodalmi- és színházi élményeket támogató óvodán belüli és kívüli programok szervezésében, lebonyolításában.

A dajka feladatai:

- Nyugodt, érthető beszédmintát nyújt a gyermekekkel való kommunikációja során.
- Szükség esetén segítséget nyújt az óvodapedagógus által irányított tevékenységben részt nem vevő gyermekeknek (pl. testápolással kapcsolatos feladatok).

- Részt vesz az irodalmi- és színházi élményeket támogató óvodán belüli és kívüli programokon, ellátja a gondozási feladatokat.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen hallgatnak és mondanak mondókákat, verseket.
- Várják és igénylik a mesehallgatást.
- Képesek önálló mesemondásra, azt többnyire szöveghűen adják elő.
- Szívesen báboznak el és dramatizálnak ismert meséket.
- Egyszerű meséket, történeteket képesek kitalálni, amelyeket mozgással, beszéddel megjelenítenek.
- Megjelenik beszédükben, játékaikban, rajzaikban a mese, vers hatása.
- Az irodalmi élménysorán megismert új szavakat, aktív szókinésükben használják.
- Beszédük árnyalt, értelmes hangsúlyozású, metakommunikációjuk kifejező.
- Képesek összefüggően beszélni képekről, ok-okozati összefüggéseket elmondani.
- Képesek a pozitív és a negatív érzelmek pontos elhatárolására.
- Képesek erkölcsi ítéletek megfogalmazására.
- Szét tudják választani a mesét és a valóságot, kialakult a mesetudatuk.

5.4 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai zenei nevelés során a környezet hangjainak megfigyelése, a mondókák, az ölbéli játékok, a népi gyerekdalok, az egyéni és közös élményt nyújtó éneklés, zenélés és zenehallgatás, felkelti a gyermekek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat, felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás harmóniáját, szépségét.

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét. A gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését.

A zenei tevékenységek során a gyermekek ismereteket szereznek a magyar kultúra fontos részét képező néphagyományokról. A magyar nép gondolkodását, történelmét, humorát, művészi, képszerű jelképeit szinte észrevétlenül magukba szívják. A népdalok éneklése, hallgatása, a népi játékok felébresztik a gyermekek zenei érdeklődését és alapot adnak a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez.

Célunk:

- A zene, az éneklés, dalosjátékok, mondókák, megismertetése, megszerettetése, az élményt nyújtó közös ének- zenei tevékenységek során a dallam, a ritmus, a mozgás szépségének felfedeztetése, a zenei kreativitás kibontakozásának elősegítése.
- A magyar népi játékok és hagyományok megismertetése,
- A gyermekek zenei ízlésének formálása.
- A gyermekek művészeti fogékonyságának alakítása a zenehallgatási lehetőségek által (élő előadás, hangszeres játék, igényesen kiválasztott hangfelvételek).
- A zenei „anyanyelv”, zeneértés megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált ének-zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő összeválogatása. /Az anyaggyűjtés elsősorban a magyar mondóka és dalkincsből történik, de megismertetjük a gyermekeket más népek dalaival és igényes kortársalkotásokkal is./
- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése.
- A zenei tevékenységekhez, játékokhoz szükséges feltételek megteremtése.
- A gyermekek zenei képességeinek: hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, zenei formaérzékének, éneklési készségének, zenei improvizációs készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.
- A környezet, természet hangjainak, zörejeinek megismertetése a gyermekekkel.
- A zenehallgatás élményének biztosításával motiválja a gyermekeket a zenei élmény átélésére, befogadására, szeretetére. /A népdalok és műzenei alkotások előadásánál a szép esztétikai élményt nyújtására törekszünk, illetve kihasználjuk az IKT eszközök nyújtotta lehetőségeket is (cd, laptop...)/
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek differenciált egyéni fejlesztése során a mozgásban, ritmikában rejlő fejlesztési lehetőségek célirányos kihasználására törekvés.

A pedagógiai asszisztens feladatai:

- Segítséget nyújt a tevékenységszervezés zökkenőmentes kivitelezésében (pl. kellékek, fejdíszek készítése)
- Szaktudásával segíti a csoportban folyó pedagógiai munkát.
- Ének-zenei tevékenységek során igény szerint segít a különböző alakzatok kialakításában.
- Az irányított ének-zenei tevékenységek során, szükség esetén segítséget nyújt a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek.

- Szükség esetén koordinálja, segíti azoknak a gyermekeknek a játékát (pl. új játéktéma felajánlása; hatékony konfliktus kezelés elősegítése), akik nem vesznek részt az óvodapedagógus által irányított tevékenységben.

A dajka feladatai:

- Friss levegő biztosítása, szellőztetés.
- Az óvodapedagógus útmutatása alapján előkészíti, majd a tevékenység végén a helyére teszi a tervezett, irányított ének-zenei tartalmú tapasztalatszerzésekhez, tevékenységekhez szükséges eszközöket; a gyermekeket egyéni fejlettségüket figyelembe véve bevonja a munkafolyamatokba.
- Szükség esetén segítséget nyújt az óvodapedagógus által irányított tevékenységben részt nem vevő gyermekeknek (pl. testápolással kapcsolatos feladatok).

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen énekelnek és játszanak ismert dalosjátékokat.
- Érzik és meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést, a dalok, mondókák ritmusát.
- Felismerik a magas-mély, gyors-lassú, halk-hangos közötti különbségeket.
- Tisztán énekelnek vissza változatos dallammotívumokat.
- Felismerik az ismert dalokat dallam dúdolásáról, hangszerről sajátos kezdő- vagy erősen eltérő belső- vagy záró motívumokról.
- Tudnak dalokat, mondókákat – hallható jelre – hangosan és magukban énekelni, illetve mondani, képesek a dallambújtatásra.
- Képesek felelgetős játékot játszani két csoportban.
- Képesek felismerni a közvetlen környezetük, a természet hangjait.
- Érzékenyek a természet és a környezet hangjaira, figyelik és megkülönböztetik a hangszíneket zörejen és beszédhangon egyaránt.
- Képesek megnevezni néhány hangszert, felismerik a hangjukat, el tudják mondani megszólaltatásuk módját és képesek néhány ritmushangszer megszólaltatására.
- Képesek szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolni csoportosan és egyénileg is.
- Képesek egyöntetűen körbejárni szép testtartással, kézfogással és kézfogás nélkül.
- Egyszerű, játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni, improvizálni.
- Ismernek népi- és műdalokat, más nemzetek dalait.
- Képesek a zenehallgatás befogadására.

5.5 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ábrázoló tevékenység: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újra alkotását teszi lehetővé a gyermekek számára. A különböző ábrázoló tevékenységekre a mindennapok során nagyon sokféle és sokrétű lehetősége nyílik a gyermekek számára. Az óvodapedagógusok az egész nap folyamán teret és változatos eszközöket biztosítanak a rajzolás, festés, kézimunka, barkácsolás tevékenységekhez, ahol a gyermekek szabadon fejleszthetik és próbálhatják ki saját kreativitásukat, és megismerkedhetnek új technikákkal, anyagokkal. Arra ösztönözzük őket, hogy önállóan valósítsák meg elképzeléseiket, amennyiben igénylik ötleteket, alternatívákat nyújtunk a megvalósításhoz.

Óvodai nevelésünk az ábrázoló tevékenységgel összhangban a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedésre is nagy hangsúlyt fektet, mivel ezek komplex megvalósítása fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A tevékenységeket kötetlen szervezeti keretekben, mikro csoportos munkaformában (alacsony gyermeklétszámmal) szervezzük, így nyomon tudjuk követni az elsajátítás fokát, technikai ismeretük, eszközhasználatuk fejlődését.

Célunk:

- A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi és szabad önkifejezésének, kreativitásának elősegítése.
- A gyermekek tér – forma – szín képzetének gazdagítása.
- Esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- Legyenek képesek élményeik, tapasztalataik, ismert tárgyak, jelenségek, események, ismert mesék vizuális megjelenítésére a rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenységek során, különböző eszközök és változatos technikai eljárások segítségével.
- A gyermekek megismertetése képző- és népművészeti alkotásokkal.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése az ábrázolási tevékenységek iránt.
- Az ábrázoló alkotótevékenység feltételeinek a megteremtése: megfelelő légkör, hely, idő, valamint megfelelő minőségű és mennyiségű eszköz és anyag biztosítása.
- A gyermekcsoport és az egyéni fejlettségi szinteket figyelembe véve az ábrázoló tevékenységek során a különböző eszközök használatának elsajátíttatása (ceruza, olló, ragasztó, festékek,...), lehetőség biztosítása a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés,

mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival való ismerkedésre.

- Megfigyelési, vizuális tapasztalatszerzési lehetőségek, élmények nyújtása. (kiállítások múzeumlátogatások szervezése; művészeti albumok, könyvek nézegetése), a képző- és népművészeti alkotásokkal való ismerkedés biztosítása.
- Az alkotás örömeinek megéreztetése, a kreatív, alkotó tevékenység segítése, a kreativitás kibontakozásának alapfeltételeinek megteremtése.
- Újrahasznosítható anyagok folyamatos gyűjtése, felhasználása a vizuális tevékenységek során.
- A gyermekek ösztönzése a biztonságos, takarékos, kreatív anyagfeldolgozásra, technikai megoldásokra, gondolkodásra (környezettudatosság, újrahasznosítás); a családok bevonása a gyűjtőmunkába.
- A gyermekek ábrázoló tevékenység pozitív megerősítése, önértékelési képesség fejlesztése.
- Az egyéni képességek fejlettségét figyelembe véve a gyermekek képi plasztikai, kifejező, komponáló, térbeli tájékozódó- és rendezőképességének, szép iránti nyitottságuk, igényességük kialakulásának segítése.
- Kézmozgások finomítása, a finommotorikus képesség fejlesztése.
- A belső képalakítás, a képi gondolkodás fejlesztése.
- A térbeli- és síkbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordinációk alakítása, a vizuomotoros-koordináció fejlesztése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni képességeikhez, igényeikhez igazodó differenciált fejlesztése.
- A gyermeki alkotások felhasználása az ünnepekre való készülődés során.

A pedagógiai asszisztens feladatai:

- Segítséget nyújt a vizuális tevékenységek szervezésének zökkenőmentes kivitelezésében, a tevékenységek során kialakított szokások megerősítésében.
- Szaktudásával segíti a csoportban folyó pedagógiai munkát.
- Figyelemmel kíséri a csoportra, gyerekekre vonatkozó terveket, azok megvalósítását felelősségteljesen segíti.
- Részt vesz a lassabban haladó gyermekek sikerélményhez juttatásában.

- Az irányított ábrázolási tevékenységek során, szükség esetén segítséget nyújt a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek.
- Szükség esetén koordinálja, segíti azoknak a gyermekeknek a játékát (pl. új játéktéma felajánlása; hatékony konfliktus kezelés elősegítése), akik nem vesznek részt az óvodapedagógus által irányított tevékenységben.

A dajka feladatai:

- Az óvodapedagógus útmutatása alapján előkészíti, a tevékenység közben szükség esetén megtisztítja, majd a tevékenység végén a helyére teszi a tervezett, irányított ábrázoló tevékenységekhez szükséges eszközöket; a gyermekeket egyéni fejlettségüket figyelembe véve bevonja a munkafolyamatokba.
- Szükség esetén segítséget nyújt az óvodapedagógus által irányított tevékenységben részt nem vevő gyermekeknek (pl. testápolással kapcsolatos feladatok).

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek fogékonyak a művészetekkel, a népi kultúrával kapcsolatos esztétikai élmények befogadására.
- Egyéni képességeiknek megfelelően képesek saját elképzeléseik megvalósítására, a vizuális önmegvalósításra.
- Az ábrázoláshoz, rajzoláshoz, festéshez, kézimunkához szükséges eszközöket, anyagokat ismerik, tudják azok helyét.
- A különböző technikákat önállóan alkalmazzák, nyitottak az új befogadására, alkalmazására.
- Képzeletük gazdag, bátran kísérleteznek a képi megjelenítés formái között.
- Ismerik és alkalmazzák a közös munka során a munkamegosztást és az ehhez kapcsolódó szabályokat.
- Vigyáznak egymás munkájára és megbecsülik azt.
- Helyes ceruzafogással rajzolnak, vonalvezetésük biztos.
- Az emberábrázolásban megjelennek a részformák.
- Képesek véleményt alkotni és azt megosztani is, a műalkotásokról, az élő és épített környezetről.
- Ismerik az alap és kevert színeket, árnyalatokat, a színkeverés technikáját.
- Manipulációjuk, finommotorikájuk, szem-kéz koordinációjuk, kitartásuk, téri és síkbeli tájékozódásuk, monotonia tűrő képességük egyéni képességeikhez igazodóan fejlett.

- Van véleményük saját és társaik „műveiről”, műalkotásokról; életkoruknak megfelelően képesek az önértékelésre.

5.6 Mozgás

A gyermekek mozgásfejlődése az óvodáskorban rendkívül intenzív és szenzitív. A természetes mozgások, a különböző mozgásformák gyakorlása elősegítik az idegrendszer érését, fejlődését. Az óvodáskor a mozgás és érzékelés finom összehangolódásának az időszaka. A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában, a mozgásműveltség fejlesztésében. Rugalmas napirendünk lehetőséget biztosít a mindennapi testedzésre: a járással, futással, csúszással, kuszással, mászással, különböző ugrásokkal, dobásokkal kombinált mozgásos játékokra és zenés mozgásos percekre. A gyermekek hatékony mozgásfejlesztése érdekében kihasználjuk a rendszeres séták és kirándulások lehetőségét is.

A közös örömmel, jó hangulatban végzett mozgás közben többek között fejlődik a gyermekek pozitív énképe, a társakhoz való alkalmazkodása, önuralma, önértékelése, egészsége versenyszelleme, feladat- és szabálytudata, az együttműködési készsége, toleranciája, finommotoros és térbeli tájékozódó képessége, mozgáskoordinációja, értelmi képességei. A mindennapos mozgás pozitívan hat fizikális növekedésére is. A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak testarányai.

Célunk:

- A gyermeki mozgásigény kielégítése, a mozgás megszerettetése, a mozgáskedv fenntartása.
- A gyermekek pszicho-motoros képességeinek és készségeinek, összerendezett mozgásának, optimális fejlődésnek az elősegítése.
- Az egészséges életvitel megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az életkori sajátosságokat, a gyermekcsoport és az egyéni képességeket figyelembe vevő mozgásanyag összeállítása.
- A mozgásos tevékenységekhez szükséges biztonságos, balesetmentes, tiszta, szabad területet, hely, az életkorhoz illetve egyéni fejlettségi szinthez igazodó, változatos mozgásfejlesztő eszközök biztosítása.
- A rendszeres mozgástevékenységgel kapcsolatos szokások kialakítása.
- A gyermekek a testi képességeinek fejlesztése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség).

- A hely- és helyzetváltoztatás, a téri tájékozódás, a helyzetfelismerés, szem- kéz-láb koordináció, egyensúlyérzék, testséma, a téri irányok megnevezésének fejlesztése, folyamatos, rendszeres gyakorlásának biztosítása.
- A mozgásfejlődéshez kapcsolódó értelmi- és szociális képességek, készségek fejlesztése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni képességeikhez, igényeikhez igazodó differenciált fejlesztése (együttműködés a gyógypedagógussal, fejlesztőpedagógussal).

A pedagógiai asszisztens feladatai:

- Segítséget nyújt a tevékenység szervezés zökkenőmentes kivitelezésében (pl. a tornaszerek, mozgásfejlesztő eszközök előkészítése, pályák megépítése...).
- A rendszeres mozgástevékenységgel kapcsolatos szokások kialakításának segítése.
- A gyermekek fejlettségének megfelelően segítséget nyújt a vetkőzésben, öltözésben.
- Aktívan részt vesz a tervezett, irányított mozgásos játékok megvalósításában.
- Szükség esetén segítséget nyújt a gyermekeknek a nehezebb gyakorlatok végzésénél, csapatjátékoknál, váltóversenyeknél.
- Szükség esetén segíti a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek mozgás-kivitelezését. tornaszerek, mozgásfejlesztő eszközök előkészítésében.
- Együttműködik a gyermekek egészségének és testi épségének megőrzéséhez szükséges ismeretek átadásában.

A dajka feladatai:

- Ellenőrzi az alkalmazásra kerülő eszközök épségét, tisztaságát, szükség esetén gondoskodik azok megtisztításáról.
- Szellőztetéssel és portalanízással friss levegő biztosít a csoportszobában; tervezett, irányított udvari mozgástevékenység esetén, amennyiben szükséges megtisztítja a mozgásra kijelölt helyet a mozgástevékenység megkezdése előtt.
- Segítséget nyújt a tornaszerek, mozgásfejlesztő eszközök előkészítésében.
- A rendszeres mozgástevékenységgel kapcsolatos szokások kialakításának segítése.
- A gyermekek fejlettségének megfelelően segítséget nyújt a vetkőzésben, öltözésben, testápolási feladatok elvégzésénél.
- Együttműködik a gyermekek egészségének és testi épségének megőrzéséhez szükséges ismeretek átadásában.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretik, igénylik a mozgást és kitartóan vesznek részt a tervezett, irányított mozgásos tevékenységekben.
- Kialakultak a rendszeres mozgástevékenységekkel kapcsolatos szokások.
- Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan képesek irányítani.
- Életkoruknak megfelelő fejlettségű pszicho-motorikus (kondicionális és koordinációs) képességekkel rendelkeznek.
- Kondicionális képességek tekintetében megfelelő erőnléttel, gyorsasággal, hajlékonysággal, ügyességgel, állóképességgel rendelkeznek.
- Téri tájékozódásuk kialakult, meg tudják különböztetni és nevezni az irányokat, környezetükben biztonságosan mozognak..
- Ismerik saját testüket, testrészeiket, képesek megnevezni azokat.
- Képesek a harmonikus, összerendezett, megfelelő ritmusú mozgásra, gyorsasági koordinációjuk, egyensúlyérzékük életkoruknak megfelelő.
- Képesek a szabályok betartására, életkoruknak megfelelően tudják kezelni a siker-, illetve a kudarcélményeiket.
- Ismerik az eszközök nevét, tisztában vannak a szakszavak, kifejezések jelentésével és képesek azokat végrehajtani.

5.7 Munkajellegű tevékenységek

Az óvodában a játékos munkajellegű tevékenységek a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

Az óvodapedagógusok a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport és az egyéni képességek fejlettségét figyelembe véve, a fokozatosság elvét betartva ismertetik meg a gyermekekkel a munkajellegű tevékenységeket, mely tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, fejlesztő értékelést igényel.

Segítünk a gyermekeknek megkülönböztetni a játékot és a munkát, bár a munka játékossága az egész óvodai nevelés során megmarad. A gyermekek minden olyan munkát elvégezhetnek, amihez kedvük van és testi épségüket nem veszélyezteti. A napirendben elegendő időt biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően végezhessék el feladataikat. A gyermekektől pontos, precíz munkavégzést várunk el. A munka jellegű tevékenység elvégzése után az eredményt tudatosítjuk. Azokat a munkatevékenységeket, amelyek elvégzésére a gyerekek önállóan is képesek, nem végezzük el helyettük.

Célunk:

- A munkavégzéshez szükséges attitűdök, tulajdonságok kialakulásának, készségek, képességek fejlődésének elősegítése.
- A gyermekek megismertetése egyszerű munkafolyamatokkal, különböző munkaeszközök használatával, célszerű munkafogásokkal.
- A cselekvő munkajellegű tapasztalatszerzések során a közösségi kapcsolatok formálása, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés.

Feladataink:

- A gyermekek életkorának megfelelő, változatos munkalehetőségek biztosítása.
- A munkatevékenységekkel kapcsolatos higiéniai szokások kialakítása.
- A balesetvédelemmel kapcsolatos szabályok tudatosítása.
- A gyermekek megfelelő motiválása, bevonása a játékos munkatevékenységekbe.
- A gyermekeknek megfelelő méretű és mennyiségű munkaeszköz biztosítása.
- Rendszeres, folyamatos lehetőség biztosítása a különböző munkaeszközök használatának gyakorlására.
- A játékos munkatevékenységek során az önálló választhatóság lehetőségének biztosítása.
- Az önkiszolgáló és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek, az elvégzett feladat jelentőségének megéreztetése az önként vállalt feladatvégzés ösztönzése.
- Az elvégzett munka elismerésével, a tevékenység pozitív megerősítésével a gyermekek önismeretének, önértékelésének fejlesztése, a munkatevékenységek iránti pozitív hozzáállás erősítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szabad tevékenységének biztosítása, igény szerinti segítése.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök, készségek és képességek fejlesztése (kitartás, önállóság, együttműködési készség, felelősség, céltudatosság, feladattudat, kötelességtudat...)

Munkajellegű tevékenységek az óvodában:

- Önkiszolgáló munkák: testápolás, öltözködés, étkezés (reggeli, uzsonna)...
- Alkalomszerű, egyéni megbízatások, közösségért végzett munkák: gyümölcsök, zöldségek szeletelése, megmosása, naposság...
- Környezet rendben tartása: ruházatuk, holmijuk rendben tartása, játékok elrakása, sepregetés, hólapátolás...

- Gyűjtőmunka: szelektív hulladékgyűjtés; újrahasznosítható anyagok gyűjtése, felhasználása barkácsoláshoz; süteménysütéshez alapanyagok; befőzéshez gyümölcsök...
- Növény- és állatgondozás, környezetvédelem: természetsarok gondozása, udvari növények gondozása, madáretetés, gereblyézés, komposztálás...

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Képesek az önkiszolgálásra.
- Örömmel segítenek társaiknak és a felnőtteknek.
- Az elvállat, illetve rájuk bízott feladatokat kitartóan, önállóan, szívesen végzik.
- Munkájukban felelősségteljesek, céltudatosak, türelmesek, pontosak.
- Képesek az együttműködésre, munkamegosztásra, társaik igényeinek figyelembevételére.
- A munkát és a munka eredményét megbecsülik.
- Örömmel vállalnak a közösségért feladatokat.
- A környezetükben lévő növényeket, állatokat szívesen gondozzák, óvják.
- Ügyelnek saját maguk és környezetük rendjére.
- Szívesen vesznek részt a különböző gyűjtőmunkákban.
- Képesek mások és saját munkájuk értékelésére.
- Kialakul a munka iránti tisztelet, megbecsülés fontossága.
- Tudatosodnak bennük a munka játéktól eltérő jegyei.

5.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás, differenciált fejlesztő munka

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzós, spontán illetve az óvodapedagógus által tervezett, szervezett tevékenység, amely a gyermek teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, időkeretekben valósul meg. Az óvodában a játék és a tanulás összekapcsolódik, a motoros, szociális és verbális tanulás komplex formában jelenik meg.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzós tanulás
- minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, kísérletezés

- gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodában arra törekszünk, hogy olyan környezetet teremtsünk, amely támogatja a tanulási folyamatokat. Építünk a gyermekek felfedező kedvére, cselekvő aktivitására, kreativitására, előzetes ismereteire és tapasztalataira.

Munkánk során egyaránt alkalmazzuk a hagyományos pedagógiai módszereket, a projekt módszer pedagógia elemeit, a kooperatív tanulási módszereket, a kompetencia alapú óvodai nevelés, az élménypedagógia módszereit is.

Célunk:

- A tanulási tevékenységek során a gyermekek egyéni sajátosságait figyelembe véve kompetenciáik, képességeik optimális fejlődésének az elősegítése, minél több élmény és önálló tapasztalatszerzés útján, építve előzetes ismereteikre.
- A gyermekek tanuláshoz való pozitív érzelmi viszonyulásának a kialakítása, a felfedezés örömeinek megéreztetése, érdeklődésük, kíváncsiságuk kielégítése.
- A gyermekek felkészítése az ismeretek adekvát kreatív, gyakorlati alkalmazására, felhasználására.
- Olyan jártasságok és készségek kialakítása, amelyek nem csupán az iskolai beilleszkedést könnyítik meg, illetve segítik sikeres iskolai bevételeiket, hanem életük során is fontosak és hasznosak lesznek.

Feladataink:

- Spontán játékos helyzetek kihasználása, a gyermekek tapasztalatszerzési, megismerési folyamatainak támogatása.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató irányított tapasztalási lehetőségek biztosítása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- Az önálló tanulási folyamatokat támogató környezetet biztosítása, ahol lehetőségük van a gyermekeknek a felfedezésre, a kreatív megoldások megtalálására.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek teremtése.
- A tevékenységek során személyre szabott, a tevékenységre irányuló pozitív értékeléssel, megerősítéssel segíteni a gyermek önismeretének fejlődését, személyiségének kibontakoztatását.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a gyermekek differenciált képességfejlesztése.

- A kiemelkedő képességű, tehetségigéretes felismerése és fejlesztése.
- Részképesség-gyengeség, lemaradás, illetve egyéb tanulási, magatartási nehézség veszélyeztettség időbeni felismerése, jelzés a kompetens szakemberek felé; a gyermekek egyéni képességfejlesztése a kompetenciai határok betartásával.

A differenciált fejlesztő munka az óvodapedagógustól sokféle, többszintű megoldásokban való gondolkodást kíván.

A gyermekek nem egyforma előélettel érkeznek az óvodába. Nagy különbség van az egyéni tapasztalatok, érzelmi élet, tevékenységhez való viszonyulás, a szocializáció terén. Eltérő motivációval, szükségletekkel rendelkeznek.

A differenciálás a gyermekek közötti különbségekhez fejlődésbeli eltérésekhez való alkalmazkodás, pedagógiai szemlélet, és pedagógiai módszer.

A differenciálásnál fontos feladatunk:

- a gyermek megfigyelése, képességeinek feltérképezése, megismerése,
- a követelmények gyermekhez igazítása,
- esélyteremtés a továbblépésre, ösztönzés, motiválás,
- tévedések esetén segítség a helyes megoldás felfedezésében.

A differenciálás lehetőségei:

- az óvodai élet időkereteivel (folyamatos napirend, párhuzamos tevékenységek, rugalmas heti rend);
- célokkal (egyéni várható eredmények);
- a célok által meghatározott feladatokban;
- módszerekkel (a feladatokhoz vezető út);
- eszközökkel (azok milyensége, mennyisége, használati módja);
- elsajátítás időtartamával (kit és mennyi ideig);
- elsajátítás tempójával (a gyermek számára elegendő idő, az egyéni ütem figyelembe vétele);
- egyéni bánásmóddal (segítés módja, kommunikáció, kapcsolattartás);
- munkaformákkal (egyéni, csoportos, páros, mikrocsoportos);
- pozitív visszajelzésekkel (egyéni szabott fejlesztő értékű, támogató jelleggel);
- képességek fejlesztésében („minden gyermek fejleszthető és fontos”);
- tartalom feldolgozásában (egy – egy tevékenység más – más tartalommal);

- tevékenységek megszervezésében;
- technikai megoldásokkal (különböző technikák jelenléte a tevékenységben).

A differenciálás a nevelési-fejlesztési folyamat olyan speciális tervezése, szervezése, megvalósítása, amikor a folyamat egy részében **a különböző egyéni sajátosságokkal rendelkező gyermekek párhuzamosan, eltérő módon, testreszabott, speciális feladatokat végeznek.**

Minden pedagógiai differenciáló szándék háttérében az a törekvés húzódik meg, hogy minden gyermek a neki megfelelő nevelésben és fejlesztésben részesülhessen optimális fejlődése érdekében.

A hatékony differenciált fejlesztőmunkát óvodánkban az óvodapedagógusok mellett speciális pedagógiai végzettséggel, szakképzettséggel rendelkező szakemberek segítik: logopédus, óvoda pszichológus.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.
- Tudják figyelmüket rövid ideig ugyanarra összpontosítani.
- Rendelkeznek problémafelismerő- és megoldó képességekkel.
- Törekcsenek a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére.
- Megpróbálják kifejezni az őket körülvevő környezet változásainak tartalmát szóban, rajzban is.
- Segítséggel kijavítják saját tévedéseiket, ellenőrzik saját tevékenységeiket.
- Ismereteiket a gyakorlatban is tudják alkalmazni.
- Helyes (pozitív) önértékelésre törekcsenek.
- A részképesség-gyengeséggel, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek képességei a kompetens szakemberek segítségével megfelelő ütemben fejlődnek.
- A tehetséges gyermekek megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

6 Gyermekvédelem

Minden pedagógusnak alapvető munkaköri kötelessége a gyermekvédelmi feladatokban való aktív közreműködés.

Az intézményünkben a gyermekvédelmi munka irányítását, koordinálását az intézményvezető által megbízott gyermekvédelmi felelős látja el.

A gyermekvédelmi munka célja:

- A gyermekek testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének, jólétének biztosítása.
- A gyermekek veszélyeztetésének megelőzése és megszüntetése.
- A gyermekek családban történő nevelésének a segítése.

Feladataink:

- A gyermek személyiségének, szociális háttérének megismerése.
- A szülőkkel konstruktív, együttműködő kapcsolat kialakítása.
- A hátrányos és veszélyeztetett helyzetben levő gyermekek kiszűrése, a fejlődésüket veszélyeztető okok felderítése, a káros hatások ellensúlyozása pedagógiai eszközökkel.
- Prevenációs tevékenységek végzése.
- Figyelemmel kísérjük a gyakori és indokolatlan óvodai hiányzásokat, különösen a tanköteles korúak esetében. A tartósan hiányzó gyermekek szüleit megkeressük, a hiányzás okáról indoklást kérünk. Igazolatlan mulasztás esetén a szülőket tájékoztatjuk a következményekről a házirendben leírtak szerint.
- A szülőket tájékoztatjuk a jogaikról és kötelezettségeikről, azokról a lehetőségekről, ahonnan segítséget, anyagi támogatásokat kaphatnak. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek szülőjét megilleti az a jog, hogy gyermeke óvodába járatásához – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint – anyagi támogatást kapjon.
- Tájékoztatjuk a szülőket az óvodai térítésmentes étkezés feltételeiről.
- Biztosítjuk a gyermeki jogok, az esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód érvényesülését. A krízishelyzetben levő gyermek számára nagyobb érzelmi támogatást nyújtunk, esetenként kompetens szakember (pszichológus) segítségét kérjük.
- Az Alapító Okiratban foglaltak alapján egyéni szükségleteik figyelembe vételével integráltan neveljük a sajátos nevelési igényű gyermekeket, biztosítjuk számukra a speciális egyéni képességeik fejlesztéséhez a megfelelő szakembereket.

- A pedagógus etikai normák és hatályos jogszabályok figyelembe vételével, az intézményi gyermekvédelmi felelős közreműködésével szükség esetén jelzéssel fordulunk a gyermekvédelem intézményeihez, fórumaihoz.
- A gyermekbalesetek megelőzése. (részletek: SZMSZ)
- Az intézményi óvó- védő előírások betartása. (részletek: SZMSZ, Házirend)

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Irányítja, koordinálja az intézményben folyó gyermekvédelmi munkát.
- Folyamatosan kapcsolatot tart az óvodavezetővel, óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal.
- Nyilvántartja a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek adatait. Feljegyzi az intézkedési terveket és azok eredményességét.
- Elősegíti a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást az óvodapedagógusok javaslatai, szülők kérése alapján.
- Tájékoztatja a szülőket arról, hogy problémájukkal milyen intézményekhez, szakemberekkel fordulhatnak.
- Szükség esetén fogadóórát tart, családlátogatást végez a családsegítő szociális munkatárssal, környezettanulmányt készít.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival (Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, védőnői szolgálat, házi orvos, Nevelési Tanácsadó, hatóságok). Szükség esetén javaslatot tesz a gyámhatósági intézkedésre.
- A jelzőrendszer tagjaival közös esetmegbeszéléseken vesz részt.
- Rendszeresen tájékozódik a gyermekvédelemmel kapcsolatos legújabb törvénymódosításokról, és ezekről kollegáit folyamatosan informálja.
- Minden nevelési év elején elkészíti az intézmény gyermekvédelmi feladatokkal kapcsolatos munkatervét, a nevelési év végén értékeli az adott nevelési évre vonatkozó célok, feladatok megvalósulását.

7 Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása

A pedagógiai fejlesztőmunka egyik lényege, hogy a gyermeknek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése részben az óvodapedagógusok, részben más (kompetens) szakemberek által nyújtott speciális bánásmóddal, egyéni, differenciált fejlesztő tevékenységgel valósul meg.

A Nemzeti Köznevelési Törvény alapján **kiemelt figyelmet igénylő gyermek:**

a) A különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű gyermek,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
- kiemelten tehetséges gyermek,

b) A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.**

c) **Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek** [hosszabb időn keresztül kórházban vagy otthongyógyuló gyermek]

7.1 A különleges bánásmódot igénylő gyermek

7.1.1 A sajátos nevelést igénylő gyermek befogadása és fejlesztése

Sajátos nevelési igényű gyermek (SNI): az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű: beszéd fogyatékos, gyengénlátó, nagyothalló, mozgáskorlátozott és az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek nevelése az intézmény Alapító Okiratában rögzítettek, valamint a "Sajátos nevelést igénylő gyermekek óvodai nevelésének irányelvei" alapján történik.

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek.

A sajátos nevelési igényű gyerekek joga van a sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt.

Az óvodai nevelő-fejlesztő munkánk során a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

Óvodapedagógusaink elfogadják, természetesnek tekintik, hogy különleges bánásmódot igénylő gyermekek járnak az óvodánkba.

Fejlesztőszobáinkban és a csoportszobákban többféle speciális fejlesztőjáték áll rendelkezésre a gyermekek egyéni, differenciált fejlesztésre.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. Az elvárásokat mindig a fogyatékoság, vagy fejlődési zavar határozza meg, figyelembe véve a gyermekek aktuális biológiai, pszichés szükségleteit, állapotát.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását, speciális kompetenciával rendelkező gyógypedagógus (logopédus, konduktor-szomatopedagógus, szurdopedagógus, tiflopedagógus), pszichológus végzi a szakértői véleményben meghatározott óraszámban.

Alapelveink:

- minden gyermek fejleszthető;
- segítő- támogató szemlélet;
- egyéni bánásmód;
- a gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap.

Célunk:

- Befogadó inkluzív környezet megteremtésével, neveléssel a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének segítése a csoportjukba, az óvodai gyermekközösségbe.
- Egymás, a másság elfogadása, elfogadtatása.
- Készségeik, képességeik, személyiségük harmonikus fejlődésének a segítése, kiemelkedő képességeik erősítése.

Feladataink:

- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a fejlesztés rövid távú céljait, feladatait minden esetben a fejleszthetőségét tükröző gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük;
- lehetőségeinkhez mérten az egészségügyi illetve pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs speciális eszközök biztosítása,
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- egyes területek kiemelkedő teljesítményének felismerése, pozitív megerősítése;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a beszéd fogyatékos, gyengénlátó, nagyothalló, mozgáskorlátozott, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekeink teljes értékű tagjai a közösségnek, jól érzik magukat csoportjukban;
- szívesen játszanak társaikkal és vesznek részt az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tevékenységekben;
- egyéni fejlettségükhöz mérten, magabiztosan tájékozódnak közvetlen környezetükben, kommunikációjuk, mozgásuk, megismerő funkcióik, kognitív képességeik, önmagukhoz mérten megfelelően fejlett;
- kiegyensúlyozottak, megfelelően motiváltak, aktívak, tisztában vannak saját képességeikkel;
- képesek elfogadni és elfogadtatni másságukat.

Beszéd fogyatékos gyermek

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben valósulhat meg. A sérült beszédfejlődés, beszédzavar nagyban befolyásolja a gondolkodás és az ismeretszerzés minőségét, aminek következménye lehet az

egyenetlen értelmi fejlődés és a diszharmonikus személyiség, mely indokoltá teszi a szakszerű, személyre szabott segítségnyújtást.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a beszéd fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- a gyermekcsoport felkészítése a beszéd fogyatékos gyermek fogadására; közösségi nevelés, empátiára, toleranciára, egymás elfogadására nevelés;
- gazdag nyelvi környezet biztosítása;
- egyéni haladás ütem biztosítása;
- a kifejezési formák spontán megnyilatkozásainak elfogadása.
- a gyermek kommunikációs képességének fejlesztése;
- beszédértés fejlesztése, beszédészlelés fejlesztése;
- artikuláció fejlesztés előkészítése;
- a kognitív folyamatok, gondolkodási műveletek serkentése, a tapasztalatok verbális megjelenítésére ösztönzés;
- mozgás – ritmus - beszéd összerendezésének fejlesztése;
- dalok, mondókák elsajátítása járással, mozgással kísérve;
- bábozás fejlesztő hatásának kihasználása;
- mozgásfejlesztés- testtudat kialakítás, téri tájékozódás, mozgáskoordináció, nagymozgások és finommotorika, lateralizáció fejlesztése.
- önbizalom erősítése;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése;
- együttműködés a logopédussal.

Látássérült (érzékszervi fogyatékos) - gyengénlátó gyermek

Látássérült az a gyermek, akit a szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A látássérült gyermek az óvodai nevelés szempontjából integrálhatóan nevelhető: vak, aliglátó és gyengénlátó lehet. Alapító Okiratunk szerint a gyengén látó gyermekek nevelését vállaljuk fel.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a látássérült sajátos nevelési igényű gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;

- a gyermekcsoport felkészítése a látássérült gyermek fogadására; közösségi nevelés, empátiára, toleranciára, egymás elfogadására nevelés;
- a közösséghez való alkalmazkodás, a viselkedési formák megtanulásának elősegítése;
- önkiszolgálás terén életkorának és sérültségének mértéke szerinti önállóságra nevelés;
- a tárgyak és helyük megismertetése, környezetük valóságáé megismerése;
- megfelelő játék, játékidő, játékeszközök biztosítása
- látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- biztonságos téri tájékozódás kialakítása;
- a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és kéz tisztán tartása;
- a látásmaradványok használatának megtanítása, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság fejlesztése, kézügyesség fejlesztése, a környezet vizuális megismertetése;
- térbeli tájékozódás elősegítése a látás felhasználásával;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése;
- együttműködés a tiflopedagógussal.

Enyhe fokban hallássérült (érzékszervi fogyatékos) - nagyothalló gyermek

Hallássérült az a gyermek, akit a szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nagyothalló gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a nagyothalló sajátos nevelési igényű gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- a gyermekcsoport felkészítése a hallássérült gyermek fogadására; közösségi nevelés, empátiára, toleranciára, egymás elfogadására nevelés;
- tárgyi feltételek biztosítása;

- nyelvi kommunikáció megalapozásának, megindításának segítése: a kommunikációs igény és tevékenység folyamatos erősítése;
- a beszédértés segítése, szókincsfejlesztés;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése;
- együttműködés a szurdopedagógussal.

Mozgáskorlátozott (mozgásszervi fogyatékos)

Mozgásfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

Az ilyen jellegű fogyatékoság is egyénenként különbözik, tehát csak egyénre szabott fejlesztés alkalmazható.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a mozgáskorlátozott sajátos nevelési igényű gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- a gyermekcsoport felkészítése a mozgáskorlátozott gyermek fogadására; közösségi nevelés, empátiára, toleranciára, egymás elfogadására nevelés;
- kiemelt feladatunk a hátrányok csökkentése, az életkornak megfelelő tapasztalatszerzés biztosítása, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés;
- a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás-, és élettér, akadálymentes környezetet kialakítása, biztosítása;
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítás;
- az önállóságra nevelés elvének biztosítása; önellátás, önkiszolgálás fejlesztése;
- a gyermek aktív bevonása a mozgásos tevékenységekbe, sikerélmény biztosítása;
- a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése;
- testtudat kialakítás, téri tájékozódás, mozgáskoordináció, nagymozgások és lateralizáció fejlesztése;
- manipulációs tevékenységek biztosítása, a finommotorika és a grafomotoros képességek célirányos fejlesztése;

- a gyermek nyelvi-, kommunikációs képességeinek fejlesztése;
- kognitív funkciók erősítése, képességek fejlesztése;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése;
- együttműködés a konduktorral, mozgásterapeutával.

Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek

Egyéb pszichés fejlődési zavarokkal küzdő kisgyermek az a gyermek, akit a szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A pszichés zavarok kísérő tünetei lehetnek a beszéd- és nyelvfelődési zavarok, illetve ezek a nehézségek akár egymásból következhetnek is, illetve halmozottan jelentkezhetnek a kisgyermeknél.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

A hatékony fejlesztés szakmai teamben és szülők aktív bevonásával lehetséges.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával az egyéb pszichés fejlődési zavarokkal küzdő sajátos nevelési igényű gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- közösségi tapasztalatszerzés biztosítása, hatékony kommunikáció megalapozása - az egyéni képességekhez mért differenciált elvárások, illetve elfogadó, az eredményeket értékelő környezet biztosítása (pozitív megerősítés).
- emocionális-szociális képességek fejlesztése: együttműködés, konfliktus kezelés...;
- kognitív képességek fejlesztése;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- együttműködés a pszichológussal, egyéb a gyermek egyéni fejlesztésére kijelölt kompetens szakemberrel.

7.1.2 Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN): az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A BTMN gyermekek **ellátása kötelező.**

Az Nkt. 8.§. 2019. évtől hatályos (3) bekezdése alapján „ A fenntartó az óvodában heti tizenegy órás időkeretben köteles megszervezni a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztőpedagógiai ellátását.”

A beilleszkedési- tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése az óvodában szakértői vélemény alapján történik.

Szakemberszükséglet:

A BTMN gyermekek speciális általános fejlesztését **fejlesztőpedagógus** és/vagy szükség esetén gyógypedagógus végzi.

Alapelveink:

- segítő- támogató szemlélet;
- egyéni bánásmód;
- a gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap.

Célunk:

- Befogadó inkluzív környezet megteremtésével, neveléssel a beilleszkedési- tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermekek beilleszkedésének segítése a csoportjukba, az óvodai gyermekközösségbe.
- szocializációt, kommunikációt serkentő eljárásokkal a gyermekek alkalmassá váljanak a társas együtt élésre, a közösségi szabályok betartására;
- Egymás, a másság elfogadása, elfogadtatása.
- A pozitív tulajdonságokra építve készségeik, képességeik, személyiségük harmonikus fejlődésének a segítése, kiemelkedő képességeik erősítése.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a BTMN gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- speciális módszerekkel (pl. drámajátékok segítségével) a gyermekek közösségbe való beilleszkedésének, viselkedésének, segítése;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok fejlesztése;
- együttműködés a gyermek egyéni fejlesztésére kijelölt kompetens szakemberrel.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a beilleszkedési- tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermekeink teljes értékű tagjai a közösségnek, jól érzik magukat csoportjukban, képesek betartani a társas együttélés alapvető szabályait;
- szívesen játszanak társaikkal és vesznek részt az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tevékenységekben;
- kiegyensúlyozottak, megfelelően motiváltak, aktívak, tisztában vannak saját képességeikkel;
- képesek elfogadni és elfogadtatni másáigukat.

7.1.3 Kiemelten tehetséges gyermek

Kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az óvodában elsősorban tehetségigéretekről beszélünk.

Tehetségigéretek azok a gyermekek, akiknek személyisége, valamely képessége, tevékenysége reményt, esélyt, lehetőséget hordoz magában, néha meghökkentő teljesítményre képesek.

Célunk:

- a kiemelkedő alkotókészséggel, kreativitással, képességgel rendelkező gyermekek személyiségének, optimális fejlődésének az elősegítése, hatékony tehetséggondozásának megvalósítása.

A tehetséggondozás területei az óvodában:

- mozgás
- nyelvi képességek
- vizuális képességek
- zenei képességek

- matematikai-logikai képességek
- természettudományos képességek.

A tehetség beazonosítása az óvodában a megfigyelés módszerével történik. Az óvodapedagógusok a gyermek Fejlődési naplójába rögzítik tapasztalataikat, majd határozzák meg a gyermek tehetségprofilját, egyéni fejlesztését.

Nincs egyértelmű definíció vagy mérőszám arra vonatkozóan, hogy egy kisgyermek megnyilvánuló adottságai mikor számítanak különlegesnek.

A tehetséges gyermek korai jellemzői lehetnek:

- Pontos rövid és hosszú távú memória.
- Tapadó figyelem: az átlagnál sokkal hosszabb ideig képes figyelni.
- Gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs.
- Fejlett képzelőerő.
- Korai figuratív elemek megjelenése a rajzolás során.
- Korai alkotó tevékenység, kreativitás.
- A valóság és fikció korai megkülönböztetése.
- Eredeti humorérzékkel rendelkezik.
- Magánál idősebb játszótársakat preferál (vagy pedig a sokkal fiatalabbakat, akiket irányít).
- Absztrakt gondolkodás korai megjelenése.
- Saját személyről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése.
- Szenvedélyes érdeklődés, motiváció.
- Fejlett koordináció és finommotoros mozgás.

Feladataink:

- a gyermekekben rejlő „tehetségcsírák” felismerése, tehetségigéreték átlagon felüli adottságainak, kreativitásának, érdeklődésének felfedezése, beazonosítása;
- tehetségprofil, egyéni fejlesztési terv készítése;
- tehetségük kibontakoztatásának segítése, támogatása megfelelő légkör, eszközök biztosításával;
- személyiségük optimális egyéni differenciált fejlesztése korszerű, egyénre szabott módszerekkel;
- a gyerekeket olyan kihívások elé állítani, ami ösztönző és boldoggá teszi őket;
- együttműködésük, társas kapcsolataik, kommunikációjuk fejlesztése;

- az egyéni képességekhez igazodó gazdag, színes tevékenységek szervezése, melyekben kibontakoztathatják átlagon felüli adottságaikat, kreativitásukat, motivációjukat;
- szülők bevonása a tehetséggondozó munkába.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességei erősödnek, általános képességeik olyan szintre kerülnek, amelyek alkalmassá teszik őket az iskolai élet megkezdésére;
- képesek elfogadni a külső irányítást, képessé válnak az együttműködésre;
- fejlődik önkontroljuk, teljesítményértékelésük centrikusabb lesz;
- képesek a feladattartásra azokon a területeken is, mely számukra nem érdekes.

7.2 A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy gyám (együtt nevelő szülők esetén mindkettő) önkéntes nyilatkozata alapján megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy gyám a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei.

Halmozottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a hátrányos helyzet esetén meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll;
- a nevelésbe vett gyermek.

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek:

- A család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek nagy része vagy akár teljes egésze segély, nyugdíj, vagy ezekkel egy kategóriába eső bevétel, továbbá alkalmi munka után járó jövedelem.
- Szűkös lakáskörülmények: kis alapterületű lakásban több személy él együtt.
- Egészségtelen lakhatási feltételek.
- A szülők alacsony iskolai végzettsége, olyan szakképzettség, amelynek nincs munkaerőpiaci értéke.
- Deviáns környezet szocializációs ártalmai (alkoholizmus, játékszenvedély...).

- Családszerkezetének felbomlása (egyszülős család, elvált szülők, állami gondoskodásból kikerült gyermek...).
- A beteg vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük megfelelő ellátására, gondozására.

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, érzelmi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, akadályozza; a szülő vagy a gondozó a gyermek fejlődését nem biztosítja.

A gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek:

- fizikai bántalmazás;
- a gyermek szexuális zaklatása;
- szülői felügyelet hiánya;
- elhanyagoló szülői magatartás;
- rendkívül rossz lakáskörülmények, hajléktalanság;
- pszichés bántalmazás;
- éhezés, nem megfelelő táplálkozás;
- indokolatlan hiányzás az óvodából;
- minimális jövedelem viszonyok.

Célunk:

- a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok felderítése;
- a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.
- hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Feladataink:

- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek életkörülményeinek megismerése, folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén családlátogatás végzése, környezettanulmány készítése;
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek;
- érzelmi biztonságot nyújtó óvodai környezet biztosítása;

- az esetleges fejlődésbeli lemaradás okainak feltárása;
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése, tehetséggondozás;
- rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek;
- szülők tájékoztatása a szociális, gyermekvédelmi támogatási lehetőségekről;
- együttműködés a segítő szervezetekkel.

Sikerkritériumok:

- A szülők bizalommal fordulnak az óvodapedagógusokhoz, gyermekvédelmi felelőshöz, az óvodavezetőhöz.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek időben megkapják a segítséget.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek rendszeresen járnak óvodába.
- A segítő szervezetekkel hatékony együttműködés alakul ki.

7.3 A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása a köznevelési ellátására vonatkozó szakmai irányelve (a továbbiakban: Irányelv) alapján történik, amely meghatározza a fő szakmai irányvonalakat, valamint tartalmazza az ellátás teljes folyamatát, protokollját, részletes gyakorlati útmutatót nyújt a pedagógusok, az egészségügyi alkalmazottak és az egyéb érintettek számára.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek köznevelési ellátásának részletszabályai 2021. szeptember 1-től léptek hatályba.

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/tartos_gyogykezeles_szakmai_iranyelv

A „kórház-óvodapedagógus” feladata: a rövidebb-hosszabb ideig egészségügyi intézményekben kezelt (átmenetileg hospitalizált) gyerekek nevelése, oktatása, rehabilitációjának elősegítése.

Kapcsolódó egyéb irányelvek:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igényű_gyermekek_ovodai_nevelésének_irányelve.docx

7.4 Logopédiai ellátás

A logopédiai ellátás célja: a beszédhibák megelőzésével, továbbá a már kialakult beszédhibák és azok következményeként fellépett másodlagos elváltozások korrekációjával az ép beszéd kialakítása.

A logopédiai ellátás feladata a hangképzés, a beszéd, a beszélt és írott nyelvi képesség fejlődési és szerzett zavaraihoz, továbbá a specifikus tanulási zavarokhoz (diszlexia, diszortográfia, diszgráfia, diszkalkulia) kapcsolódó prevenció, állapot-megismerési és terápiás tevékenység.

A logopédus kiemelt feladatai:

- a **3. és 5. életévüket betöltött gyermekek** beszéd- és nyelvi fejlettségének **kötelező logopédiai szűrése**; szükség szerint további logopédiai vizsgálata;
- a feltárt eredmények alapján amennyiben szükséges kezdeményezi a gyermek további speciális pedagógiai, pszichológiai, orvosi szakvizsgálatát. Részletes szakértői véleményt kérhet: fül-orr-gégész, audiológus, foniáter szakorvos, gyermekpszichológus, illetve a megyei szakértői és rehabilitációs bizottságtól;
- SNI gyermekek kiszűrése;
- diszlexia-veszélyeztettség szűrése;
- beszédzavarok, rendellenes beszédállapotok javítása.

A logopédiai ellátás területei, terápiák:

- a beszédészlelés és beszédmegértés zavara
- megkésett beszédfejlődés
- pöszeség
- orrhangzós beszéd
- beszédritmus zavara (hadarás, dadogás)
- diszfónia
- nyelvlökéses nyelés
- olvasás-, írás-, és számolászavar veszélyeztettség előrejelzése és prevenciója.

A beszédzavarok egy-egy gyermeknél halmozottan is előfordulhatnak.

A beszéd fogyatékos gyermekek logopédiai gondozásának legfontosabb szakasza a korai, óvodai gondozás, terápia, mely súlyosabb esetekben áthúzódhat a kisiskolás korra is.

A mérések, szűrővizsgálatok után a logopédus megkezdi a beszédhibák javítását, a szükséges terápiát.

Munkaformák:

- **egyéni terápia** (heti 2 alkalom) időtartamát - mely legfeljebb negyvenöt perc lehet - a gyermek életkorától és problémájától függően - a logopédus határozza meg;
- **csoportos terápia**, melyben maximum hat gyermek vehet részt (heti 2 alkalommal), időtartamát - mely legfeljebb negyvenöt perc lehet - a gyermek életkorától és problémájától függően - a logopédus határozza meg

A csoportos terápia esetén a csoportbeosztások az év folyamán változhatnak (enyhe pöszeség esetén a beszédhiba megszűnik, más gyermekcsoportban jobban foglalkoztatható, egyénileg teljesít jobban, új gyerek érkezik...). A kimaradt gyermek helyére a forgalmi naplóból új gyereket vesz fel. A logopédus a nevelési év közben érkező gyerekeknél is elvégzi a szűréseket, és ha a gyermek ellátásra jogosult, a meglévő beosztás szerint, a neki megfelelő csoportba felveszi, terápiáját megkezdi.

Társuló részképességzavarok esetén a beszédhibás gyermeknél meglévő részképességzavarok fejlesztését a beszédhiba alapján elindított terápiába beépítve végzi.

Dokumentáció:

A gyermekek fejlesztése órarend szerint történik.

A logopédus az év során kiszűrt gyermekeket felveszi a Forgalmi naplóba.

A logopédiai munkát a Munkanaplóban rögzíti. A logopédiai munka eredményét a fejlesztő tevékenység során hathónaponként, valamint az ellátás befejezésekor a munkanaplóban szövegesen értékeli. Évente kétszer beszámolót tart, a nevelési év végén írásban összegzi, értékeli fejlesztő munkáját

Szülők tájékoztatása

Év elején, illetve szükség esetén fogadóórát tart, ahol a szülőket tájékoztatja a gyermek haladásáról. Itt beszélnek meg az otthoni segítségnyújtás módját is.

Együttműködés az óvodapedagógusokkal

A logopédus a szűrővizsgálatok előtt konzultál az óvodapedagógusokkal, hogy melyik gyermek fejlődésében látnak elmaradást, s milyen területen.

A szűrővizsgálatok eredményéről és az egyes gyermekek fejlesztési irányáról, az órarendi beosztásról tájékoztatja az érintett óvodapedagógusokat. A fejlesztésben résztvevő gyermekek fejlődésével kapcsolatosan folyamatosan konzultál az óvodapedagógusokkal.

Együttműködés Pedagógiai Szakszolgálattal és a Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal

A Pedagógiai Szakszolgálat és a Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság kérésére logopédiai szakvéleményt készít. Szükség esetén személyesen konzultál az érintett szakemberekkel.

7.5 Óvodapszichológusi ellátás

Az óvodapszichológus tevékenységét a gyermekvédelmi-, az adatvédelmi- és a személyiségi jogokról szóló törvények szellemében, az önkéntesség elvének figyelembe vételével, a Pszichológusok Szakmai Etikai Kódexének vonatkozó szabályainak, valamint a 20/2012.(VIII.31) EMMI r.132.§.-ban rögzített irányelvek alapján végzi.

Az óvodapszichológusi ellátás elsődleges célja:

- az óvodába járó gyermekek személyiségfejlesztése,
- a gyermekek lelki egészségvédelme,
- a nevelőmunka hatékonyságának segítése.

Az óvodapszichológus kiemelt feladatai:

- az óvodapedagógusok nevelőmunkájának közvetlen segítése;
- az 5. életévüket betöltött gyermekek pszichológiai jellegű szűrővizsgálatának (kéesség-, szociometriai, tanulási motiváció vizsgálatok) elvégeztetése, melyeknek célja a gyermek pszichés állapotának megismerése, magatartási nehézségek, beilleszkedési zavarok feltárása, javaslattétel viselkedési nehézség esetén;
- az óvodapedagógusok által jelzett, vagy szülő által igényelt esetekben, beilleszkedési, szocializációs, és képességfejlődési problémák diagnosztikus vizsgálata, szakvéleményezése, - szükség esetén - szakértői bizottság elé irányítása, és javaslattétel a további gondozási feladatokra;
- a gyermekek beilleszkedésének, közösségi életének és társas kapcsolatainak javítása;
- a gyermekek kommunikációs és esetleges szorongásos tüneteinek enyhítése, kezelése;
- tehetséggondozás: tehetséges gyerekek azonosítása és gondozása;
- váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárshaláleset, súlyos óvodai kudarcélmény, váratlan családi krízishelyzet esetén pszichés segítséget nyújt, illetve megszervezi segítségnyújtást;

Az óvodapszichológus a szülők számára fogadó napon ad tájékoztatást a vizsgálat eredményeiről.

Munkaformák:

A vizsgálati eredmények alapján egyéni vagy csoportos foglalkozás keretében foglalkozik az érintett gyermekekkel.

Módszereinek megválasztásában az óvoda célkitűzéseire igazodva, szakmai autonómiával rendelkezik, ugyanakkor eljárásának szakszerűségéért és korszerűségéért felelősséggel tartozik.

Dokumentáció:

- a nevelési év eleji szűrés után az érintett gyermekek ellátásának az időbeosztásról órarendet készít. Az órarend változhat, ha gyermek már nem igényel ellátást, vagy ha más szülő kér segítséget gyermeke számára;
- az érintett gyermekek ellátásáról feljegyzést készít, a gyermekek megjelenéseit rögzíti;
- szükség esetén pszichológiai szakvéleményt készít és ad ki a Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, a szakértői bizottságok kérésére;
- esetleírást vezet a gyermek óvodai esetkartonjában. Az esetkarton vezetése nem kötelező, de vezetése elősegíti az információk és a fejlődés nyomon követését.
- Az óvodapszichológusi munkájáról a nevelési év végén beszámolót készít oly módon, hogy az adatvédelmi törvény és a Pszichológus Etikai Kódex előírásait maximálisan figyelembe veszi.

Az óvodapszichológus rendszeresen hospitál, megfigyeléseket végez az óvodai csoportokban, figyelemmel kíséri a gyermekek fejlődését, konzultál az óvónőkkel a gyermekek problémáiról, egyéni beszélgetéseket folytat, szakmai tudásával, javaslataival, tanácsaival segíti a pedagógiai munkát, az óvodai munka hatékonyságát. A gyermekcsoportokban szükség szerint alkalmasszerűen, vagy rendszeresen csoportfoglalkozásokat tart: pl. „Boldogságóra-program”.

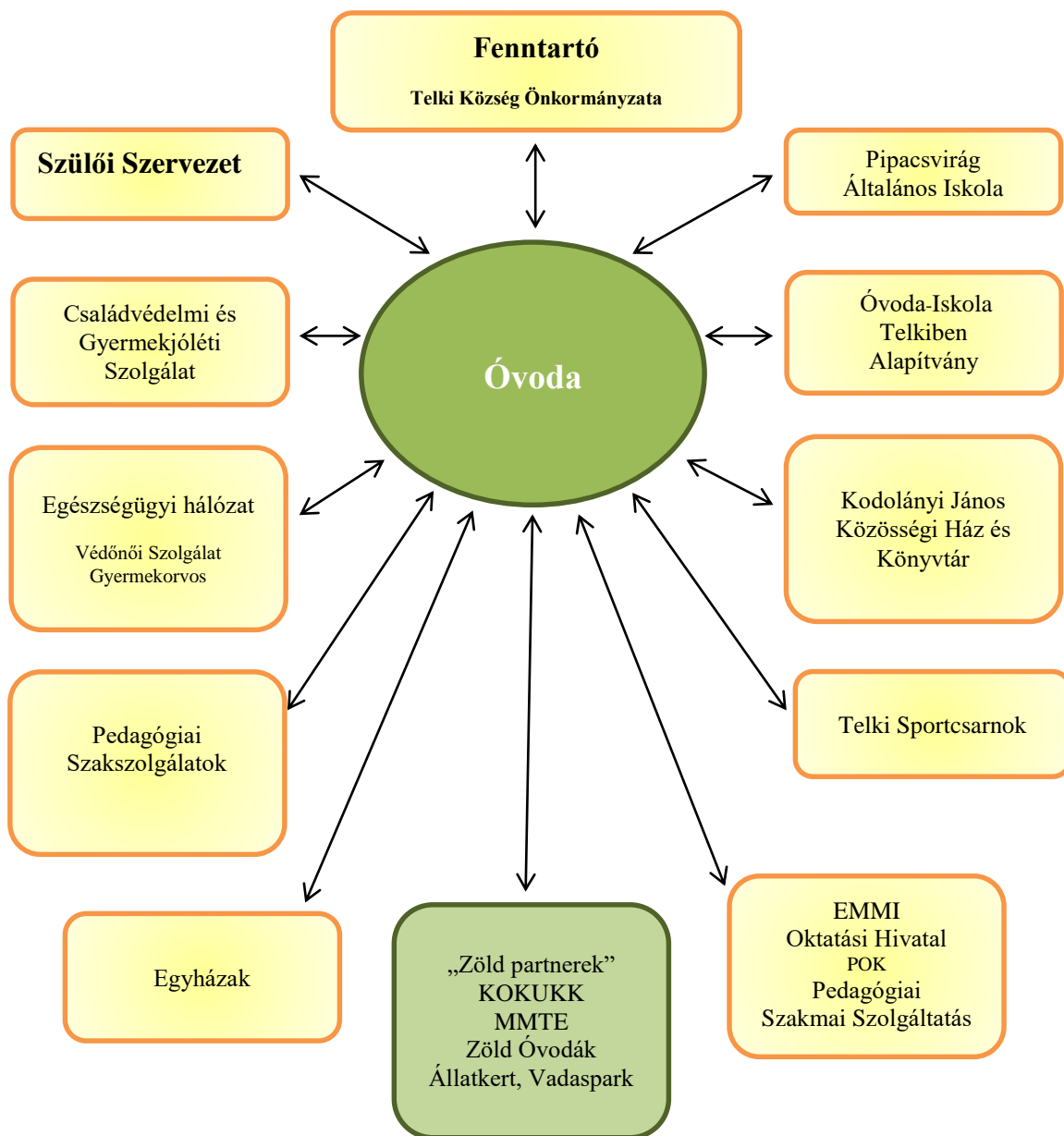
Folyamatosan konzultál, kapcsolatot tart és együttműködik az óvodavezetővel, a logopédussal, az érintett gyermekekkel foglalkozó egyéb szakemberekkel, szükség esetén felveszi a kapcsolatot a családgondozóval, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Szakértői Bizottsággal...

Pszichológiai ismeretterjesztést végez az intézményben, előadásokat tart, a nevelőtestület belső továbbképzésében közreműködik. Lehetőséget biztosít a konzultációra, konkrét nevelési problémák megbeszélésére, javaslatot tesz a megoldásra.

Az óvodapszichológusnak titoktartási kötelezettsége van. A gyermekekkel kapcsolatos tudomására jutott információkat bizalmasan, a törvényi előírásoknak megfelelően köteles kezelni.

8 Az óvoda kapcsolatrendszere

Kiemelt partnereink

8.1 Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, azzal együtt, azt kiegészítve szolgálja, segíti elő a gyermek optimális fejlődését. Ennek legalapvetőbb feltételei a családdal való hatékony együttműködés és folyamatos kapcsolattartás.

Az óvodai nevelőmunka a családokkal való szoros együttműködéssel lehet csak eredményes.

Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyek hozzájárulnak a gyermek alapos megismeréséhez, az óvoda-család kapcsolatának erősítéséhez.

Az óvodapedagógus gyermekismerete, pedagógiai és pszichológiai felkészültsége, a gyermek fejlődéséért érzett felelőssége megfelelő alapot teremt a családokkal való eredményes együttműködéshez.

A családi nevelés hatásának döntő szerepe van a gyermekek egészséges testi, érzelmi és értelmi fejlődésében. Az óvodás gyermek optimális fejlődését az otthon érzelmi biztonsága alapozza meg. Magatartását, érzelmi életét, érdeklődését később is a családtagokat összekötő kapcsolatrendszer, a család életmódja, nevelési stílusa, pedagógiai kultúrája határozza meg.

Az óvoda az egyéni sajátosságokat figyelembe véve megerősíti, tovább fejleszti a gyermek alapvető szokásrendszerét, hozzájárul személyiségének sokoldalú kibontakoztatásához, segítheti a családi szocializáció esetleg kedvezőtlen hatásának enyhítését, fejlődésbeli elmaradás esetén kompetens szakember bevonásával segíti elő a hatékony egyéni fejlesztést.

Az óvoda és család együttműködésének célja:

A család és az óvoda nevelőpartneri kapcsolatának fejlesztése, kiemelten a gondoskodó, óvó-védő, a gyermek fejlődését támogató, szeretetet adó családi nevelés elősegítésére.

Az együttműködésünk alapelvei:

- az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelés funkcióját erősítve tudja nevelő szerepét betölteni;
- fontos, hogy az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósuljon meg, melynek alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás;
- a nyitottság, empátia, tolerancia kölcsönös érvényesülése: a pedagógusok részéről a szülők problémáinak meghallgatásában megértés, tapintat a segítségnyújtás formáiban (a szülők egyéni stílusának respektálása, a szülő segítése gyermeke viselkedésének értelmezésében); a szülők részéről a köznevelési intézmény szokásainak, szabályainak elfogadása.

Feladataink:

- a szülő-óvodapedagógus folyamatos kapcsolattartásának biztosítása, konstruktív kommunikációjának megvalósítására törekvés;
- az információáramlás lehetőségeinek biztosítása;
- egyéni igények, szokások figyelembevétele, személyes bánásmód alkalmazása;
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációs folyamatának segítése

- feltételek megteremtése a szocializációs különbségekből adódó hátrányok kompenzálására

Az együttműködés, kapcsolattartás formái:

- napi tájékoztatások, beszélgetések
- szülői értekezletek
- fogadóórák
- ünnepek
- családi nap
- kézműves családi délelőtt (Adventi és Tavaszi)
- nyílt nap
- csoport-családi kirándulás
- kulturális, sport rendezvények, valamint a község közösségi rendezvényein való részvétel
- „Kukucskáló”
- ismerkedési délelőtt
- telefon
- óvoda honlap
- e-mail üzenetek

A napi tájékoztatások, beszélgetések alkalmával folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket az óvodában történt eseményekről, gyermekük fejlődéséről, valamint információkhoz jutunk a családban történt gyermekkel kapcsolatos eseményekről.

A gyermekek fejlődésével kapcsolatosan csak az óvodapedagógusok, a logopédus és óvodapszichológus adhat felvilágosítást a szülőknek.

Az együttműködés konkrét formái az éves munkatervekben, eseménynaptárban rögzítettek.

Óvoda - Szülői Szervezet

Az Óvodai Szülői Szervezet fontos szerepet tölt be az óvoda és a család kapcsolatában. Számíthatunk kezdeményező, véleménynyilvánító, koordináló munkájára, együttműködésére. A szülők segítőtársaként vesznek részt rendezvényeinken, ünnepeinken, kirándulásainkon.

Célunk: a hatékony, konstruktív együttműködés kialakítása, a gyermekek optimális fejlődésének elősegítése, mindenek felett álló érdekeik biztosítása.

Kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélések;
- telefon;
- e-mail üzenetek;

- hivatalos írásbeli értesítések, tájékoztatók;
- intézményi honlap <http://ovoda.telki.hu/>

8.2 Az óvoda – Fenntartó kapcsolata

Fenntartó önkormányzatunkkal napi munkakapcsolatban állunk.

A fenntartóval való kapcsolat elsődleges célja az intézmény zavartalan, törvényes és költséghatékony működésének biztosítása.

Kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélések;
- telefon;
- e-mail üzenetek;
- Képviselőtestületi ülés;
- hivatalos írásbeli értesítések,
- tájékoztatók;
- éves intézményvezetői beszámoló.

8.3 Az óvoda kapcsolata más intézményekkel, szervezetekkel

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Bölcsőde – Óvoda

A helyi magánbölcsődével az együttműködésünk időszakos jellegű. Célja: a bölcsődéből érkező gyermekek óvodai beilleszkedésének elősegítése, elsősorban kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre fókuszál.

Az együttműködés, kapcsolattartás formája:

- intézményvezetői konzultációk, tájékoztatók
- e-mail üzenetek
- telefon

Óvoda - Iskola

Rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a Telki Általános Iskolával.

Egymás nevelési céljainak kölcsönös megismerésére törekszünk.

Az óvoda és iskola együttműködésének célja és feladata:

- Az óvodából iskolába történő átmenet előkészítése, megkönnyítése a leendő iskolások, szüleik és tanítóik számára.
- A gyermekek iskolai beilleszkedésének, sikeres iskolai bevéálásának segítése érdekében hatékony együttműködés az óvoda és az iskola pedagógusi és a nevelőmunkát segítő szakemberek (pszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus) között.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése.
- Partneri kapcsolat fejlesztése a Pipacsvirág Magyar - Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolával, a két intézmény közötti szakmai kapcsolatrendszer erősítése.
- A két intézmény közötti szakmai –szakmódszertani- együttműködés kiépítése, összehangolása.

Az együttműködés, kapcsolattartás formája

- óvoda-iskola éves együttműködési terv
- intézményvezetői konzultációk
- kapcsolattartói megbeszélések
- gyermekvédelmi felelősök konzultációja
- szakmai konzultációk (óvodapedagógusok – tanítók - nevelőmunkát segítő szakemberek /logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus)
- nyíltnapok
- e-mail üzenetek
- telefon
- intézményi honlapok

Óvoda – Iskola Telkiben Alapítvány

Az Óvoda - Iskola Telkiben Alapítvány anyagi támogatást nyújt a környezeti neveléssel, környezetvédelemmel kapcsolatos illetve egyéb óvodai programjaink megvalósításához.

Az óvoda és az alapítvány együttműködésének céljai, feladatai:

- az alapítvány népszerűsítése;
- programjaiban való aktív részvétel;
- „zöld programjaink” színvonalas megvalósítása az alapítvány támogatásának segítségével;
- az óvoda játékeszköz-parkjának bővítésével a gyermekek hatékony fejlesztése;
- minőségi nevelő-fejlesztő munka segítése (továbbképzések, előadások...).

Az együttműködés, kapcsolattartás formái:

- tájékoztatók
- közös rendezvények
- személyes megbeszélések
- telefon
- e-mail üzenetek

Kodolányi János Közösségház és Könyvtár

Az együttműködés célja: színvonalas szabadidős, kulturális tevékenységek szervezése óvodás gyermekeink részére; kulturális programok népszerűsítése a családok részére.

Az együttműködés, kapcsolattartás formája:

- telefon
- e-mail
- programismertető, tájékoztatók
- kiállítás
- gyermekrendezvények, műsorok

Telki Sportcsarnok

Az együttműködés célja: mozgásos foglalkozások, szabadidős tevékenységek szervezése óvodás gyermekeink részére; sportprogramok népszerűsítése a családok részére.

Az együttműködés, kapcsolattartás formája:

- telefon
- e-mail
- programokon való részvétel

Jobb Veled a Világ Alapítvány

Az együttműködés célja: óvodás gyermekeink mentális egészségének, testi, lelki jólétének segítése. A Boldog Óvoda program eszköztárának segítségével olyan optimista, magabiztos és kitartó óvodások nevelése, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokat.

Az együttműködés, kapcsolattartás formája:

- pályázat
- módszertani kiadványok
- továbbképzés
- e-mail

- konferencia.

Családvédelmi és Gyermekjóléti Szolgálat

A Családvédelmi és Gyermekjóléti Szolgálat a gyermekvédelmi, családtámogatási feladatok ellátásában, problémák kezelésében nyújt segítséget. A kirendelt családsegítő munkatárs rendszeresen tartja a kapcsolatot intézményünkkel, az óvoda gyermekvédelmi felelősével.

Elsődleges célunk a gyermekvédelmi feladatok hatékony megvalósítása az óvodában.

Kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélések;
- jelzőrendszeri konzultációk; esetmegbeszélések;
- esetjelzések
- telefon;
- e-mail üzenetek;
- hivatalos írásbeli értesítések, tájékoztatók.

Egészségügyi hálózat

Orvos - védőnői szolgálat

Elsődleges célunk a gyermekek egészségvédelme, a prevenciós munka, egészségnevelési program hatékony megvalósulása.

Az együttműködés, kapcsolattartás formája:

- Sürgős esetben segítségkérés
- Státusz vizsgálatok (A vizsgálatokra a gyermeket a szülőkkel együtt az orvosi rendelőbe hívják be.)
- Tisztasági szűrés-védőnők félévente ill szükség szerint, parazita-fertőzéses tünetek észlelése bejelentések esetén.
- interaktív tájékoztatók (Baba-mama klub; Óvoda)

Nemzeti Népegészségügyi Központ

Elsődleges cél: a járvány megelőzés

Az együttműködés, kapcsolattartás formája:

- esetjelzések
- telefon;
- e-mail üzenetek;
- hivatalos írásbeli értesítések, tájékoztatók.

Pedagógiai Szakszolgálatok

Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Budakeszi Tagintézménye (székhely: Budaörs)

Ellátási feladatai közül pszichológiai tanácsadás működik az óvodánk Tengelice utcai épületében. A szakszolgálat szakemberei továbbá szakértői vizsgálatokat végeznek, javaslatot tesznek a beiskolázáshoz; a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő (BTM), valamint részképesség gyengeséget mutató gyermekek ellátásával kapcsolatos fejlesztésére; szakmai segítséget, tájékoztatást nyújtanak aktuális kérdésekben.

A **Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat** végzi a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek diagnosztizálását. A vizsgálatot követően szakértői szakvéleményt állítanak ki. Ez alapján történik az érintett gyermekek ellátása.

Kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélések;
- esetmegbeszélések
- telefon;
- e-mail üzenetek;
- hivatalos írásbeli értesítések, tájékoztatók.

Pedagógiai Szakmai szolgáltatások

Oktatási Hivatal (POK,)

Az intézmény törvényes működésének felügyeletét a Nemzeti Erőforrás Minisztérium és az Oktatási Hivatal látja el.

Az Oktatási Hivatalban a Pedagógiai Oktatási Központok (POK-ok) biztosítják és koordinálják a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat, valamint gondoskodnak a szaktanácsadói hálózat, továbbá a pedagógusok munkájának külső, egységes kritériumok szerinti ellenőrzését szolgáló tanfelügyelői-hálózat hatékony és teljes körű működtetéséről.

Kapcsolattartás formái:

- telefon;
- e-mail üzenetek;
- hivatalos írásbeli értesítések, tájékoztatók;
- konferenciák;
- továbbképzések.

Az **Egyházak** számára, kezdeményezésük esetén biztosítjuk a helyiséget a gyermekek szabad vallásgyakorlásához, a vallás- és hitoktatásához, hittanfoglalkozások tartásához, felekezettől függetlenül.

Kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélés;
- telefon;
- e-mail üzenetek.

„Zöld-partnerek”

Kiemelt partnereink közé tartozik a helyi Kodolányi Kulturális és Környezetvédelmi Egyesülettel (KOKUKK), a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, a Fővárosi Állatkert és a Budakeszi Vadaspark.

Az együttműködés, kapcsolattartás célja:

- nevelő-fejlesztő munkánk tartalmának bővítése,
- szakmódszertani tudásunk folyamatos frissítése és fejlesztése.

Kapcsolattartás formái:

- „zöld”- programok (pl. madárgyűrzés; tanösvény bejárás)
- szakmai konzultációk
- műhelyfoglalkozások,
- interaktív gyermek-foglalkozások
- előadások
- pályázatok;
- telefon;
- e-mail.

Szívesen működünk együtt azokkal a Zöld Óvodákkal, akik elfogadják kezdeményezésünket, vagy felveszik a kapcsolatot velünk (szakmai kérdések, továbbképzések, jó-gyakorlatok, zöld programok szervezése).

9 Óvodai ünnepeink, hagyományaink

Óvodai nevelőmunkánk fontos része a magyarság szellemi örökségének, a nemzeti és népi hagyományok ápolásának, a mindennapi életvitel szokásainak továbbadása gyermekeink számára, hogy a következő nemzedékek is őrizzék és továbbadják majd ezeket. A közösen átélt élményekkel, az ismeretek átadásával, bővítésével tudjuk elősegíteni a helyes természetszemlélet és hazaszeretet alakulását, megalapozni a természetes műveltséget.

A jeles napok, ünnepek kapcsolódnak az évszakokhoz, a természet változásaihoz, a mindennapi emberek életéhez, szokásaihoz, a hitvilághoz, néphagyományokhoz. A népi életmód természet közeli, holisztikus szemléletével, tevékenységeivel közel áll az óvodás gyermekhez.

A népi hagyományok megismerése nem korlátozódik csupán a jeles napok, ünnepek szokásainak ápolására, hanem át- meg átszövi mindennapjainkat.

Népmeséink, népdalaink, mondókáink, mozgásos népi gyermekjátékaink és népi gyermekjátékdalaink (melyek az óvodai élet mindennapjainak szerves részei) híven őrzik az ősi rituálék, mozgássorok, tevékenységek emlékét, nyelvi kifejeződéseit. Hozzájuk szorosan kapcsolódik az adott témához illő alkotó tevékenység; különös tekintettel a népi gyermekjáték készítés, a népi kismesterségek alapfogásaival való ismerkedés, a természetes anyagokkal történő játék, barkácsolás, és a népszokásokhoz, ünnepekhez kötődő tevékenységek, díszítő motívumok, munkafolyamatok megismerése, elsajátítása, gyakorlása.

A természetes anyagok felhasználásakor építünk a gyermekek találmányára, alkotó készségére, fantáziájára. Az alkotó tevékenységek során megismerik a különféle anyagok tulajdonságait, formálhatóságát, hasznosításának lehetőségeit. A környezeti témakörök, a jeles napok és ünnepek élményeket nyújtó komplex feldolgozásának mindezek fontos elemei.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekkel megismertessük és elfogadtassuk, ha más kultúrából érkeznek csoporttársaik, óvodástársaik. Szüleiket bevonjuk nyelvi, mozgás, viselkedés kultúrájuk és hagyományaik megismerésébe, megértésébe.

Az ünnepek kiemelik a gyermekeket és a felnőtteket a hétköznapi megszokott rendjéből, ezáltal nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek.

Az ünnepek a hagyományok ápolása szempontjából is fontosak, mert kultúránk megismeréséhez is közelebb visznek. Az izgalmas előkészületek, tevékenységek, ötletek, elképzelések megvalósítása jó alkalom arra, hogy az egész óvoda együtt örüljön, együtt ünnepeljen, tevékenykedjen.

Az ünnepek és a hozzájuk kapcsolódó előkészületek hozzájárulnak a közösségi érzés elmélyítéséhez, valamint az óvoda-család kapcsolatának erősítéséhez, elmélyítéséhez is.

Az ünneplés, megemlékezés az óvodai nevelőmunka fontos része, nevelésünk sajátos eszköze, amely nem csupán egy-egy konkrét nap megünneplését jelenti, hanem olykor egy, vagy több hetet is felölelő tartalmas programok, projektek megvalósítását.

Célunk:

- az ünnepek, ünnepélyek, jeles napok, hagyományok emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, mint külsőségében, mint belső tartalomban;
- közös élmények nyújtása,
- közösségi érzés tudatának alakítása;
- a szülőföldhöz való kötődés megalapozása, hagyományápolás;
- a nevelőmunka hatékonyságának növelése.

Feladataink:

- hangulati előkészítés különböző játékos tevékenységekkel, dekorálással, népi hagyományos eszközök, valamint modern technikai eszközök (IKT) bevonásával;
- az ünnepek, ünnepélyek, hagyományok és jeles napok értékeinek megóvása, méltó ünneplésének megszervezése és lebonyolítása csoportszinten, óvodaszinten;
- közös tevékenységek során a gyermekek társas kapcsolatainak, közösségi érzésének fejlesztése.

A természet ünnepei, „zöld ünnepeink”:

A természet ünnepei kitűnő lehetőségeket nyújtanak arra, hogy gyermekeinkkel játékos módon ismertessük meg a környezetünk elemeit (föld, víz, levegő) és élőlényeit (állatok, növények). Az ünnepek kapcsán szervezett kirándulások, családi programok, játékos vetélkedők, kísérletek, múzeumlátogatások alkalmával a gyermekek tapasztalatokat, élményeket szereznek, melynek során elősegítjük közvetlen környezetükhöz, szülőföldjükhöz való kötődésüket is.

A környezet-, természetvédelemmel kapcsolatos jeles napokról, „zöld”- ünnepekről óvoda illetve csoport szinten emlékezünk meg. Az aktuális programok megszervezése a csoportok fejlettségi szintjének figyelembe vételével történik, az óvodaszintű programok esetén a nevelőtestület, csoport szintű programok esetén a csoportban dolgozó óvodapedagógusok döntése alapján.

Legfontosabb „Zöld ünnepeink”:

Takarítási Világnap (szeptember 20.).

- A Takarítási Világnap kapcsán különböző (hulladékgazdálkodással kapcsolatos) játékok segítségével hívjuk fel a gyermekek figyelmét a közvetlen környezetünk egészségének, tisztaságának megóvására, a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára. Az év során a gyerekekkel együtt szelektíven gyűjtjük a papírt, valamint a műanyag palackokat. A papír egy részét újra hasznosítjuk a kézműves foglalkozások alkalmával. Óvodánkban az elemek szelektív gyűjtésére is lehetőség van, a bejáratnál, ahol a gyerekek szülei segítségével helyezhetik el az otthon összegyűjtött használt elemeket a kijelölt tárolóba. A zöld hulladékot komposztálóban gyűjtjük.

Állatok Világnapja (október 4.).

- Az Állatok Világnapja alkalmából igyekszünk olyan programokat, kirándulásokat szervezni, hogy a gyermekek minél több érzékszerven keresztül gyűjthessenek tapasztalatokat a háziállatokkal, vadállatokkal kapcsolatosan.

Erdők hete (október).

- Családi nap: játékos programok, vetélkedők, állatbemutatók.

Vizes élőhelyek világnapja (február 2)

- Csoport projektek. A témával kapcsolatos játékos programokat szervezünk.

Energiatakarékossági Világnap (március 05.)

- Csoportonként a témával kapcsolatos játékokat szervezünk (ajánlott: E.ON „EnergiaKaland” – Program <http://www.energiakaland.hu/>)

Erdők napja (március 21.)

- Csoport projektek; Öreg Tölgy tanösvény túra; játékos vetélkedő, kirándulás...

Víz Világnapja (március 22.)

- Csoport projektek; vizes élőhelyek felkeresésével próbáljuk élményszerűbbé tenni a témafeldolgozást.

Föld Napja (április 22.)

- „Egy csemete – egy palánta” - akciót szervezünk, melynek során minden gyermek hoz egy palántát, amit az óvoda udvarán (magas-ágyásba, cserépbe...) elültetünk a gyerekekkel közösen;
- különböző megfigyeléseket, kísérleteket végzünk.

Madarak és Fák Napja (május 10.)

- Családi gyalogtúra keretében meglátogatjuk az Őreg Tölgyfánkat és az odútelepet az erdőben.

Környezetvédelmi Világnap (június 5.).

- A Környezetvédelmi Világnapon kirándulást szervezünk, vagy az óvoda udvarán környezetvédelemmel kapcsolatos játékokat játszunk.

Nemzeti ünnepeink:

A szokásokat, hagyományokat ápoló ünnepek mellett az óvodában meg kell emlékezni a társadalmi ünnepekről is (**Október 23.**; **Március 15.**; **Augusztus 20.**).

Az ünnepélyek formáját, jellegét adott nevelési évben a nevelőtestület dönti el. Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink megismerkedjenek nemzeti ünnepeink kiemelkedő jelképeivel, a jeles naphoz kapcsolódó legfontosabb történelmi eseményekkel, erkölcsi értékekkel, művészi tartalmakkal az óvodáskorú gyermekek szintjén.

Hagyományos illetve a jeles napokhoz, néphagyományokhoz kötődő ünnepeink

A csoportok hagyományos tevékenységei, valamint a néphagyományhoz kapcsolódóan átélte tevékenységek a közös élmény erejével hatnak a gyermekekre, melyek erősítik a közösséghez tartozás érzését, az érzelmi kötődést.

A **születésnapok** megünneplése minden csoportban az adott csoport óvodapedagógusai által kialakított hagyomány alapján történik.

Ősz:

Népmese napja (szeptember 30.):

- pogácsasütés; óvodapedagógusok meseelőadása

Szent Márton napja (november 11.):

- családi nap – lámpásfelvonulás;
- megismerkedünk a Szent Márton napjához fűződő legendával, szokásokkal, időjósításokkal...

Az évszakkal kapcsolatos, a csoportprojektekbe beépíthető néphagyományokhoz kapcsolódó és egyéb tevékenységek: szüret, kukoricatörés, diószedés, befőzés, savanyítás, aszalás...

Tél:

Mikulás: Mikulás-várás, készülődés, élménynyújtás

Advent: adventi kézműves családi délelőtt, adventi koszorú készítés – gyertyagyújtás; mézeskalács sütés;

Karácsony: betlehemi játékok; Karácsonyi műsor; ajándékozás

Farsang: Farsangi multság – jelmezbál-lakoma;

Az évszakkal kapcsolatos, a csoportprojektekbe beépíthető néphagyományokhoz kapcsolódó és egyéb tevékenységek: Katalin-ág hajtás; Lucázás - búzavetés; Újévi köszöntők, rigmusok, jókívánások; Vízkereszt (Január 6.): a karácsonyfa lebontása; Gyertyaszentelő nap (február 2.) Időjóslo nap, „Medve-les”: a medve kibújik a barlangjából; Kiszézés: a farsang befejező mozzanata a tél elbúcsúztatása, elkergetése...

Tavaszi:

Húsvét: húsvéti kézműves családi délelőtt; tojásfestés, locsolkodás, ajándékkészítés, hagyományok felelevenítése.

Anyák napi játék és teadélután – ajándékkészítés - köszöntés

Évzáró – Ballagás: ünnepi műsor bemutatása (válogatás a nevelési év során tanult versekből, dalokból...), iskolába menők búcsúzása, búcsúztatása

Gyermeknap: játékos vetélkedők, koncert, gyermeknapi multság.

Az évszakkal kapcsolatos, a csoportprojektekbe beépíthető néphagyományokhoz kapcsolódó és egyéb tevékenységek (pl. Májusfa-állítás)

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a gyermekek ragaszkodnak egymáshoz, életkoruknak megfelelő közösségi tudattal rendelkeznek;
- örülnek az ünnepeknek, az ajándékozás örömeinek, aktívan vesznek részt az előkészületekben, öltözetükkel, megtisztelik egymást és az ünnepet;
- kialakul bennük az ünnepekhez szükséges megfelelő magatartásforma, viselkedés;
- a jó hangulatú, közös örömet jelentő ünnepek, hagyományok, jeles napok megtartása erősítik a gyermekekben és a felnőttben az összetartozás érzését, jó közösségé kovácsolja a csoportot, az egész óvodát.
- ismerik a legfontosabb jeles napjainkat, népi hagyományainkat.
- a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermekek érdeklődéssel, örömmel vesznek részt az ünnepségeken.
- megalapozódik a szülőföldhöz való pozitív kötődés, hazaszeretet;

10 Érvényességi rendelkezések

Érvényesség:

Az intézmény Pedagógiai Programja a Nevelőtestület elfogadásával, a Fenntartó egyetértésével és az intézményvezető jóváhagyásával válik hatályossá.

Jelen Pedagógiai Program 2022. november 20.-tól hatályos és visszavonásig érvényes.

Óvodai Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata

A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja, elemzi, értékeli.

Az Óvodai Pedagógiai Program módosítása

Az óvodai pedagógiai program módosításának elvei:

- A törvényi változásoknak megfelelően a program aktualizálása.
- Fenntartó által meghatározott feladatváltozás esetén.
- A program tökéletesítése a program beválásának folyamatában, sikeres pedagógiai folyamatok beépítése, kevésbé eredményesek elhagyása.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Telki Zöldmanó Óvoda Alkalmazotti közössége a Telki Zöldmanó Óvoda Pedagógiai Programját megismerte, az abban foglaltakról a tájékoztatást megkapta.

Kelt: Telki, 2022. november 03.

.....
Alkalmazotti közösség nevében

A Szülői Szervezet az Nkt.72.§ (5) a) alapján a Telki Zöldmanó Óvoda Pedagógiai Programját megismerte, az abban foglaltakról a tájékoztatást megkapta.

Kelt: Telki, 2022. november 03.

.....
Szülői Szervezet Elnöke

A Telki Zöldmanó Óvoda Pedagógiai Programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított [20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118.§ (3) a)] véleményezési jogukat korlátozás nélkül gyakorolták és a dokumentumról véleményt alkottak az óvodában működő szakmai munkaközösségek.

Kelt: Telki, 2022. november ....

.....
Munkaközösség-vezető

.....
Munkaközösség-vezető

A Telki Zöldmanó Óvoda Pedagógiai Programjában rögzített Egészségfejlesztési programmal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított [20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ (8) a) pontja alapján] véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta és véleményt alkotott az intézmény óvodapszichológusa.

Kelt: Telki, 2022. november ....

.....
Óvodapszichológus

A Telki Zöldmanó Óvoda Nevelőtestülete a Telki Zöldmanó Óvoda Pedagógiai Programját a 2022. november ...-én megtartott rendkívüli nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében ... %-os igen szavazattal **elfogadta. Határozatszám: NT-H /.....**

.....
A Telki Zöldmanó Óvoda Nevelőtestülete nevében:

Kelt: Telki, 2022. november ....

A Telki Zöldmanó Óvoda Pedagógiai Programjának azon rendelkezéseit illetően, melyek megvalósítása a Fenntartóra többletkötelezettség hárul („Zöld Óvoda”- program, hagyományos ünnepek, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása) a **Fenntartó a 2022. november ...-én megtartott Képviselőtestületi ülésén egyetértését nyilvánította, támogatta.**

Képviselőtestületi határozat száma:

A Fenntartó nevében:

PH.

.....
Deltai Károly
Polgármester

Kelt: Telki, 2022. november ....

A Telki Zöldmanó Óvoda Pedagógiai Programját az intézmény vezetője (ÓV-H/.....határozatszámom) jóváhagyta:

PH.

.....
Petrovszkiné Krizsán Adrienn
óvodavezető

Kelt: Telki, 2022. november ....

FÜGGELÉK - Tehetséggondozás – Intézményi programterv**TEHETSÉGGONDOZÁS****Telki Zöldmanó Óvoda Intézményi programterve****1. Helyzetelemzés****1.1. Célcsoport specifikumai:**

A tehetségigéreték fejlesztését célzó intézményi program keretében egy természetismereti és egy vizuális-dráma műhelyt szeretnénk létrehozni, működtetni.

A tehetségigéreték fejlesztését célzó intézményi programba azokat a kiemelt képességekkel rendelkező 5-7 éves gyermekeket (telephelyenként és műhelyenként 6-6, maximum 12-12 főt) kívánjuk bevonni, akik:

- erősen motiváltak, különös érdeklődést tanúsítanak a természettel kapcsolatos érdekességek, természeti jelenségek, természetismereti kísérletek iránt;
- szívesen alkotnak, téri-vizuális területen kiemelkedő adottságokkal, jó kezűgyességgel, szárnyaló fantáziával rendelkeznek és rendkívül kreatívak.

1.2. Tehetséggondozással kapcsolatos irányelvek a szabályozó dokumentumokban

A tehetséggondozással kapcsolatos irányelveinket, célunkat, feladatainkat Pedagógiai Programunk tartalmazza.

A pedagógiai fejlesztőmunka egyik lényege, hogy a gyermeknek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez.

A kiemelt figyelmet igénylő tehetséges gyermekek óvodai nevelése részben az óvodapedagógusok, részben más (kompetens) szakemberek által nyújtott speciális bánásmóddal, egyéni, differenciált fejlesztő tevékenységgel valósul meg.

Tehetségigéreték azok a gyermekek, akiknek személyisége, valamely képessége, tevékenysége reményt, esélyt, lehetőséget hordoz magában, néha meghökkentő teljesítményre képesek *(Harsányi István)*.

Célunk:

- a kiemelkedő alkotóképességgel, kreativitással, képességgel rendelkező gyermekek személyiségének, optimális fejlődésének az elősegítése, hatékony tehetséggondozásának megvalósítása.

Feladataink:

- a gyermekekben rejlő „tehetségcsírák” felismerése, tehetségígéreték átlagon felüli adottságainak, kreativitásának, érdeklődésének felfedezése, beazonosítása;
- tehetségprofil, egyéni fejlesztési terv készítése;
- tehetségük kibontakoztatásának segítése, támogatása megfelelő légkör, eszközök biztosításával;
- személyiségük optimális egyéni differenciált fejlesztése korszerű, egyénre szabott módszerekkel, melyek segítik helyzetfelismerésüket, hatékony problémamegoldásukat, döntésüket ;
- a gyerekeket olyan kihívások elé állítani, ami ösztönző és boldoggá teszi őket, erősítik önbizalmukat, elősegítik reális önértékelésüket;
- együttműködésük, társas kapcsolataik, kommunikációjuk fejlesztése;
- az egyéni képességekhez igazodó gazdag, színes tevékenységek szervezése, melyekben kibontakoztathatják átlagon felüli adottságaikat, kreativitásukat, motivációjukat;
- szülők bevonása a tehetséggondozó munkába.

1.3. Humán erőforrások

Pedagógusaink sokoldalúan képzettek, szakmailag jól felkészültek, magasan kvalifikált szakemberek. A nevelőtestület minden tagja felsőfokú végzettségű. A kötelező továbbképzések során igyekeztek és igyekeznek olyan területeken kompetenciákat szerezni, mely összhangban van pedagógiai programunk céljaival, feladataival illetve az egyéni érdeklődésüknek is megfelel. Többek között:

- Képességfejlesztő játékok elemzése és játékgyűjtemény készítése (Tehetséggondozás a gyakorlatban - Együttműködő pedagógia)
- Vizuális játékok – képességfejlesztés és tehetséggondozás
- Mese-zene tanfolyam
- „Így tedd rá”

Nevelőtestületünkben többen szakvizsgával, további szakképesítéssel is rendelkeznek:

Az óvodapedagógusok munkáját 1 fő logopédus és egy félállású óvodapszichológus segíti.

1.4. Tárgyi eszközök

Intézményünk laptopokkal, nyomtatókkal, CD-lejátszókkal, bluetooth- lejátszókkal, lamináló készülékekkel rendelkezik.

A természetismereti foglalkozásokhoz: homok-víz asztal, nagyítók, bogárvizsgálók, madárodok, lepke-kert, rovar-hotel, komposztáló, magaságyások, természetismereti szemléltető eszközök, tablók, társasjátékok, könyvek, újságok; a vizuális projektekhez: vizuális eszközök (olló, ragasztó, festék, gyurma, fonal, flic, újra-hasznosítható anyagok, mesepárna, bábok, jelmezek, díszletek állnak a rendelkezésünkre.

2. SWOT-analízis

<p>Erősségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - magasan kvalifikált kollégák - lelkes alkalmazotti közösség - a kreativitás kibontakozását támogató óvodai légkör, környezet - óvodapszichológus - megvalósítandó tehetségműhelyekhez kapcsolódó folyamatos továbbképzéseken való részvétel - pozitív, gyermekközpontú szemlélet - projekt módszer, élménypedagógia magas szintű alkalmazása - csoporton belüli differenciált egyéni fejlesztés, saját készítésű fejlesztő játékok - Zöld-óvoda kritériumoknak való megfelelés 	<p>Fejleszthető területek</p> <ul style="list-style-type: none"> - jógyakorlatok gyűjtése - szakmai felkészültség tovább erősítése –még több tudásmegosztó belső továbbképzés szervezése - természetismereti és vizuális-dráma tehetséggondozó műhely-foglalkozások kidolgozása - hatékony időgazdálkodás - kiállítások szervezése - a műhelyfoglalkozásokon született alkotások „menedzselése” (pl helyi újság, közösségi ház...) - kapcsolatfelvétel tehetségpontokkal: partner bővítés
<p>Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - pályázati lehetőségek - ingyenes továbbképzési lehetőségek - külső szervezetekkel való együttműködés - eszköz park bővítése (színes nyomtató, mikroszkóp, nemez, gyapjú, agyag, kerámiaégető kemence...) - a műhelyfoglalkozások, élményszerző kirándulások megvalósításához anyagi támogatási lehetőségek - a tehetséggondozó programban résztvevő, a foglalkozásokat vezető pedagógusok munkájának anyagi elismerése 	<p>Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> - pedagógus hiány - túlterheltség, kiégés - helyhiány - elavult eszközpark - anyagi források, támogatások csökkenése - adminisztrációs túlterheltség

3. Intézményi tehetségkonceptió

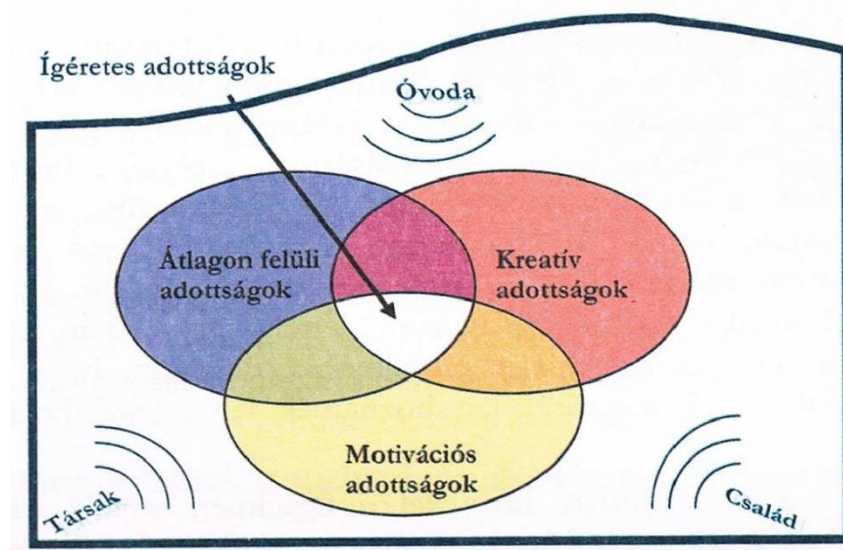
3.1. Tehetségmodell, alapelvek

Az óvodában a tehetséggondozás leghatékonyabb eszköze a játék. Valljuk, hogy minden gyermek tehetséges valamiben, ezért óvodáskorban elsődleges feladatunk: „megkínálni a gyermeket” olyan tapasztalatszerzési lehetőségekkel, tevékenységekkel, programokkal, amelyek felkeltik az érdeklődését motiválják, kibontakoztatják ígéretes adottságait, kiemelkedő képességeit.

A komplex tehetségfejlesztő programok során az alábbi alapelveket kell szem előtt tartanunk:

- a gyermekek személyiségének és képességeinek fejlesztésekor az **erős oldal kibontakoztatása mellett a gyenge oldalának fejlesztésére** is hangsúlyt kell fektetnünk (sikerélmények);
- fontos a **megfelelő (elfogadó) légkör** megteremtése
- a pihenést, feltöltődést biztosító szabadidős **lazító programok** szervezése.

A tehetség összetevőit az alábbi Mönks–Renzulli komplex tehetség-modellje alapján határozhatjuk meg.

(Forrás. KIPRÓBÁLT JÓ MÓDSZEREK, JÓGYAKORLATOK Gyarmati- Ruzska Andrea Győri Zenei Nevelési Konferencia 2014. május 16.)

3.2 Cél, módszerek

Tehetségazonosítás

Az óvodában a tehetségigéreték azonosításának legfontosabb módszere a megfigyelés: amely elsősorban a gyermek erősségeinek észrevételével, érdeklődésének feltárásával, játéktevékenységének figyelemmel követésével történik.

A tehetségazonosítás folyamatában fontosnak tartjuk, hogy a megfigyelés többszemponú (a kognitív és affektív jellemzőkre is kiterjedjen) és többoldalú legyen (pedagógus, szülő, pszichológus).

Kiegészítésként standardizált mérést is alkalmazhatunk pl. DIFER-programcsomag, az óvodapszichológus egyéb vizsgálatokat.

Tehetséggondozás

Az óvodában arra törekszünk, hogy olyan környezetet teremtsünk, amely támogatja a tanulási folyamatokat. Építünk a gyermekek felfedező kedvére, cselekvő aktivitására, kreativitására, előzetes ismereteire és tapasztalataira.

A hagyományos pedagógiai módszerek mellett, a projekt módszer pedagógia elemeinek, a kooperatív tanulási módszerek, a kompetencia alapú óvodai nevelés és az élménypedagógia módszereinek alkalmazásával segítjük a tehetségigéreték képességfejlesztését.

A tehetségigéreték kibontakoztatását, képességfejlesztését segítő komplex folyamat a tehetséggondozás.

A hatékony tehetségfejlesztés legfontosabb módszere az egyéni illetve csoportos differenciálás, mely a gyermekek közötti különbségekhez fejlődésbeli eltérésekhez való alkalmazkodást, pedagógiai szemléletet jelent.

A differenciált fejlesztő munka az óvodapedagógustól sokféle, többszintű megoldásokban való gondolkodást kíván.

A komplex tehetségfejlesztő programokat tehetségműhelyek keretében kívánjuk megvalósítani

Tehetség tanácsadás

Szülők tájékoztatása a tehetségigéreték támogatásának különböző formáiról.

A család szerepe a tehetséggondozás folyamatában – egyéni, csoportos konzultációk.

Szakemberek tájékoztatása az intézményi tehetségműhelyek gyakorlatáról.

Nyomon követés, hatásvizsgálat

Megfigyelés, szülői visszajelzés.

Eredmények rögzítése a fejlődési naplóba.

3.3 Tevékenységek és sikerkritériumok

Tevékenység	Sikerkritérium	Belső partner	Külső partner
Tehetségszűrés megvalósítása	Kritériumrendszer meghatározása	Minden óvodapedagógus óvodapszichológus	Szülők
1. Tehetségműhely megvalósítása	Vizuális – dráma tehetségműhely programterve: 20 óra	„A” óvodapedagógus „B” óvodapedagógus	Szülők Fenntartó
2. Tehetségműhely megvalósítása	Természetismereti tehetségműhely programterve: 20 óra	„C” óvodapedagógus „D” óvodapedagógus	Szülők Fenntartó

4. Fenntarthatóság

A fenntarthatóság szakmai háttere:

- vezetői elkötelezettség
- fenntartói támogatás
- elhivatott, képzett pedagógusok
- együttműködés a szülőkkel

A fenntarthatóság személyi, tárgyi, pénzügyi háttere:

- tehetséggondozásban képzett szakemberek
- tehetséggondozó koordinátor
- óvodapszichológus
- tehetségműhelyek működéséhez szükséges tárgyi feltételek megteremtése
- anyagi támogatás – Szülők, Fenntartó
- pályázati források felkutatása

Hosszútávú célok:

- jó gyakorlatok kidolgozása, adaptálása
- szakmai kapcsolatrendszer bővítése

Felhasznált szakirodalom

- B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék, Calibra Kiadó, Budapest, 1993.
- Balázsné Szűcs Judit: Az ember, aki óvodás, Szort Bt., Budapest, 1997.
- Balázsné Szűcs Judit: Miből lett a cserebogár? Szort Bt. Budapest, 2001.
- Balázsné Szűcs Judit: Szabadon, játékosan, örömmel (A komplex foglalkoztatás kézikönyve), Szort Bt., Budapest, 1998.
- Báthory Zoltán és Gyaraki F. Frigyes: Pedagógiai kézikönyv, Tankönyvkiadó, 1982
- Bihariné dr. Krekó Ilona – Kanczler Gyuláné dr. – Körmöci Katalin: A környezeti nevelés pedagógiai és pszichológiai alapjai, Budapesti Tanítóképző Főiskola, Budapest, 1997.
- Callmeyer Ferenc: Bevezetésfele Telki Történetébe
- Dr. Bucharna Nándorné, Faust Dezsőné, Zadravec Teréz : Néphagyományőrzés az óvodában, A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, Budapest 2005.
- Dobos Edit: Más ez a nap - Ünnepes, jeles napok forgatókönyvekkel, Dinasztia tankönyvkiadó, 2006.
- EON - Energia kaland program – Energiakuckó Kézikönyv óvodapedagógusoknak file:///C:/Users/Adri/Downloads/EON_11_035_ENERGIAKUCKO_TANARI_KK.pdf
- Dr. Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné dr.: A természet ünnepei Kincs könyvkiadó, Szombathely, 1999.
- Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné dr.: Mesélő természet Kincs könyvkiadó, Szombathely, 1995.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában, Editio Musica, Budapest, 1995.
- Dr. Gósy Mária: Beszédszlelés, MTA Nyelvtudományi Intézete 1989.
- Gerard Egan: A segítő készségek fejlesztése, ELTE Eötvös Kiadó 2009.
- Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban, Okker kiadó, Budapest, 1998.
- Dr. Hegyi Ildikó: Jaj, te gyerek, Okker Kiadó, Budapest, 2000.
- Hortobágyi Katalin (szerk.): Környezeti nevelés az erdei iskolában, Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért, Budapest, 1995.
- Kanczler Gyuláné dr. (szerk) : Hulladékgazdálkodásról óvodapedagógusoknak Oktatási segédkönyv, ELTE http://www.kvvm.hu/szakmai/hulladeggazd/oktatas/hulladeggazd_ovoda.pdf
- Karácsony Molnár Erika, Tátrai Zsuzsanna : Jeles napok, ünnepi szokások, Planétás Kiadó 2006.
- Kárpáti Andrea: Firkák, formák, figurák – vizuális nyelv fejlődése a kisgyermekkoról a kamaszkorig. Dialóg Campus Könyvkiadó, Pécs 2001.
- Kovács György - Bakosi Éva: Játékpedagógia, Szerzői kiadás Debrecen 2005.
- Kovács György – Bakosi Éva: Óvodapedagógia I., Magánkiadás 2004.; és Óvodapedagógia II. Magánkiadás 2005.
- Kulcsár Mihályné: A tanulási nehézség oldható, Magánkiadvány 1990.
- Kulcsár Mihályné: A tanulás öröm is lehet, Bicske 2014.
- Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Gondolat kiadó, Budapest, 1978.
- Perlai Rezsőné: Az óvodáskor fejlesztő játécai, Flaccus Kiadó 2014.
- Porkolábné dr. Balogh Katalin: Komplex prevenció óvodai program, Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt., Budapest, 1999.
- Porkolábné dr. Balogh Katalin: Szempontok az óvodás korú gyermekek fejlettségének megállapításához, Jász – Nagykun - Szolnok megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok, 1983.
- Sebők Éva: Natura 2000. Módszertani segédanyag óvodapedagógusok részére; 2013. http://www.mme.hu/binary_uploads/5_kornyezeti_nevelés/SH_4_10_natura2000_ovodai_modszertan.pdf
- Dr. Szabó Pál: A játéktól az iskoláig, Kossuth Könyvkiadó, Budapest 1984.

Dr. Szivák Judit: Minőség az óvodában, Okker Oktatási, Kiadói és Kereskedelmi Kft., Budapest, 2001.

Tanulmányok a kisgyermeknevelésről, Okker Oktatási Iroda, Budapest, 1995.

Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában, FER-CO Kft., Váci Ofszet Kft., Budapest, 1994.

Varga Judit (szerk.): Energia oktatócsomag. Energia klub - Föld Napja Alapítvány Bp., 1997.

Vargáné Biharvári Gabriella: Zöld ovi ötletgyűjtemény kisgyermek környezet- és természetvédelmi neveléséhez Tisza klub KTSZ, Szolnok, 1997.

Zilahi Józsefné: Mese-vers az óvodában, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1998.

Zilahi Józsefné: Nevelés az óvodában verssel, mesével, Eötvös József Könyvkiadó 1996.

Zilahi Józsefné: Tavasz, Nyár, Ősz, Tél, Eötvös József Kiadó 1996.

Zsámboki Károlyné - Horváthné Szigligeti Adél: Matematika kézzel, fejjel, szívvel, Okker Kiadó, Budapest, 2000.